

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Lęborka

Autorzy opracowania:

PZR Consulting Sp. z o.o.:

- Wojciech Kłosowski
- Paweł Kołacz
- Joanna Suchomska
- Piotr Wielgus

Przy współpracy pracowników Urzędu Miejskiego w Lęborku

Lębork, kwiecień 2017 r.

**Fundusze
Europejskie**
Pomoc Techniczna

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

URZĄD MIEJSKI
W LĘBORKU

Unia Europejska
Fundusz Spójności

„Rewitalizacja Lębork-Północ” projekt współfinansowany ze środków
Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

Wstęp

Niniejszy Gminny Program Rewitalizacji dla miasta Lęborka jest strategicznym programem rozwojowym dla najbardziej zdegradowanego obszaru miasta na najbliższe 9 lat z perspektywą na lata kolejne, wypracowanym i przyjętym przez samorząd miasta. Jak wskazuje Krajowa Polityka Miejska:

„(...) problem degradacji dotyczy istotnej części terenów zurbanizowanych w polskich miastach, a miasta z enklawami biedy i wykluczenia, o substandardowych warunkach życia, nie mają szans, by być konkurencyjnymi i dynamicznymi. Ich potencjał rozwojowy pozostaje niewykorzystany. Czynnikiem degradacji są najczęściej negatywne zjawiska społeczno-gospodarcze skutkujące segregacją społeczną i dziedziczeniem biedy, oraz niekorzystne zmiany infrastrukturalno-przestrzenne (dekapitalizacja tkanki miejskiej, ułomna struktura urbanistyczna), występujące najczęściej w historycznych śródmieściach.”

Wszystkie opisane w Krajowej Polityce Miejskiej problemy dotyczą także Lęborka: koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, ułomna struktura urbanistyczna i degradacja techniczna infrastruktury miejskiej obniżają szanse rozwojowe Lęborka, osłabiają jego konkurencyjność. W czerwcu 2016 r. Rada Miejska na wniosek Burmistrza wyznaczyła obszar zdegradowany, dając początek strategicznemu procesowi przezwyciężenia kryzysu na wskazanych terenach. Zadaniem miasta Lęborka – jego mieszkańców i administracji samorządowej – jest odbudowanie spójności społecznej w tych częściach miasta, gdzie została ona naruszona, dostarczenie bodźców rozwojowych lokalnej gospodarce, poprawa ładu funkcjonalno-przestrzennego i poprawa technicznych warunków życia. Wszystkie te zadania zostały ujęte w sposób spójny i komplementarny w niniejszy Gminny Program Rewitalizacji Miasta Lęborka; dotyczy on obszaru Lębork Nowy Świat, który został uznany za wymagający wsparcia w pierwszej kolejności, i stanowi spójny plan działań na najbliższe 9 lat, służących nadaniu zdegradowanej części miasta nowej dynamiki rozwojowej i sprawieniu, że mieszkańcy będą chcieli tam nadal mieszkać.

Spis treści

WSTĘP	2
SPIS ZAŁĄCZNIKÓW	4
WYKAZ UŻYTYCH SKRÓTÓW	4
STRESZCZENIE PROGRAMU REWITALIZACJI	5
KRÓTKA CHARAKTERYSTYKA MIASTA LĘBORKA I OBSZARU REWITALIZACJI	7
SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI	16
1. Podsystem społeczny	16
2. Podsystem gospodarczy	32
3. Analiza negatywnych zjawisk przestrzenno – funkcjonalnych	36
4. Analiza negatywnych zjawisk technicznych.....	42
5. Analiza negatywnych zjawisk środowiskowych	45
6. Analiza lokalnych potencjałów obszaru rewitalizacji	47
7. Synteza diagnozy - analiza swot obszaru lębork nowy świat	51
CZĘŚĆ PLANISTYCZNA	53
1. Wizja i cele rewitalizacji	53
Struktura celów rewitalizacji i kierunki działań	54
2. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi Lęborka.....	57
3. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	61
Szacunkowe Ramy Finansowe przedsięwzięć podstawowych GPR.....	84
3. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	85
4. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji – partnerstwo z interesariuszami.	87
5. Zarządzanie procesem rewitalizacji.....	89
6. Monitorowanie realizacji Programu	92
7. Mechanizmy integrowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	97

Spis załączników

1. Mapa : Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w Mieście Lębork
2. Raport z procesu partycypacji procesu przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Lęborka
3. Projekt Uchwały Rady Miejskiej w Lęborku ws. powołania Komitetu Rewitalizacji
4. Wytyczne do „Standardów dobrej przestrzeni publicznej”

Wykaz użytych skrótów

EFS	- Europejski Fundusz Społeczny
EFRR	- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
FS	- Fundusz Spójności
GPR	- Gminny Program Rewitalizacji
GUS	- Główny Urząd Statystyczny
IZ	- Instytucja Zarządzająca
KE	- Komisja Europejska
KPO	- Krajowy Program Operacyjny
LPR	- Lokalny Program Rewitalizacji
MIR	- Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
MOF	- Miejski Obszar Funkcjonalny
NFOŚiGW	- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
NGO	- Non Governmental Organisations, organizacje pozarządowe
OZ	- obszar zdegradowany
PI	- Priorytet inwestycyjny
PO IŚ	- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PO IR	- Program Operacyjny Innowacyjny Rozwój
PO WER	- Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój
RPO WP	- Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020
SRWP	- Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020
UE	- Unia Europejska
UML	- Urząd Miasta Lęborka
ZIT	- Zintegrowane Inwestycje Terytorialne
ZPT	- Zintegrowane Porozumienia Terytorialne

STRESZCZENIE PROGRAMU REWITALIZACJI

1

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Lęborka, to skoordynowany program ożywienia (rewitalizacji) obszaru Lębork Nowy Świat². Obszar objęty wsparciem został wybrany na podstawie analizy całego miasta, która określiła tereny występowania największej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, technicznych i przestrzennych. Dodatkowo na terenie wskazanym do interwencji (obszar rewitalizacji) została przeprowadzona pogłębiona diagnoza.

Reakcją gminy na zdiagnozowane problemy jest przygotowany program rewitalizacji, który nie tylko w określonym czasie ma zatrzymać degradację obszaru, ale przywrócić mu oczekiwaną vitalność.

Program rewitalizacji ma dwa główne cele: zwiększenie spójności społecznej mieszkańców obszaru oraz zapewnienie dobrych warunków do mieszkania.

¹ Stacja Lębork Nowy Świat - <https://www.bazakolejowa.pl/foto/1021/1253212572-1.jpg>

² * Na etapie działań przygotowawczych obszar wyodrębniony do rewitalizacji nazywany był „Lębork-Północ”. Jednakże ze względu na zbyt małą pojemność i pewną „sztuczność” nazwy, na potrzeby Gminnego Programu Rewitalizacji obszar ten nazwano „Lębork Nowy Świat”, co lepiej oddaje misję programu rewitalizacji i jest czytelniejsze dla mieszkańców.

Podstawowym zadaniem programu rewitalizacji jest zdecydowana poprawa jakości życia mieszkańców. Jego realizacja będzie możliwa głównie poprzez radykalną poprawę dostępności do deficytowych usług społecznych oraz radykalną poprawę jakości przestrzeni publicznej i infrastruktury obszaru rewitalizacji. Obszar zmieni swój wizerunek, stanie się atrakcyjnym miejscem do mieszkania. Zwiększy się liczba mieszkańców, a zwłaszcza ich struktura (więcej osób młodych i w wieku produkcyjnym), zmniejszy liczba osób korzystających z świadczeń pomocy społecznej. Program ma obowiązywać do roku 2025, kiedy - zgodnie z planem - uda się osiągnąć zakładane cele.

W obszarze rewitalizacji - w bezpośrednim sąsiedztwie osób potrzebujących wsparcia - pojawią się dwie nowe placówki świadczące usługi społeczne. W nowych przestrzeniach pojawią animatorzy, którzy będą inicjować różnorodne aktywności. Corocznie w obszarze zdegradowanym odbywać się festiwal uliczny, zielone ulice z uspokojonym ruchem będą zachęcać do podróży rowerem i pieszo. Prace remontowe zostaną przeprowadzone w ponad 50 budynkach. Cały program będzie także silnie oddziaływał na pozostałe dzielnice miasta.

Program składa się z 21 podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które muszą być precyzyjnie skoordynowane. W tym celu powstał model zarządzania programem, oparty o koordynatora rewitalizacji i zespół zadaniowy. W ramach zarządzania powstaną wytyczne, dotyczące jakości nowych przestrzeni, które mogą być także stosowane w interwencjach przestrzennych gminy na innych osiedlach. W celu monitorowania realizacji zaplanowanych celów wprowadzono system wskaźników i ustalono ich oczekiwane wartości docelowe, jakie chcemy osiągnąć na zakończenie programu.

Kluczową rolę w programie odgrywają mieszkańcy, którzy są najważniejszym beneficjentem planowanych zmian. W związku z tym, w programie opisano mechanizmy włączania różnych interesariuszy na etapie wdrażania GPR, m.in. zaplanowano powołanie Komitetu Rewitalizacji, który ma społecznie wspierać gminę i monitorować cały proces

KRÓTKA CHARAKTERYSTYKA MIASTA LĘBORKA I OBSZARU REWITALIZACJI

Ryc.1. Lębork i powiat lęborski.

Lębork to miasto leżące w północnej Polsce. Należy do województwa pomorskiego i powiatu lęborskiego. Lębork leży w pradolinie Łeby – Redy. Jest siedzibą gminy miejskiej Lębork.

Lębork zajmuje obszar 18 km², który zamieszkuje ok. 34 tys. mieszkańców. Jest stolicą powiatu, w skład którego wchodzi gminy Nowa Wieś Lęborska, Wicko i Cewice oraz dwie gminy miejskie Lębork i leżąca na wybrzeżu morza Bałtyckiego Łeba.

Najistotniejszą cechą przestrzeni miasta jest jego podział na część północną oraz południową. Wydzielony poprzez linię kolejową Słupsk-Gdańsk, która powstała w roku 1870 oraz drogę krajową nr 6. Pas pomiędzy koleją a drogą pełni głównie funkcje gospodarcze, produkcyjne i usługowe komercyjne.

Miasto ma dość zwartą strukturę przestrzenną. W kompozycji miasta Lęborka wyróżniają się przede wszystkim historyczne centrum i dawne przedmieścia oraz zabudowa obrzeżna dróg wylotowych z dawnego miasta, Wzgórze Czaratoria,

dolina Łeby i Okalicy z łąkami i terenami otwartymi, pas kolejowo-drogowy, las na południu i zespoły zabudowy części południowej miasta.

W układzie struktur przestrzenno-funkcjonalnych i kompozycji przestrzennej wyraźnie widać procesy rozwojowe miasta: od miasta lokacyjnego z XIV w. przez okres rozwoju industrialnego przełomu wieków po czasy współczesne. Historyczna struktura urbanistyczna z dawnym centrum i przedmieściami jest do dziś czytelna. Część nowych realizacji dobrze wpisuje się w historyczny układ. Bardzo wyraźnie widoczna jest w presja na zagospodarowywanie terenów łąk w części zachodniej miasta - zabudowa poprzez kolejne osiedla coraz bardziej zbliża się do rzeki, a dawne tereny otwarte łąk zmieniają charakter - także na tereny inwestycyjne dla zabudowy jednorodzinnej.

Miasto posiada niewątpliwe walory krajobrazowe i przyrodnicze. Od północy i południa Łębork otaczają częściowo zalesione stoki wzgórz morenowych o mocno pofałdowanej rzeźbie. Lasy zajmują około 20% powierzchni miasta.

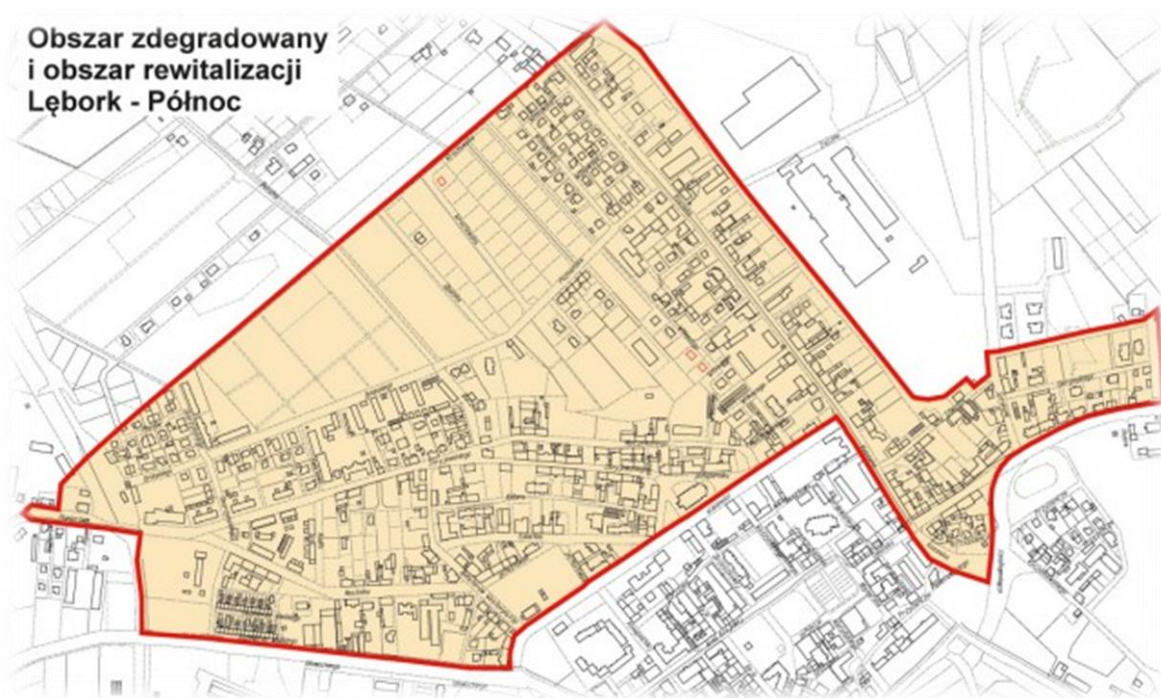
Sieć hydrograficzną (przez Łębork przepływa rzeka Łeba) wzbogaca kanał młyński oraz kilka stawów częściowo powstałych w wyrobiskach gliny (iły) – głównego bogactwa mineralnego miasta, eksploatowanego do produkcji ceramiki budowlanej (szczególnie produkcja cegieł). Łębork ze swoją ciekawą historią, zabytkami i atrakcyjnym położeniem ma dużym potencjał turystyczny.

Obszar objęty Programem Rewitalizacji (obszar rewitalizacji)

Ustawa o rewitalizacji w art. 14. ust. 2 stanowi, że gminny program rewitalizacji jest sporządzany dla obszaru rewitalizacji wyznaczonego w drodze odrębnej uchwały rady gminy.

Obszar rewitalizacji został wyznaczony **Uchwałą nr XVIII-249/2016 Rady Miejskiej w Lęborku z dnia 9 czerwca 2016 r.** (Uchwała w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w mieście Lęborku). Uchwała ta wyznacza dla Lęborka obszar rewitalizacji o granicach tożsamych z granicami obszaru zdegradowanego, zgodnie z poniższą mapą (ryc. 2).

Niezbędne analizy służące delimitacji obu obszarów zawarto w dokumencie *Raport dotyczący obszarów zdegradowanych. Część I. Delimitacja jednostek urbanistycznych (2015)* oraz *Część II. Szczegółowa diagnoza jednostek urbanistycznych (2015)*, dostępnych w Biuletynie Informacji Publicznej Miasta Lęborka.

Ryc. 2. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji dla miasta Lęborka³

Zgodnie z uchwałą, obszar rewitalizacji (stan na koniec roku 2012) obejmuje 15,2% ludności miasta (5.245 osób) oraz 4,75 % powierzchni terenów zurbanizowanych

³ źródło: uchwała nr XVIII-249/2016 Rady Miejskiej w Lęborku z dnia 9 czerwca 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w mieście Lębork.

miasta (70,9 ha). W celu ułatwienia działań rewitalizacyjnych, w §2 niniejszej uchwały, na podstawie art. 11 ust. 5 pkt 1 ustawy o rewitalizacji ustanowiono na rzecz Gminy Miasta Lęborka **prawo pierwokupu wszystkich nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji.**

Podstawą identyfikacji sytuacji kryzysowych w mieście był podział na 20 jednostek urbanistycznych. Przy wyznaczaniu poszczególnych jednostek urbanistycznych na obszarze miasta Lęborka uwzględniono:

- 1) funkcje terenu - na podstawie inwentaryzacji urbanistycznej miasta oraz analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, które miały miejsce w całym Lęborku w ciągu ostatnich 25 lat;
- 2) fizjonomię - w tym charakter zabudowy, z uwzględnieniem analizy jednostek krajobrazowych miasta i analizy historyczno - konserwatorskiej rozwoju miasta i zabudowy, także gminnej ewidencji zabytków;
- 3) intensywności użytkowania na podstawie analizy form zabudowy mieszkaniowej oraz dostępnych analiz sporządzonych na potrzeby miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Do wyznaczania granic jednostek urbanistycznych, uwzględniających cechy funkcjonalno – przestrzenne miasta wykorzystano następujące materiały i kryteria:

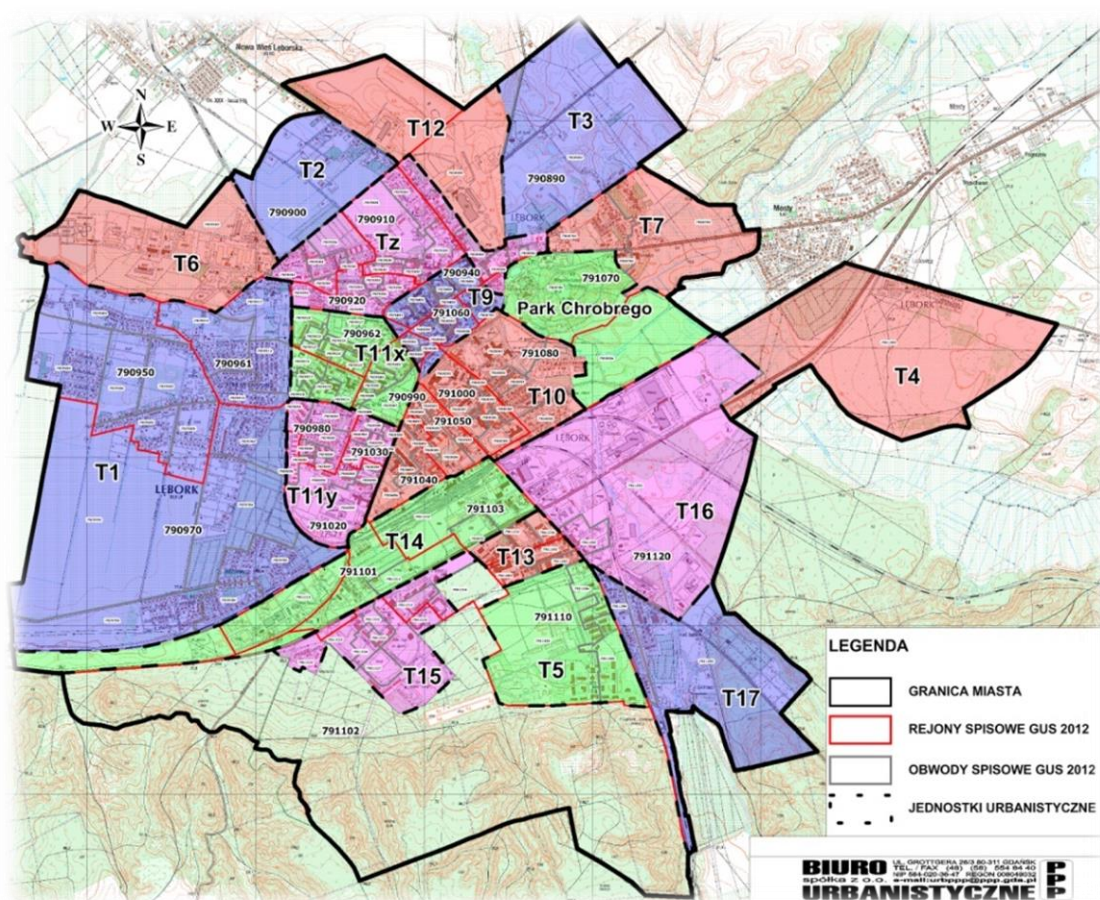
- 1) podział na jednostki terytorialne wprowadzony na obszarze miasta przez Miejsowy ogólny plan zagospodarowania przestrzennego (m.o.p.z.p.) miasta Lęborka zatwierdzony uchwałą nr XXXIX-443/94 Rady Miejskiej w Lęborku z dnia 24 maja 1994r (Dz. Urz. Woj. Słupskiego nr 26 z dnia 29 lipca 1994r.), gdzie miasto zostało podzielone na 18 jednostek terytorialnych;
- 2) analiza zmian w zagospodarowaniu, które nastąpiły w wydzielonych jak powyżej jednostkach w ciągu ostatnich 25 lat, zmierzająca do podziału na mniejsze jednostki urbanistyczne bardziej jednorodne pod względem funkcjonalno – przestrzennym;
- 3) granice i dane dotyczące obrębów geodezyjnych;
- 4) granice i dane dotyczące obwodów wyborczych;
- 5) granice i dane dotyczące jednostek GUS; (obwody i rejony spisowe – stan na 2012 rok);
- 6) granice i dane dotyczące rejonów działania MOPS.

Punktem wyjścia do wyznaczania jednostek urbanistycznych były jednostki terytorialne wyznaczone w miejscowym ogólnym planie zagospodarowania przestrzennego. Na potrzeby delimitacji jednostek urbanistycznych i wydzielenia z nich obszarów zdegradowanych wskazanych do rewitalizacji, granice jednostek terytorialnych, wskazane w 1994 roku, skorygowano w oparciu o:

- 1) współcześnie dostępne systemy danych, niezbędnych do ustalenia wskaźników obrazujących stan przestrzeni miasta;

2) oraz szczegółową analizę stanu zagospodarowania miasta i określenie granic jednostek przestrzennych wyodrębniających się ze względu na następujące kryteria:

- genezę historyczną i stan zachowania historycznie wykształconych elementów struktury przestrzennej;
- kryterium spójności fizjonomiczno – krajobrazowej zespołów zabudowy, uwzględniające intensywność zabudowy (wg wskazań metody Liszewskiego) poziomą, czyli zagęszczenie zabudowy oraz pionową, czyli wysokość zabudowy.

Ryc. 3. Podział miasta na jednostki urbanistyczne

W ramach wyznaczonych jednostek urbanistycznych przeanalizowano problemy społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, środowiskowe i techniczne. Analizę stopnia degradacji poszczególnych jednostek urbanistycznych przeprowadzono za pomocą wskaźników obowiązkowych (odnoszonych zarówno do średniej wartości w mieście, jak i w województwie) oraz fakultatywnych wybranych z katalogu zaproponowanego przez Instytucję Zarządzającą Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020, obrazujących sytuację miasta w trzech podsystemach: społecznym, przestrzennym

i gospodarczym. Dla każdego z wymienionych podsystemów zbadano wskaźniki obowiązkowe, w ramach których porównano sytuację na danym obszarze z wartościami referencyjnymi dla całego województwa.

Obszar zdegradowany i rewitalizacji w jednostce urbanistycznej **T.2 - NOWY ŚWIAT**; **rejon ulic: Kossaka, Stryjewskiego i Gdańskiej** potwierdza 20 z przebadanych 26 wskaźników, co oznacza że przedmiotowy obszar powinien być objęty kompleksowymi działaniami rewitalizacyjnymi.

Charakterystyka obszaru rewitalizacji

Ryc.4. Lębork, obszar rewitalizacji Plac Piastowski.

Obszar rewitalizacji, Lębork Nowy Świat, znajduje się w północnej części miasta, przylega bezpośrednio do Starego Miasta, które stanowi kulturalne i administracyjne centrum miasta. Dominującą funkcją obszaru jest zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna oraz mieszkaniowo – usługowa. Granice obszaru wyznaczają od zachodu – linia kolejowa do Łeby, od północy - jednostka urbanistyczna T.2, od wschodu – granica posesji przyległych do ul. Kossaka, od południa - rzeka Łeba, al. Wolności, ul. Gdańska. Obszar składa się z trzech historycznych przedmieść

miasta. Pastwiskowe Przedmieście (wraz z osiedlem Nowy Świat), rejon ulicy Kossaka oraz przedmieście Gdańskie.

Pastwiskowe Przedmieście jest niewielkim terytorialnie obszarem, noszącym wyraźnie wyodrębniające go cechy, jest to XIX-wieczny kwartał zabudowy czynszowej z relikdami wcześniejszego zagospodarowania typu przedmiejskiego, sąsiadujący z miastem lokacyjnym od strony północnej. Rozwój przestrzenny tej części Łęborka nastąpił po 1830 roku, kiedy to zaczęły powstawać zabudowania poza linią murów obronnych miasta lokacyjnego. Jedno z pierwszych wybudowań powstało po przebiciu furty w murach na wysokości obecnej ulicy Orzeszkowej, dawniej Pastwiskowej, które powstało na wysokości obecnego Placu Kopernika.

W 1866 roku właśnie na dzisiejszym Placu Kopernika powstał kościół ewangelicki, funkcjonujący do dzisiaj, jako kościół katolicki. Z Placu Kopernika rozchodzą się ulice: Łokietka, Kellera, Stryjewskiego, Malczewskiego, stanowiące główne osie kompozycji tego fragmentu miasta.

W 1899 roku powstała linia kolejowa do Łeby i przystanek **Nowy Świat**, noszący nazwę taką samą jak zespół zabudowy, znajdujący się w jego sąsiedztwie. Osiedle Nowy Świat obejmujące rejon ulic: Skarżyńskiego, Orlińskiego, Stryjewskiego, Mostnika. Jest obszarem wyróżniającym się w generalnej strukturze przestrzeni historycznej miasta. Przylega do Pastwiskowego Przedmieścia i stanowi kontynuację jego założenia, a także jego powiązanie z przystankiem kolejowym na linii do Łeby. Obszar ten wyróżnia się z uwagi na rozplanowanie, jednorodne pod względem formy architektonicznej zespoły budynków. Wśród budynków użyteczności publicznej znajduje się tu dawny szpital miejski św. Jerzego przy ul. Stryjewskiego z 1905 roku, obecnie jest to Dom Pomocy Społecznej.

Na obszarze „Nowego Świata” i Pastwiskowego Przedmieścia już w II poł. XIX wieku rozpoczęto realizację zakomponowanych świadomie układów urbanistycznych, jednak plany te nie zostały zrealizowane. W ciągu II poł. XX wieku sukcesywnie następowały uzupełnienia zabudowy. Odrębny charakter ma zespół zabudowy pomiędzy ul. Mostnika a rzeką Łebą, gdzie dominują funkcje produkcyjno-usługowe.

W ostatnich latach nowa zabudowa zaczęła postawać także wzdłuż ulic Orlińskiego i Poznańskiej, gdzie w wyniku regulacji stosunków wodnych poprawiły się warunki do lokalizacji nowej zabudowy. Jest to głównie zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, częściowo uzupełniona zabudową usługową lub produkcyjną.

Ryc.5. Łębork, ulica Mostnika (strona północna), obszar rewitalizacji.

Przedmieście wzdłuż drogi do Łeby, którego osią jest obecna ul. Kossaka zaczęło się kształtować już w końcowych latach XVIII wieku. Występują tu zróżnicowane formy zabudowy wskazujące na różny czas powstawania tej zabudowy. Do czasów współczesnych wzdłuż ulic Kossaka i Gdańskiej zachowała się zabudowa z przełomu XIX i XX wieku, a także duże kamienice czynszowe z I poł. XX wieku, niektóre o dużej wartości historycznej, np. magazyn zbożowy przy ul. Kossaka 23, obiekt o konstrukcji szachulcowej z 1920 roku.

Działki wzdłuż ulicy Kossaka są w większości zabudowane, jest to głównie zabudowa mieszkaniowo – usługowa, a także produkcyjna. Funkcje mieszkaniowe występują zarówno w formie zabudowy jednorodzinnej jak i wielorodzinnej. Warto podkreślić, że w ostatnim dwudziestoleciu w zabudowie wzdłuż ulicy Kossaka zachodziły charakterystyczne zmiany, w związku z którymi powstały m.in. nowe obiekty usługowe i produkcyjno - usługowe wymieszane z zabudową mieszkaniową.

Z kolei ulica Gdańska jest osią przedmieścia wschodniego, gdzie zachowała się zabudowa z I ćw. XX wieku. Zabudowa tworząca dawne **Gdańskie Przedmieście**, usytuowana w kwartale ulic: Gdańskiej, Wita Stwosza, Jana Styki i Syrokomli oraz w kwartałach sąsiednich, wyznaczonych przez ulice: Syrokomli, Cegielnianą, Gieryskiego i Gdańską to w większości 3-kondygnacyjne kamienice czynszowe,

pochodzące z przełomu XIX i XX wieku lub z pierwszej części XX wieku (budynku ujęte w gminnej ewidencji zabytków). Funkcja mieszkaniowa w tym obszarze zdecydowanie dominuje, usługi i innego rodzaju działalności gospodarcze praktycznie nie występują.

Przeprowadzone na potrzeby pogłębionej diagnozy społecznej obszaru rewitalizacji badania wskazują, że obszar rewitalizacji Lęborka jest rozpoznawalny wśród mieszkańców i nie cieszy się dobrą opinią. Okolice ulic Malczewskiego i Stryjewskiego zwyczajowo nazywane są „trójkątem bermudzkim”. Mieszkańcy wskazują, że jest to obszar Lęborka najbardziej zdegradowany społecznie i infrastrukturalnie. Ulice Stryjewskiego, Malczewskiego, Kellera wskazywane są jako miejsca potrzebujące wsparcia w pierwszej kolejności.

Zamieszkują go ludzie przeważnie borykający się z różnymi problemami: alkoholizm, nikotynizm, przemoc (...) obszar najpilniej potrzebujący wsparcia.⁴ (R1)

Zawsze tak to było, że te ulice Stryjewskiego, Malczewskiego to taki trójkąt, u nas się mawiało i nawet sama zabudowa jest dosyć charakterystyczna. (R6)

Osoby badane, które brały udział w przeprowadzonym przez nas sondażu ulicznym, niemieszkające

w obszarze rewitalizacji, odwiedzają tę okolicę Lęborka tylko ze ściśle określonych powodów: odwiedzają bliskich (17% wskazań) albo pracują w tym miejscu (83% wskazań). Na 168 przebadanych osób tylko 11 nie było mieszkańcami tej części Lęborka. Podsumowując: **nie ma dziś powodu, aby przychodzić w te okolice**. Nie ma tu terenów spacerowych ani rekreacyjnych. Mieszkańcy przychodzą jedynie do Lęborskiego Centrum Kultury Fregata lub na pobliski „orlik” mieszczący się na obrzeżach obszaru.

Tam się po prostu nie chodzi, bo nie ma po co (...) peryferia. (R8)

Według mnie, to jak nie przechodzą przypadkiem, no to raczej tędy nie chodzą. (R6)

Obszar rewitalizacji Lęborka jest obszarem stosunkowo jednorodnym funkcjonalnie, w którym dominuje zabudowa mieszkaniowa z XIX i początków XX wieku. Jest to obszar o utrwalonym wśród mieszkańców wizerunku zdegradowanej części miasta, której mieszkańcy borykają się z problemami społecznymi. Obszar rewitalizacji postrzegany jest przez mieszkańców jako peryferyjna część miasta, która nie jest atrakcyjna dla mieszkańców.

⁴ Wszystkie cytaty pochodzą z wywiadów indywidualnych przeprowadzonych w ramach pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji

SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI

Wprowadzenie metodyczne do diagnozy

Ustawa o rewitalizacji wprowadza określenie szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji. Jej opracowanie jest – zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 2 - konieczne do sporządzenia gminnego programu rewitalizacji. Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 powinna ona zawierać obowiązkowo:

- analizę negatywnych zjawisk w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej,
- analizę lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru,
- skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych.

Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji opiera się na analizie zebranych źródeł wtórnych, dotyczących obszaru oraz na podstawie przeprowadzonych badań społecznych z mieszkańcami Lęborka: mieszkańcami obszaru rewitalizacji, liderami społecznymi, przedstawicielami organizacji pozarządowych oraz instytucji publicznych prowadzącymi działania w obszarze.

W ramach badań społecznych przeprowadzono 168 sondaży ulicznych w obszarze rewitalizacji oraz 14 wywiadów indywidualnych. Badania te uzupełniono obserwacją w terenie.

Diagnoza negatywnych zjawisk i czynników kryzysowych na obszarze rewitalizacji

1. PODSYSTEM SPOŁECZNY

Wsparcie z zakresu pomocy społecznej

Przedstawienie danych na temat liczby osób korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, pozwala określić sytuację społeczną w obszarze rewitalizacji w odniesieniu do średniego stanu w mieście. Analiza wskaźnika obejmuje dane na temat udzielania pomocy w postaci świadczeń pieniężnych, tj. zasiłków oraz różnego rodzaju dodatków dla beneficjentów MOPS spełniających ustalone ustawowo kryterium dochodowe. Jest to jeden z najważniejszych wskaźników obrazujących sytuację kryzysową w mieście, gdyż pozwala zidentyfikować obszary zamieszkane przez osoby będące w najtrudniejszej sytuacji społeczno-ekonomicznej oraz towarzyszące temu bezrobocie. Ubóstwo jest zjawiskiem szczególnie niepokojącym, prowadzącym często do wykluczenia z życia społecznego.

Z pomocy społecznej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej (dalej MOPS) w Lęborku w 2015 roku skorzystało 1187 rodzin, łącznie osób w tych rodzinach było

2468, w samym obszarze rewitalizacji 742 osoby (co stanowi 62,5% wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej w mieście). Natomiast liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności, wyniosła w obszarze rewitalizacji 141,46 i jest większa w stosunku do lat poprzednich.

Tabela 1. **Liczba osób korzystających z pomocy MOPS w przeliczeniu na 1000 mieszkańców**

Wskaźnik	Miasto Lębork	Obszar rewitalizacji (2015)	Obszar rewitalizacji (2012)
Liczba osób korzystających z pomocy MOPS w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	72,65	141,46	119,8

Opracowanie: PZR Consulting Sp. z o.o. – na podstawie danych Urzędu Miasta Lębork (2015)

Ulice, w których najwięcej mieszkańców korzysta ze wsparcia pomocy społecznej, to ulica Stryjewskiego – 250 osób, Malczewskiego – 157 osób, Łokietka – 71, Gdańska – 57, Kossaka – 31.

Informacją uzupełniającą obraz kondycji społeczno-ekonomicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji jest **liczba udzielanych zasiłków na dożywianie dzieci**. Z tego wsparcia najczęściej korzystają rodziny wielodzietne oraz dotknięte problemem ubóstwa. Według danych pozyskanych z MOPS, liczba osób, którym zrealizowano świadczenia na posiłki dla dzieci i młodzieży w okresie nauki w szkole, wyniosła w 2015 roku 800, w tym 143 osoby w obszarze rewitalizacji (co stanowi 18% wszystkich dzieci dożywianych w mieście). Ulice, w których koncentruje się udzielane wsparcie w obszarze dożywiania dzieci, to ulica Stryjewskiego – 80 udzielonych zasiłków, Malczewskiego – 30, Kossaka – 12.

Pracownicy MOPS, z którymi przeprowadzane były wywiady indywidualne, wskazują, że duża część mieszkańców obszaru zdegradowanego korzysta z pomocy społecznej. Mieszkańcy w tym obszarze sami zgłaszają się po pomoc, wiedzą, co się zmienia w przepisach. Pod tym względem wykazują się zaradnością.

To jest grupa, która co miesiąc dostaje pomoc od nas, a jak nie dostaną to przychodzą i mówią: Jedna wypłata mi przepadła za miesiąc. (R9)

O kondycji społeczno - ekonomicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz skali ubóstwa świadczą także dane dotyczące **zadłużenia mieszkań komunalnych, w tym socjalnych**. Łącznie zadłużenie dla obszaru rewitalizacji wynosiło w 2015 roku

975 508, 58 zł. Najwyższe zadłużenie dotyczy mieszkań komunalnych, w tym socjalnych ulokowanych na ulicach przedstawionych w poniższej tabeli.

Tabela 2. **Zestawienie ulic z najwyższym zadłużeniem budynków obszaru rewitalizacji**

Nazwa ulicy	Wysokość zadłużenia
Gdańska	480 747 zł
Kossaka	174 215 zł
Malczewskiego	138 348 zł
Stryjewskiego	178 991 zł

Opracowanie: PZR Consulting Sp. z o.o. – na podstawie danych Urzędu Miasta Lębork (2015)

Na podstawie przytoczonych danych widać wyraźnie, że problem ubóstwa zdecydowanie bardziej dotyczy mieszkańców obszaru rewitalizacji niż pozostałych obszarów miasta.

Pod tym względem obszar rewitalizacji nie jest jednorodny. Problemy ubóstwa koncentrują się głównie na kilku ulicach: Stryjewskiego, Malczewskiego, Kossaka i Gdańskiej.

Bezrobocie

Podstawowym parametrem, charakteryzującym zjawiska kryzysowe w obrębie rynku pracy, jest stopa bezrobocia rejestrowanego, a więc – proporcja liczby bezrobotnych do liczby osób aktywnych ekonomicznie (czyli – zsumowanych liczb bezrobotnych i pracujących). Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Lęborku **udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym w roku 2015 wyniósł 3,3%, natomiast udział osób długotrwale bezrobotnych wśród ogółu bezrobotnych w mieście stanowi 50%.**

Dalszej analizie poddano wskaźnik przedstawiający wielkość udziału osób bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców obszaru rewitalizacji w stosunku do średniej w mieście. Wskaźnik ten mówi o problemach spowodowanych pozostawaniem bez pracy różnych grup mieszkańców, m.in.: długotrwale bezrobotnych, osób nieposiadających kwalifikacji zawodowych, z niskim poziomem wykształcenia, absolwentów oraz mieszkańców w wieku powyżej 50 roku życia. Dane obrazują spotębną sytuację mieszkańców i umacniają analizy przeprowadzone na podstawie danych statystycznych pozyskanych z MOPS, ponieważ bezrobocie również jest przejawem sytuacji ubóstwa.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w 2015 roku w Lęborku wyniosła 1 525 osób, natomiast w obszarze rewitalizacji 276 (18% wszystkich osób bezrobotnych w mieście).

W 2015 roku **liczba osób bezrobotnych na 1 tys. ludności w obszarze rewitalizacji wyniosła 52,62**. Jest to wynik gorszy niż średni wynik dla miasta, różnica nie jest jednak tak duża, jak w przypadku korzystania przez mieszkańców z pomocy społecznej. Ulice, na których koncentruje się problem bezrobocia w obszarze rewitalizacji, to ulica Stryjewskiego – 65 bezrobotnych, Malczewskiego - 58, Łokietka - 38, Kossaka - 23, Gdańska – 29.

Tabela 3. **Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców**

Wskaźnik	Miasto Lębork	Obszar rewitalizacji
Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	44,90	52,62

Opracowanie: PZR Consulting Sp. z o.o. – na podstawie danych Urzędu Miasta Lębork (2015)

Więcej informacji na temat problemu bezrobocia w obszarze rewitalizacji dostarczają dwa kolejne wskaźniki poddane analizie – **udział osób długotrwale bezrobotnych** oraz **udział osób bezrobotnych z najniższym wykształceniem** (gimnazjalnym i poniżej). Liczba długotrwale bezrobotnych w 2015 roku w Lęborku wyniosła 763 osoby, natomiast w obszarze rewitalizacji 172 (23% wszystkich długotrwale bezrobotnych). Zestawiając ze sobą dane dotyczące udziału osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych w mieście i w obszarze rewitalizacji wyraźnie widać, że długotrwale bezrobocie jest problemem, który zdecydowanie mocniej dotyka obszar rewitalizacji. **Ponad połowa osób bezrobotnych, mieszkających w obszarze rewitalizacji, to osoby długotrwale bezrobotne.** Koncentracja osób długotrwale bezrobotnych w obszarze rewitalizacji dotyczy ulic: Malczewskiego – 42, Stryjewskiego - 31, Bohaterów Westerplatte – 28, Łokietka - 20 osób.

Tabela 4. **Liczba osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców**

Wskaźnik	Miasto Lębork	Obszar rewitalizacji
Liczba osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	22,46	32,79

Opracowanie: PZR Consulting Sp. z o.o. – na podstawie danych Urzędu Miasta Lębork (2015)

Liczba osób bezrobotnych z najniższym wykształceniem (gimnazjalnym i poniżej) w 2015 roku w Lęborku wyniosła 385 osób. Oznacza to, że 1/4 (25,2%) bezrobotnych mieszkających w Lęborku, posiada najniższe wykształcenie. W obszarze rewitalizacji takich osób jest 96, co stanowi 34,8% ogółu bezrobotnych, mieszkających w obszarze i 25% wśród wszystkich bezrobotnych z najniższym wykształceniem w Lęborku.

Problem niskiego wykształcenia osób bezrobotnych silniej determinuje sytuację bezrobocia w obszarze rewitalizacji niż w skali całego miasta - **wskaźnik udziału osób bezrobotnych z najniższym wykształceniem w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest zdecydowanie wyższy dla obszaru rewitalizacji niż dla całego miasta: 18,30 w stosunku do 11,33**. Osoby bezrobotne z najniższym wykształceniem mieszkają przede wszystkim na ulicy Malczewskiego – 33, Stryjewskiego - 30, Łokietka – 11 osób, Kossaka – 10.

Tabela 5. **Liczba osób bezrobotnych z najniższym wykształceniem w przeliczeniu na 1000 mieszkańców**

Wskaźnik	Miasto Lębork	Obszar rewitalizacji
Liczba osób bezrobotnych z najniższym wykształceniem w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	11,33	18,30

Opracowanie: PZR Consulting Sp. z o.o. – na podstawie danych Urzędu Miasta Lębork (2015)

Zestawiając ze sobą dane dotyczące udziału osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych w mieście i w obszarze rewitalizacji wyraźnie widać, że długotrwale bezrobocie jest problemem, które zdecydowanie mocniej dotyka obszar rewitalizacji. Ponad połowa osób bezrobotnych mieszkających w obszarze rewitalizacji to osoby długotrwale bezrobotne. Ponadto osoby bezrobotne mieszkające w obszarze rewitalizacji, to w dużej części osoby z najniższym wykształceniem. Bezrobocie w obszarze rewitalizacji jest silnie związane z długotrwałym wykluczeniem z rynku pracy oraz niskim poziomem wykształcenia mieszkańców.

Bezpieczeństwo w obszarze rewitalizacji

Kolejnym czynnikiem świadczącym o niskiej kondycji społecznej badanego obszaru jest poziom bezpieczeństwa, który został zmierzony liczbą przestępstw, przestępstw przeciwko rodzinie oraz liczbą założonych Niebieskich Kart.

Skala problemów związanych z przestępczością w obszarze rewitalizacji jest zbliżona do skali zjawiska na poziomie miasta. Najwięcej przestępstw zanotowano na ulicach: Kossaka - 44, Gdańska 26, Malczewskiego - 11. Przy czym należy zauważyć, że wartości te mogą być zawyżone ze względu na pozyskane dane zbiorcze dla całych ulic.

Poza wartościami wskaźnikowymi warto przytoczyć bezwzględne wartości liczbowe dotyczące **przestępstw przeciwko rodzinie**. W obszarze rewitalizacji w 2015 roku takich przestępstw odnotowano 3 (w mieście – 16), oraz łącznie 28 Niebieskich Kart

(w mieście – 122, co stanowi 23% wszystkich Niebieskich Kart w mieście). Największa liczba założonych Niebieskich Kart występuje na ulicach: Kossaka – 3, Malczewskiego – 3, Stryjewskiego – 3, Łokietka - 2.

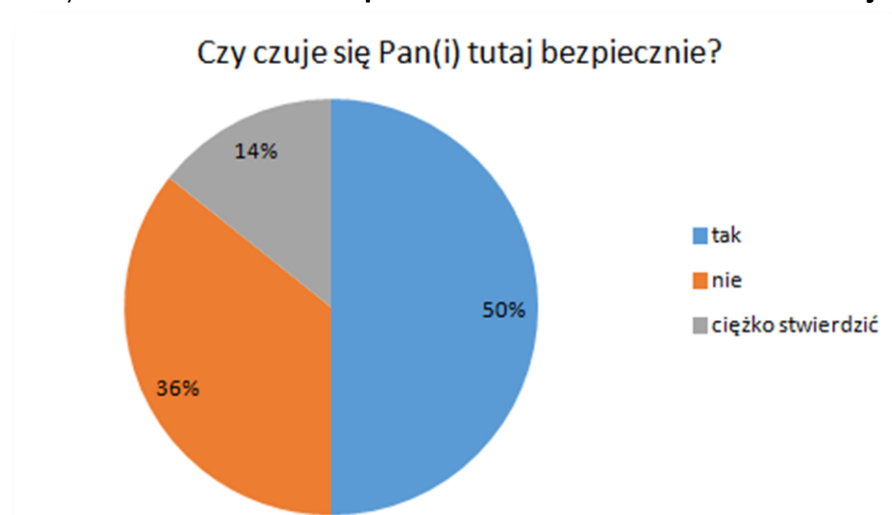
Problem przestępczości w obszarach zdegradowanych często jest pochodną pozostałych problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy. Należy zauważyć, że często skala zjawiska jest większa niż wykrywalność przestępstw, ponieważ w środowiskach zdegradowanych często nie zgłasza się przestępstw, szczególnie związanych z przemocą.

Tabela 6. **Wskaźniki przestępczości**

Wskaźnik	Miasto Lębork	Obszar rewitalizacji (2015)
Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	21,72	23,45
Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 000 mieszkańców	4,7	5,71
Liczba założonych Niebieskich Kart na 1000 mieszkańców	3,59	5,33

Opracowanie: PZR Consulting Sp. z o.o. – na podstawie danych Urzędu Miasta Lębork (2015)

Z przeprowadzonych badań społecznych wynika, że **postrzeganie bezpieczeństwa w obszarze rewitalizacji jest zdecydowanie gorsze niż wskazują na to statystyki**. Na pytanie dotyczące bezpieczeństwa w badanym obszarze tylko połowa ankietowanych wskazała, że czuje się w najbliższej okolicy bezpiecznie. Warto zwrócić uwagę, że ponad 90% osób, które wzięły udział w sondażu, to mieszkańcy badanego obszaru. Ponad 1/3 badanych jasno deklaruje, że nie czuje się bezpiecznie w miejscu swojego zamieszkania. Osoby wskazujące, że czują się bezpiecznie, dodawały, że to dzięki znajomości najbliższego otoczenia i jego mieszkańców.

Wykres 1. **Poczucie bezpieczeństwa w obszarze rewitalizacji**

Opracowanie: PZR Consulting Sp. z o.o. – na podstawie odpowiedzi udzielonych w sondażu ulicznym, n= 168

Badani wskazują, że obszar nie jest bezpieczny ze względu na jego mieszkańców, którzy często są pod wpływem alkoholu, wielu z nich było karanych. Wśród mieszkańców mówi się, że lepiej nie chodzić w te okolice wieczorami. Z drugiej strony badani wskazują, że obszar rewitalizacji Lęborka ma opinię miejsca niebezpiecznego, ale nie mogą potwierdzić tego żadnymi statystykami ani własnymi doświadczeniami.

Dzielnica, gdzie strach iść wieczorem (...) Ci co tu mieszkają, nie boją się niczego. Miejsce owiane złą sławą (...), najtrudniejszy obszar, najmniej bezpieczny. (R1)

Jeśli chodzi o bezpieczeństwo, to nawet policja boi się tam jeździć. (R11)

W mieście ten teren nie jest postrzegany za bezpieczny, myślę, że mało osób odważyłoby się tam iść wieczorem (...) nawet w samochodzie przejeżdżając, nie czuję się tam bezpiecznie.

Dużym problemem w obszarze rewitalizacji są nie tylko popełniane tu przestępstwa, ale w równie dużym stopniu opinia obszaru jako miejsca niebezpiecznego.

Poziom edukacji

W najbliższej okolicy obszaru rewitalizacji znajduje się Zespół Szkół nr 3 (ul. Aleja Wolności 31) oraz Szkoła Podstawowa nr 3 (ul. Kossaka 103).

Jednym ze wskaźników, mówiącym o poziomie nauczania szkoły, jest **liczba uczniów nieotrzymujących promocji do następnej klasy**. W roku szkolnym 2015/2016 promocji

do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjum nie otrzymało 78 uczniów, z czego 19 to uczniowie mieszkający w obszarze rewitalizacji (co stanowi 24% wszystkich uczniów nieotrzymujących promocji do następnej klasy).

Szkoła prowadzi liczne zajęcia pozalekcyjne oraz wiele działań integrujących społeczność uczniów i rodziców. W Szkole Podstawowej nr 3 działa świetlica, ponadto w obszarze rewitalizacji funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy. Z przeprowadzonych badań wynika jednak, że potencjał szkoły i pozostałych instytucji nie jest wykorzystywany przez mieszkańców obszaru rewitalizacji. Dzieci najczęściej nie korzystają z oferty zajęć pozalekcyjnych, często nie są również zachęcane przez rodziców do rozwijania swoich umiejętności i podnoszenia poziomu w nauce. Ponadto wielu mieszkańców nie wie o możliwości skorzystania z oferty szkół czy innych instytucji, duża część badanych mieszkańców potrafiła wskazać jedynie na działania **streetworkerów**.

Z przeprowadzonych wywiadów wynika także, że fakt, iż do ww. szkół uczęszczają dzieci i młodzież z obszaru rewitalizacji wpływa negatywnie na wizerunek tych szkół:

Wśród ludzi jest taka opinia, że tam chodzi patologia, ale prawda jest taka, że tam jest mały odsetek tej patologii.

Zebrane w trakcie badań informacje wskazują, że rodzice dzieci z obszaru rewitalizacji nie postrzegają szkoły jako miejsca, w którym dzieci mogłyby spędzać czas. Może to także świadczyć o tym, że z działaniami kulturalnymi, społecznymi i rozwijającymi umiejętności oraz wiedzę dzieci należy wyjść, przynajmniej na początkowym etapie, bezpośrednio do mieszkańców. Natomiast szkoły jako instytucje położone w rejonie obszaru rewitalizacji wymagają pilnego wzmocnienia ich potencjału i wizerunku.

Aktywność społeczna i obywatelska

Kolejną kwestią mówiącą o społecznej kondycji badanego obszaru jest aktywność społeczna i obywatelska. Pierwszym przyjętym miernikiem tego zjawiska jest **frekwencja w wyborach samorządowych 2014**. Dane Państwowej Komisji Wyborczej podają, że frekwencja w Lęborku wyniosła 48,22% w stosunku do 27 579 osób uprawnionych do głosowania. Choć dane te dają jedynie ogólny zarys badanego zjawiska ze względu na szeroki zasięg terytorialny danych, warto zauważyć, że okręgi wyborcze, które obejmują ulice znajdujące się w obszarze rewitalizacji, mają jedne z najniższych wyników frekwencyjnych.

Dla przykładu:

Okręg 11: ulice Głowackiego, Kwiatowa, **Orlińskiego**, Pilotów, **Pionierów**, Plac Kopernika, Prusa, **Skarżyńskiego**, **Stryjewskiego**, Weterynaryjna – frekwencja 40,57%

Okręg 12: ulice **Aleja Wolności** numery parzyste od nr 2 do nr 48, **Bohaterów Westerplatte, Kazimierza Wielkiego, Kellera, Mostnika, Plac Piastowski, Rodła, Władysława Łokietka** – frekwencja 42,19%;

Okręg 16: ulice Basztowa, **Cegielniana**, Derdowskiego, Długosza, Franciszkańska, Gajowa, **Gdańska, Gierymskiego**, Graniczna, Grodzieńska, Jagodowa, Jeżynowa, Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Kasprzaka, Korzenna, Leśna, Lipowa, Lwowska, Łączna, Malinowa, Miętowa, Miodowa, Młynarska, Stanisława Mikołajczyka, Ogrodowa, Orzeszkowej, Paderewskiego, Piękna, Plac Świętego Jakuba, Polna, Poziomkowa, Przemysłowa, **Przysamcze**, Pułaskiego, Skoczylasa, Solna, Spokojna, Stwosza, **Styki, Syrokomli**, Waryńskiego, Wiejska, Wileńska, Wincentego Witosa, Wrzosowa, Wyczółkowskiego – frekwencja 46,74%;

Okręg 15: ulice **Buczka, Kossaka, Krótka, Malczewskiego, Opolska, Poznańska, Witkacego, Wrocławska, Zofii Witkowskiej** – frekwencja 47,88%.

Podczas gdy w pozostałych okręgach frekwencja jest bliska bądź przekracza 50%, np. Okręg 3: Legionów Polskich – 52,3%.

Więcej informacji na temat aktywności społecznej i obywatelskiej pokazują dane dotyczące bezpośredniego angażowania się w życie publiczne miasta. Według danych portalu ngo.pl w Lęborku **zarejestrowanych jest 60 stowarzyszeń i 6 fundacji**. Wskaźnik mówiący o liczbie fundacji i stowarzyszeń na 10 tys. mieszkańców nieznacznie rośnie – z 19 w 2010 roku do 22 w roku 2014.

Liczba organizacji pozarządowych i grup nieformalnych to jednak za mało, aby mówić o aktywności społecznej. Jednym ze wskaźników, które świadczą o aktywności tych podmiotów, a tym samym i mieszkańców, jest **liczba organizacji pozarządowych biorących udział w konkursach na działania własne gminy**. W roku 2016 8 organizacji zarejestrowanych w Lęborku otrzymało dofinansowanie na realizację konkursów, podobnie jak w 2015 roku (poza organizacjami sportowymi). Do organizacji tych należą:

- Zespół Caritas Parafii pw. N.M.P. Królowej Polski,
- Klub Abstynenta „Odnowa” w Lęborku,
- Lęborskie Stowarzyszenie „Alternatywa dla Uzależnień”,
- Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy „Szansa”,
- Stowarzyszenie EDUQ w Lęborku,
- Ochotnicza Służba Ratownicza w Lęborku,
- Lęborskie Katolickie Stowarzyszenie Osób Specjalnej Troski „Iskierka Nadziei”,
- Fundacja Regionalne Centrum Młodzieży w Lęborku.

Jedynie Zespół Caritas oraz Stowarzyszenie „Szansa” znajdują się bezpośrednio w obszarze rewitalizacji.

Warto także zwrócić uwagę na obszary działań, których dotyczą konkursy na działania własne gminy, są to głównie: pomoc społeczna, przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym, działania wspomagające rozwój wspólnot

i społeczności lokalnych. Badani przedstawiciele organizacji pozarządowych, które zostały wymienione wyżej, wskazują, że wielu uczestników ich działań, szczególnie dzieci i młodzieży pochodzi z obszaru rewitalizacji:

Jeśli kierujemy działania do trudnej młodzieży to wiemy, że 80/90% będzie właśnie stamtąd.(R12)

W obszarze rewitalizacji **aktywnie działają także inne osoby i instytucje:** streetworkerzy, Lęborskie Centrum Kultury Fregata, Lęborskie Towarzystwo Oświatowe, Dom Pomocy Społecznej przy ulicy Stryjewskiego, Dom „Magnolia” przy ulicy Poznańskiej oraz Społeczna Językowa Szkoła Podstawowa.

Należy jednak zaznaczyć, że duża część mieszkańców obszaru rewitalizacji nie korzysta z oferty wymienionych wyżej instytucji. Osoby badane, w tym sami mieszkańcy, nie potrafili także zidentyfikować liderów społecznych działających w obszarze, jedynymi osobami, które zostały wskazane byli streetworkerzy.

Osoby, z którymi przeprowadzane były wywiady indywidualne wskazują na dużą potrzebę wzmocnienia działań streetworkerów. Wskazują także na konieczność bezpośredniej i konsekwentnie prowadzonej pracy z mieszkańcami, jako jedyną możliwość zmiany sytuacji tych osób.

Kolejnym analizowanym czynnikiem jest **liczba osób składających wnioski do budżetu obywatelskiego** po adresach wnioskodawców. Liczba złożonych wniosków w roku 2015 wyniosła 34, z czego 6 wniosków zostało złożonych przez osoby z obszaru rewitalizacji. W 2016 roku zostało złożonych łącznie 26 wniosków, z czego 1 z obszaru rewitalizacji. Analiza wskaźnika liczby złożonych wniosków do budżetu obywatelskiego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wskazuje na podobny poziom aktywności w tym obszarze w edycji budżetu w 2015 roku, natomiast duży spadek aktywności w roku następnym.

Tabela 7. Liczba złożonych wniosków do budżetu obywatelskiego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

Wskaźnik	Miasto Lębork	Obszar rewitalizacji
Liczba złożonych wniosków do budżetu obywatelskiego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (2015)	10,0	11,43
Liczba złożonych wniosków do budżetu obywatelskiego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (2016)	7,65	1,9

Opracowanie: PZR Consulting Sp. z o.o. – na podstawie danych Urzędu Miasta Lębork (2015)

Ostatnią kwestią poddaną analizie jest **poziom uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym mieszkańców** oraz deficyty występujące w tym zakresie w obszarze rewitalizacji zdiagnozowane na podstawie badań społecznych.

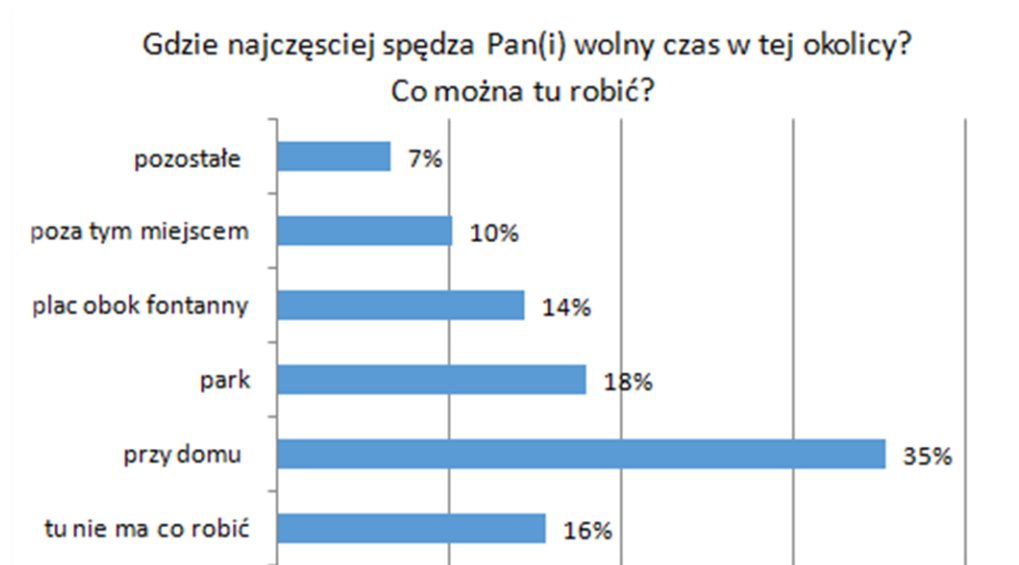
Mieszkańcy obszaru rewitalizacji pytani o to, gdzie najczęściej spędzają czas wolny, wskazali na najbliższe otoczenie: „przy domu” - 35% odpowiedzi, „w parku” - 18% (mowa o parku im. Michalskiego) czy „na placu obok fontanny” - 14% (mowa o fontannie na Placu Pokoju).

Jednocześnie 16% badanych wskazało, że niczego tu nie można robić, a 10% respondentów

nie spędza w ogóle wolnego czasu w tej okolicy. Z przeprowadzonych rozmów i obserwacji wiemy także, że tutejsze dzieci bawią się po prostu na ulicy, a młodzi ludzie przesiadują na klatkach schodowych.

Nie ma nic dla dzieci, aby spędziły czas, siedzą pod tymi blokami i na klatkach. Teraz w roku szkolnym to jest szkoła, a w wakacje to dzieci wokół siebie się kręcą. (R13)

Wykres 2. **Miejsca spędzania czasu wolnego w obszarze rewitalizacji**

Opracowanie: PZR Consulting Sp. z o.o. – na podstawie odpowiedzi udzielonych w sondażu ulicznym, n= 168

Osoby badane zwracają uwagę, że teren przeznaczony do rewitalizacji znajduje się blisko centrum miasta, gdzie jest duży dostęp do różnych obiektów spędzania czasu wolnego. Podkreślają jednak, że wśród mieszkańców tej okolicy Lęborka nie ma „zwyczaju” uczestnictwa w zorganizowanych zajęciach. Tutejsze dzieci i młodzież sami również nie wychodzą poza swoje najbliższe otoczenie, a jest to konieczne, jak sugerują respondenci, aby pokazać młodym ludziom inne wzorce kulturowe.

No tutaj nie ma nic, jest beznadziejnie, są same stare kamienice, czasem jeszcze ze wspólną łazienką(...). Nie ma podwórek, jest jedno podwórko dla dzieci. Tam na Łokietka, na Kossaka chyba w ogóle nie ma podwórek dla dzieci.(R14)

Nie mają co robić tylko to piwo chłają, żal mi ich.(R6)

Biedne rodziny bardziej liczą na pomoc ratusza, 500+ i inne dotacje (...) gdyby tak bardziej wyciągnąć młodzież z tego rejonu.(R4)

W Lęborku oraz w samym obszarze rewitalizacji występuje duży potencjał aktywności społecznej. Obecnie koncentruje się on wokół kilku głównych organizacji i instytucji. Brakuje natomiast rozpoznawalnych wśród mieszkańców liderów społecznych, którzy bezpośrednio pracując z mieszkańcami obszaru rewitalizacji, wpłynęliby na ich większe uczestnictwo w życiu społecznym oraz kulturalnym. Ważnym wnioskiem jest także, że obecnie ulokowane w pobliżu obszaru rewitalizacji organizacje i instytucje nie są postrzegane przez mieszkańców jako miejsca, w których mogą spędzać czas, które mogłyby być miejscami spotkań mieszkańców. Jest to duży deficyt i zarazem wyraźna potrzeba stworzenia miejsca, z którym mieszkańcy obszaru rewitalizacji mogliby się identyfikować i utożsamiać.

Deficyty obszaru rewitalizacji okiem mieszkańców

Osoby uczestniczące w sondażu wskazały, że największym problemem obszaru zdegradowanego jest alkoholizm (28% odpowiedzi), wandalizm (24%), brud (15%), narkomania i używki (11%) oraz hałas (8%) (chodzi o hałas na ulicy Mostnika, który spowodowany jest jeżdżącymi do hurtowni samochodami ciężarowymi oraz samochodami jadącymi w kierunku ul. Pilotów).

Wykres 3. **Największe problemy obszaru rewitalizacji**

Opracowanie: PZR Consulting Sp. z o.o. – na podstawie wyników sondażu, n=168

Osoby biorące udział w wywiadach, wskazują na bardzo duży problem związany z infrastrukturą mieszkaniową, stanem budynków oraz na występujące problemy społeczne (wysokie bezrobocie, wysoki odsetek osób korzystających z pomocy, bezradność). Podkreślają, że problemem jest brak zajęcia i alternatyw dla poczynąń patologicznych, brak odpowiednich osób, mogących pokierować chociażby młodzieżą. Wskazują na potrzebę pracy u podstaw z mieszkańcami.

Tu jest kumulacja problemów. Największym jest to, że trudne dzielnice pozostały trudnymi dzielnicami.(R11)

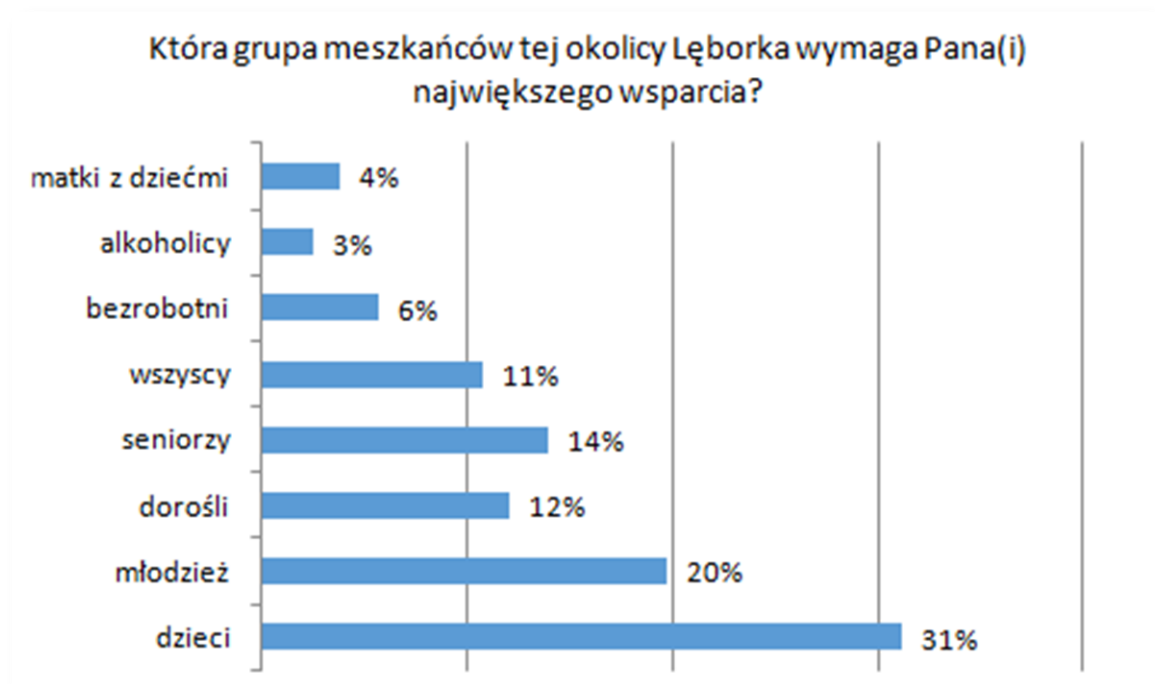
Dla mnie jest właśnie takie skomasowanie poszczególnych grup społecznych w jednym miejscu. Dużo osób wykluczonych, dużo osób nie pracuje.(R2)

Tu sytuacja mieszkaniowa jest zła. Jak się przechodzi, to widzi się, że są zaniedbane. Budynki nadają się do wyburzenia bądź do kapitalnego remontu.(R4)

Nagromadzenie tej młodzieży, jeden drugiego mobilizuje do przestępczości.(R6)

Zdaniem osób biorących udział w sondażu, grupami mieszkańców, którzy najbardziej wymagają wsparcia, są dzieci i młodzież (wskazania odpowiednio 31% i 20%).

Wykres 4. **Grupa mieszkańców wymagająca największego wsparcia w obszarze rewitalizacji**

Opracowanie: PZR Consulting Sp. z o.o. – na podstawie odpowiedzi udzielonych w sondażu ulicznym, n= 168

Potwierdzają to także osoby, z którymi przeprowadzaliśmy wywiady. Podkreślają, że w tym obszarze mieszka dużo rodzin wielodzietnych i wielopokoleniowych, wielu bezrobotnych i samotnych matek z dziećmi, a także osób starszych. Badani podkreślają, że konieczne jest zaplanowanie działań, które zmobilizują mieszkańców do wyjścia ze swoich domów

Profilaktyka i praca z tymi ludźmi; nie tylko z dziećmi i młodzieżą (...) dzieci i młodzież, które otrzymają wsparcie, w przyszłości nie będą dziedziczyć biedy i patologii.(R8)

Negatywne zjawiska w sferze społecznej – podsumowanie

Analiza obszaru rewitalizacji ujawniła wiele deficytów społecznych tego obszaru, szczególnie w obrębie ulic Malczewskiego, Stryjewskiego, Kossaka i Gdańskiej. W obszarze występuje silna koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, szczególnie ubóstwa i długotrwałego bezrobocia oraz niskiego poziomu wykształcenia osób bezrobotnych. Jednocześnie mamy tu do czynienia z niskim poziomem poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców i wizerunkiem obszaru jako miejsca niebezpiecznego. Zamieszkiwanie w jednym niewielkim obszarze osób dotkniętych problemem bezrobocia i ubóstwa niejednokrotnie powoduje narastanie kolejnych problemów, takich jak: przemoc, alkoholizm czy wzrost przestępczości. Skutkuje to także przekazywaniem wzorców związanych z dziedziczeniem biedy

wyniesionych ze środowiska dorastania młodych ludzi przy jednoczesnym częstym braku obecności wzorców odmiennych.

W diagnozowanym obszarze miasta samorząd skoncentrował kilka kluczowych instytucji dla polityki społecznej: placówki Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, w strukturach którego funkcjonuje Noclegownia i Schronisko dla Osób Bezdomnych, Dzienny Dom Pomocy i Środowiskowy Dom Samopomocy „Lwiątko” a także powiatowy Dom Pomocy Społecznej nr 1 w Lęborku.

W obszarze rewitalizacji występuje duża liczba budynków sprzed II wojny światowej, w których lokatorzy nie zdecydowali się na wykup mieszkań, nawet na preferencyjnych warunkach. Od lat 90-tych ubiegłego wieku bonifikata sięga nadal do 80 % (budynki wybudowane do 1960 r.), z rozłożeniem spłaty na 10 lat.

Ponadto mamy do czynienia z dużą stygmatyzacją obszaru rewitalizacji i jego mieszkańców. Od lat teren wyznaczony do interwencji zmagą się z negatywną oceną mieszkańców z innych części miasta. Panuje powszechna opinia, że ten teren jest niebezpieczny. Znamienne, że epicentrum obszaru kryzysowego (ulice Stryjewskiego, Malczewskiego) nazywane jest „trójkątem bermudzkim”. Mieszkańcy wskazują, że jest to obszar Lęborka najbardziej zdegradowany społecznie i infrastrukturalnie. Z przeprowadzonych badań wynika, że wiele przestępstw i wykroczeń nie jest zgłaszanych, prawdopodobnie część ofiar przemocy (w tym zwłaszcza domowej) nie jest zewidencjonowana. Jednocześnie dane statystyczne nie potwierdzają obiegowej opinii mieszkańców, że to właśnie „trójkąt bermudzki” jest obszarem o najniższym poziomie bezpieczeństwa. Postrzegany przez mieszkańców poziom bezpieczeństwa w tym miejscu jest zdecydowanie niższy niż pokazują to statystyki ewidencjonowanych przestępstw.

Obszary koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w jednostce urbanistycznej Lębork Nowy Świat mają dość precyzyjnie określone granice, dzięki temu wsparcie może być kierowane bardzo precyzyjnie. Szczególnie rejon ulic Stryjewskiego i Malczewskiego oraz ulica Gdańska to dwa kluczowe obszary koncentracji kryzysów społecznych.

Dużym problemem, podkreślanym także przez osoby pracujące w środowisku osób wykluczonych z obszaru wskazanego do rewitalizacji, jest brak zajęcia i alternatyw dla zachowań patologicznych, brak odpowiednich osób, mogących pokierować chociażby młodzieżą i przekazać im odmienne wzorce.

W związku z natężeniem i współwystępowaniem problemów społecznych badanego obszaru, które dotyczą głównie rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, konieczne jest zwiększenie działań skierowanych do tej grupy mieszkańców. Rodziny te poza problemem ubóstwa dotknięte są także problemem

bezrobocia, trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi oraz niejednokrotnie problemami uzależnień i przemocy domowej.

Tabela 8. **Zestawienie najważniejszych problemów w sferze społecznej i ich przyczyn**

Problem	Przyczyna
Ubóstwo. Wiele osób korzysta z zasiłków pomocy społecznej	• mieszkańcy zatrudnieni w niskopłatnych zawodach i firmach oferujących niskie wynagrodzenie • niskie wykształcenie mieszkańców • dziedziczenie sposobu życia opartego o korzystanie z pomocy społecznej • brak presji wśród mieszkańców do podejmowania pracy
Bezrobocie długotrwałe	• niskie wykształcenie mieszkańców • dziedziczenie sposobu życia opartego o korzystanie z pomocy społecznej • brak presji wśród mieszkańców do podejmowania pracy
Wysoka liczba ofiar przemocy, w tym przemocy w rodzinie	• brak wiedzy o swoich prawach • brak dobrych wzorców • nadużywanie alkoholu przez mieszkańców
Wykluczenie społeczne obszaru	• stygmatyzacja mieszkańców obszaru • ubóstwo
Dziedziczenie systemu opartego o zasiłki	• brak dobrych wzorców • brak impulsów do zmian • historycznie ukształtowane skupiska rodzin wymagających wsparcia • niski poziom edukacji • niechęć do edukacji nieformalnej • niskie wykształcenie
Brak poczucia bezpieczeństwa, uzależnienia	• przyzwolenie na przemoc i wandalizm • brak zaufania do instytucji dbających o porządek publiczny • niezgłaszane akty przemocy

Powszechnie obowiązujący wizerunek niebezpiecznej dzielnicy	• kiepska jakość przestrzeni publicznej • stereotypowe postrzeganie obszaru jako najbardziej niebezpiecznego w mieście • brak aktywności w przestrzeni między budynkami
Brak zainteresowania ofertą kulturalną i aktywnym spędzaniem czasu wolnego (szczególnie w kontekście dzieci i młodzieży)	• brak wzorców uczestnictwa w kulturze • brak liderów społecznych wewnątrz obszaru rewitalizacji
Brak liderów społecznych	• zbyt małe wsparcie dla aktywności społecznej • brak wzorców aktywności społecznej
Brak aktywności obywatelskiej	• zbyt mała społeczność, bez naturalnego dopływu świeżych idei i mieszkańców
Przyzwolenie na przemoc	• niska skuteczność działań policji czy straży miejskiej

2. PODSYSTEM GOSPODARCZY

Ustawa o rewitalizacji zwraca uwagę w szczególności na dwa rodzaje negatywnych zjawisk gospodarczych: niski stopień przedsiębiorczości mieszkańców oraz słabą kondycję lokalnych przedsiębiorstw. W odniesieniu do obu zjawisk należy brać pod uwagę, że sama statystyka nie daje pełnej informacji o faktycznym stanie lokalnej gospodarki. Dane zostały przez nas uzupełnione materiałem z obserwacji w terenie.

Do pełnego obrazu kondycji gospodarczej Lęborka warto przytoczyć dane **wielkość podatku dochodowego od osób fizycznych** na analizowanym obszarze względem średniej miasta. W przybliżeniu wielkość podatku dochodowego od osób fizycznych dla miasta wyniosła w 2015 roku 2 814, 92 zł z kolei dla samego obszaru rewitalizacji 1 128,51 zł.

Liczba podmiotów gospodarczych na koniec 2015 roku w Lęborku wynosiła 4648, natomiast w samym obszarze rewitalizacji wskazano ich 365. Wartość wskaźnika liczby podmiotów gospodarczych na 100 osób jest o blisko połowę niższy dla obszaru rewitalizacji niż dla całego miasta.

Tabela 9. Liczba podmiotów gospodarczych na 100 osób

Wskaźnik	Miasto Lębork	Obszar rewitalizacji
Liczba podmiotów gospodarczych na 100 osób	13,68	6,95

Opracowanie: PZR Consulting Sp. z o.o. – na podstawie danych Urzędu Miasta Lębork (2015)

Trudno na tej podstawie wnioskować o przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji. Więcej na ten temat można wywnioskować na podstawie danych związanych z bezrobociem mieszkańców (opisanych dokładnie w ramach analizy negatywnych zjawisk społecznych). Sytuacja mieszkańców obszaru rewitalizacji na rynku pracy wskazuje na niski poziom przedsiębiorczości.

Uzupełniających informacji dostarczają dane zebrane podczas obserwacji w terenie oraz w materiał zebrany na podstawie wywiadów indywidualnych.

Na podstawie przeprowadzonych badań przestrzeni, **nie zdiagnozowano w obszarze zdegradowanym i rewitalizacji Lęborka usług i sklepów charakterystycznych dla obszarów zdegradowanych**, tj. sklepy z odzieżą używaną, lombardy, sklepy „wszystko za 5 złotych”, a także ogłoszeń pożyczek tzw. chwilówek.

Mieszkańcy wskazują, że w badanym obszarze Lęborka przeważają małe sklepy osiedlowe, które zaspokajają podstawowe potrzeby mieszkańców. Większe sklepy znajdują się poza analizowanym obszarem, jednak wystarczająco niedaleko, aby bez przeszkód z nich korzystać.

Teren blisko centrum, wydaje się, że nie ma większego problemu, można dojść pieszo.(R6)

Badani zwracają uwagę na pewne trudności związane z dotarciem do sklepów czy miejsc usług zlokalizowanych przy ulicy Kossaka. Ze względu na duży ruch samochodów oraz zajmowanie przez nie przestrzenie na chodnikach, utrudnione jest poruszanie się pieszo. Ten sam problem dotyczy dostępności kina Fregata, również zlokalizowanego w granicach obszaru zdegradowanego.

Lokalne sklepy i ich okolice często stają się miejscem spotkań mieszkańców, nierzadko połączonych ze spożywaniem alkoholu.

30 m od kina mam Żabkę, ja widzę, co tam się dzieje. Wieczorem staje się centrum rozrywki.(R2)

O kondycji i potencjale gospodarczym danego miejsca świadczyć może także **średnia wartość metra kwadratowego lokalu na wynajem** oraz **średnia wartość gruntu**.

Na podstawie rozeznania przeprowadzonego na podstawie rozmów telefonicznych z ośmioma biurami nieruchomości w Lęborku możemy stwierdzić, że popyt na

wynajem lokali zarówno użytkowych jak i mieszkalnych w obszarze rewitalizacji jest znikomy. **Średnia wartość wynajmu za metr kwadratowy lokalu użytkowego w Lęborku oscyluje między 30 a 60 zł, natomiast za lokal mieszkalny od 16 do 25 zł.** Zarówno w przypadku najmu lokali użytkowych jak i mieszkalnych w obszarze rewitalizacji pracownicy biur nieruchomości wskazują, że takie zainteresowanie właściwie nie występuje. Zdarzają się najmy lokali mieszkalnych, ceny są jednak niższe niż w pozostałych częściach Lęborka.

Na podstawie analizy ofert biur nieruchomości możemy stwierdzić, że w obszarze rewitalizacji znajdują się pojedyncze oferty kupna działek budowlanych czy inwestycyjnych. **Ich średnia cena oscyluje wokół 80 zł za metr kwadratowy** i jest zdecydowanie niższa niż w pozostałych obszarach miasta gdzie oscyluje średnio od 130 do 230 zł za metr kwadratowy gruntu.

Również analiza popytu i cen wartości lokali oraz gruntów w obszarze rewitalizacji Lęborka potwierdza niską jakość gospodarczą badanego obszaru.

Negatywne zjawiska w sferze gospodarczej – podsumowanie

Analizy negatywnych zjawisk gospodarczych w obszarze rewitalizacji w Lęborku nie można dokonywać w oderwaniu od analizy społecznej obszaru. Czynnikiem, który zdecydowanie wpływa na kondycję gospodarczą badanego obszaru i jego potencjał jest odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności oraz odsetek osób bezrobotnych z najniższym wykształceniem.

Lębork, także w obszarze zdegradowanym, zaczyna mierzyć się z problemem starzejącego się społeczeństwa, w którym za parę lat zacznie brakować osób pracujących w stosunku do osób nieaktywnych zawodowo i wymagających wsparcia. Ponadto w obszarze rewitalizacji Lęborka dużym problemem jest wysokie natężenie osób bezrobotnych wśród których $\frac{1}{4}$ stanowią osoby z najniższym wykształceniem. Nisko wykwalifikowani pracownicy pochodzący w dużej mierze z rodzin wykluczonych i dotkniętych problemem ubóstwa nie rokują dobrze w kontekście rozwoju gospodarczego obszaru zdegradowanego w Lęborku.

Niski poziom wykształcenia i kompetencji zawodowych mieszkańców bezpośrednio przekłada się na niski poziom dochodów mieszkańców mający odzwierciedlenie w przytoczonych danych. Należy także zauważyć, że jednym z problemów, który także wpływa na stan gospodarczy obszaru jest niski stopień przedsiębiorczości mieszkańców. Wynika on w dużej mierze z przekazywania wzorców związanych z dziedziczeniem sposobu życia opartego o korzystanie z pomocy społecznej i braku impulsów do zmian.

Podsumowując, możemy stwierdzić, że obszar rewitalizacji miasta Lębork cechuje negatywna sytuacja gospodarcza i niski stopień przedsiębiorczości mieszkańców, które są ściśle powiązane z problemami społecznymi mieszkańców badanego obszaru miasta.

Tabela 10. **Zestawienie najważniejszych problemów w sferze społecznej i ich przyczyn**

Problem	Przyczyna
Niski stopień przedsiębiorczości mieszkańców	• brak dobrych wzorców • brak impulsów do zmian wewnątrz społeczności mieszkańców • przekazywanie wzorców związanych z życiem opartym o korzystanie z zasiłków
Niski poziom dochodów mieszkańców	• niski poziom kompetencji zawodowych mieszkańców • niski poziom wykształcenia mieszkańców • niskie wymagania mieszkańców • wysokie bezrobocie
Ubóstwo. Wiele osób korzysta z zasiłków pomocy społecznej	• niski poziom kompetencji zawodowych mieszkańców • niski poziom wykształcenia mieszkańców • dziedziczenie sposobu życia opartego o korzystanie z pomocy społecznej • brak presji wśród mieszkańców do podejmowania pracy
Bezrobocie długotrwałe	• niski poziom kompetencji zawodowych mieszkańców • niski poziom wykształcenia mieszkańców • dziedziczenie sposobu życia opartego o korzystanie z pomocy społecznej

3. ANALIZA NEGATYWNYCH ZJAWISK PRZESTRZENNO – FUNKCJONALNYCH

Analiza negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych (za ustawą o rewitalizacji) obejmuje ocenę niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych usług lub jej niską jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niską jakość terenów publicznych.

Ze względu na niewielką liczbę twardych danych, które pozwalałyby ocenić stopień degradacji przestrzenno-funkcjonalnej badanego obszaru analiza opiera się głównie na przeprowadzonych badaniach przestrzeni obszaru rewitalizacji w Lęborku oraz na badaniach społecznych przeprowadzonych z mieszkańcami tej części miasta.

Dokonując oceny niewystarczającego wyposażenia obszaru rewitalizacji w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, przeanalizowano:

- odsetek budynków nie podłączonych do kanalizacji i wodociągu,
- liczbę budynków nie podłączonych do zbiorczego źródła ogrzewania,
- jakość i bezpieczeństwo przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji.

Według danych Urzędu Statystycznego w Gdańsku na rok 2015 roku 98,3% budynków gminnych było podłączonych do wodociągu, 93,9% do kanalizacji oraz 92,8% do instalacji gazowej. Informacje te potwierdza Urząd Miejski wskazując, że w obszarze rewitalizacji problem dostępu do sieci wodno-kanalizacyjnej nie występuje.

Jedynie budynki komunalne przy ul. Gdańskiej 93 i 96 są **ogrzewane** z sieci Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej, natomiast w pozostałych 28 budynkach komunalnych, w tym socjalnych ogrzewanie odbywa się za pomocą pieców kaflowych, centralnego ogrzewania na paliwa stałe lub gazowe, grzejników elektrycznych. Należy zaznaczyć, że wpływa to na jakość powietrza badanego obszaru, budynki ogrzewane w ten sposób zwiększają niską emisję w mieście.

Badani mieszkańcy obszaru rewitalizacji, którzy wzięli udział w sondażu ulicznym, zwracają uwagę na bardzo duże **zaniedbanie infrastrukturalne obszaru**, zarówno jeżeli chodzi o stan budynków jak i ich najbliższe otoczenie. Bardzo duże deficyty dostrzegane są przede wszystkim w obszarze przestrzeni publicznej. Wiele placów między budynkami wymaga zagospodarowania, uporządkowania wymaga dzika zieleń oraz podwórka między kamienicami. Przeprowadzona obserwacja przestrzeni wskazuje, że generalnie brak jest pustostanów w obszarze rewitalizacji (poza budynkiem na ul. Styki). Problemem są natomiast budynki zamieszkałe, które wymagają **remontu kapitalnego**.

Ryc.6. Brak zagospodarowanej przestrzeni między budynkami w obszarze rewitalizacji, źródło: zasoby PZR Consulting Sp.z.o.o.

Ryc. 7. Brak infrastruktury do spędzania czasu wolnego i podejmowania aktywności w przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji, źródło: zasoby PZR Consulting Sp.z.o.o.

Ryc.8. Zaniechanie przestrzeni publicznej w obszarze rewitalizacji,
źródło: zasoby PZR Consulting Sp.z.o.o.

Ryc.9. Zaniechanie i brak uporządkowania przestrzeni w obszarze rewitalizacji,
źródło: zasoby PZR Consulting Sp.z.o.o.

Mieszkańcy zwracają uwagę, że oni sami i ich sąsiedzi nie dbają o swoje najbliższe otoczenie. Twierdzą, że bardzo często to właśnie mieszkańcy przyczyniają się do takiego, a nie innego wyglądu tej części miasta. Nie czują się współodpowiedzialni za najbliższą przestrzeń.

Dużym deficytem jest brak miejsc do zabaw dla dzieci - 29% osób biorących udział w sondażu wskazuje, że w najbliższej okolicy brakuje placu zabaw.

Są też tereny zielone, ale takie dzikie. Są to olbrzymie działki wymagające zagospodarowania. (R11)

Kolejne odpowiedzi potwierdzają, że przestrzeń publiczna w tej części Łęborka nie jest dostosowana do spędzania czasu. Brakuje miejsc do odpoczynku (9% odpowiedzi), ławek (13% odpowiedzi), miejsc dla młodzieży (16% odpowiedzi) oraz ścieżek rowerowych (8% odpowiedzi).

A word cloud in the shape of a stylized 'M' containing various terms related to urban planning and safety. The words are in different colors and sizes, creating a dynamic visual effect. The most prominent words include 'bezpieczeństwo' (safety), 'miejsca dla dzieci' (places for children), 'ścieżki rowerowe' (bicycle paths), 'komunikacja miejska' (public transport), and 'ławki' (benches). Other visible words include 'miejsca odpoczynku' (rest areas), 'śmietniki' (trash bins), 'tawki' (possibly a typo for 'ławki'), 'bezpieczeństwo' (safety), 'miejsca dla dzieci' (places for children), 'ścieżki rowerowe' (bicycle paths), 'komunikacja miejska' (public transport), and 'ławki' (benches).

Opracowanie: PZR Consulting Sp. z o.o. – na podstawie wyników sondażu, n= 168

Odpowiedzi z sondaży potwierdzają wskazanie na problem zaniedbania i dużego zanieczyszczenia okolicy. 18% osób biorących udział w sondażu ulicznym wskazało, że w okolicy brakuje śmietników.

Zmiana wyglądu tej okolicy postrzegana jest jako duża szansa na zmianę wizerunku całego obszaru.

Dużym problemem jest także **infrastruktura do poruszania się**. Chodniki są w złym stanie, brakuje ścieżek rowerowych (na co wskazało 8% osób biorących udział

w sondażu). Mieszkańcy obszaru wskazują także, że na ulicach jest niebezpiecznie - samochody jeżdżą szybko, brakuje rozwiązań spowalniających ruch, a nawet przejść dla pieszych.

Na podstawie przeprowadzonych badań wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji stwierdzono, że w obszarze rewitalizacji nie występuje problem dostępu do **podstawowych usług**. W obszarze rewitalizacji znajdują się sklepy spożywcze, które pozwalają mieszkańcom na podstawowe zakupy. W najbliższej okolicy obszaru rewitalizacji znajdują się także szkoły (ZS nr 3 i SP nr 3). Mieszkańcy mają także kontakt z urzędem miasta za pośrednictwem ulokowanego MOPS. Obszar położony jest blisko centrum miasta i tam mieszkańcy zaspokajają pozostałe potrzeby.

Ze względu na bliskie położenie obszaru rewitalizacji z centrum badani mieszkańcy nie wskazali także na problemy związane z **obsługą komunikacyjną**. Większym problemem jest zły stan chodników i nawierzchni ulic oraz brak ścieżek rowerowych, co pozwoliłoby mieszkańcom na komfortowe i bezpieczne poruszanie się po obszarze rewitalizacji i poza nim.

Największym problemem przestrzenno – funkcjonalnym wydaje się być obecnie **niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru**. Choć od początku rozwoju tej części miasta pełniła ona głównie funkcję mieszkaniową to dostosowanie przestrzeni publicznej i zastosowanych w niej rozwiązań zdecydowanie nie odpowiada miejscu przyjaznemu do mieszkania. Przestrzenie publiczne wymagają zagospodarowania, nie zachęcają do spędzania czasu na zewnątrz a tym samym nie sprzyjają integracji mieszkańców.

Negatywne zjawiska w sferze przestrzenno – funkcjonalnej – podsumowanie

Analizowany obszar rewitalizacji cechuje wysoka koncentracja negatywnych zjawisk przestrzenno - funkcjonalnych, które przede wszystkim wpływają na jakość życia mieszkańców, ale także kształtują negatywne postrzeganie obszaru przez osoby z zewnątrz.

Badany obszar zmagają się z problemem braku zagospodarowania przestrzeni, brakuje otwartych przestrzeni integracyjnych, do wypoczynku i rekreacji, wartościowego spędzania czasu przez mieszkańców. Zagospodarowania wymagają także dostępne tereny zieleni.

Negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne silnie oddziałują na aspekty społeczne obszaru rewitalizacji, dlatego podjęte przedsięwzięcia rewitalizacyjne należy rozpatrywać także w kategoriach dowartościowania mieszkańców oraz zmniejszenia wykluczenia obszaru rewitalizacji w postrzeganiu przez pozostałych mieszkańców miasta.

Nie stwierdzono natomiast problemu braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości czy niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej obszaru rewitalizacji.

Należy pamiętać, że dobrze zagospodarowana przestrzeń publiczna podnosi jakość życia mieszkańców, zwiększa poczucie bezpieczeństwa w danym obszarze, umacnia więzi społeczne i tworzenie wspólnot lokalnych. Odpowiednie jej zagospodarowanie pozwala także zwiększyć obroty lokalnego biznesu, czy wręcz przyczynia się do powstawania nowych punktów handlowych. Dobrze zagospodarowana przestrzeń publiczna zwiększa atrakcyjność danego obszaru poprawiając także jego wizerunek.

Ze względu na występowanie zdiagnozowanych problemów przestrzenno - funkcjonalnych wskazane są działania zwiększające aktywność społeczną i gospodarczą mieszkańców obszaru zdegradowanego, rozumiane jako przywrócenie funkcji społecznych w obszarze zdegradowanym, które zapobiegałyby pogłębieniu dalszej degradacji przestrzenno-funkcjonalnej obszaru oraz w konsekwencji wzmocniły jego funkcje społeczne.

Tabela 11. **Zestawienie najważniejszych problemów w sferze przestrzenno - funkcjonalnej i ich przyczyn**

Problem	Przyczyna
Wysoki udział budynków ogrzewanych węglem i wymagających termomodernizacji	- niskie zainteresowanie wymianą pieców na inne źródła ciepła (pomimo funkcjonowania miejskiego systemu dopłat do wymiany źródeł ciepła) - brak presji społecznej wśród mieszkańców na ekologiczne ogrzewanie - obawa mieszkańców przed wyższymi kosztami ogrzewania - brak świadomości mieszkańców na temat skutków, jakie niesie za sobą stosowanie paliw powodujących niską emisję

Zaniedbanie przestrzeni, brud, wandalizm	• brak wzorców utrzymywania czystości i dbania o najbliższe otoczenie • brak angażowania mieszkańców w zagospodarowanie najbliższego otoczenia
Problemy w poruszaniu się pieszo i na rowerze oraz samochodem, brak dobrej organizacji przestrzeni ulic	od lat nie inwestowano znacząco w modernizację dróg/ścieżek rowerowych/ciągów pieszych i nie dostosowywano ich do istniejących standardów w projektowaniu dróg
Niska jakość przestrzeni publicznej brak ławek, miejsc spotkań, przeznaczonych dla różnych grup szczególnie kobiet, dzieci i seniorów	• niedostateczny poziom kreatywności mieszkańców • niedostateczne zaangażowanie mieszkańców w dbanie o najbliższe otoczenie • lata zaniedbań inwestycyjnych obszaru
Powszechnie obowiązujący wizerunek niebezpiecznej dzielnicy	• niska jakość przestrzeni publicznej • stereotypowe postrzeganie obszaru jako najbardziej niebezpiecznego w mieście • brak aktywności w przestrzeni między budynkami
Brak zagospodarowanych miejsc spędzania czasu wolnego w przestrzeni publicznej (szczególnie w kontekście dzieci i młodzieży)	• brak liderów społecznych wewnątrz obszaru rewitalizacji • brak organizacji chcących realizować działania w obszarze • brak chętnych do prowadzenia działań

4. ANALIZA NEGATYWNYCH ZJAWISK TECHNICZNYCH

Analiza negatywnych zjawisk technicznych (za Ustawą o rewitalizacji) w obszarze zdegradowanym Lęborka obejmuje ocenę stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym mieszkalnych, niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w tym szczególnie w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

W obszarze rewitalizacji znajdują się 33 budynki komunalne, w tym 24 budynki socjalne będące własnością miasta. Budynki komunalne zlokalizowane w obszarze rewitalizacji stanowią 44% wszystkich budynków komunalnych będących własnością gminy, natomiast budynki socjalne stanowią 53% wszystkich budynków socjalnych

będących własnością miasta. Według danych Miejskiego Zakładu Gospodarki Komunalnej w Lęborku średnia powierzchnia lokali komunalnych, w tym socjalnych, w obszarze rewitalizacji jest mniejsza niż w podobnych lokalach w pozostałych częściach miasta. Świadczy to o niższym standardzie lokali komunalnych i socjalnych w obszarze rewitalizacji.

Tabela 12. **Zasoby komunalne i socjalne w mieście i obszarze rewitalizacji**

Zasoby komunalne i socjalne	Obszar miasta	Obszar rewitalizacji
Powierzchnia użytkowa lokali komunalnych	66.434,99 m ²	26.520,04 m ²
Powierzchnia użytkowa lokali socjalnych	11.846,86 m ²	6.533,32 m ²
Liczba budynków komunalnych	75 budynków (są to budynki, w których GML posiada 100% udziałów)	33 budynki
Liczba budynków socjalnych	45 budynków (są to budynki, w których przeważa liczba lokali socjalnych)	24 budynki (są to budynki, w których GML posiada 100% udziałów, przeważa liczba lokali socjalnych)

Opracowanie: PZR Consulting Sp. z o.o. – na podstawie danych Miejskiego Zakładu Gospodarki Komunalnej w Lęborku (2015)

Ponadto, jak wskazuje Urząd Miasta, zdecydowana większość budynków komunalnych będących własnością lub współwłasnością miasta w obszarze rewitalizacji wymaga remontu kapitalnego.

Tabela 13. **Budynki miejskie wymagające remontu kapitalnego w obszarze rewitalizacji**

Ulica	Liczba budynków wymagających remontu kapitalnego
Bohaterów Westerplatte	1
Gdańska	5
Kossaka	6
Łokietka	2
Malczewskiego	11
Stryjewskiego	5

Opracowanie: PZR Consulting Sp. z o.o. – na podstawie danych Miejskiego Zakładu Gospodarki Komunalnej (2015)

Warto jeszcze raz zwrócić uwagę na infrastrukturę techniczną budynków komunalnych, w tym socjalnych w obszarze rewitalizacji. **Jedynie budynki socjalne przy ul. Gdańskiej 93 i 96 są ogrzewane z sieci Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej**, natomiast w pozostałych 28 budynkach komunalnych, w tym socjalnych, ogrzewanie odbywa się za pomocą pieców kaflowych, centralnego ogrzewania na paliwa stałe lub gazowe, grzejników elektrycznych. Z przeprowadzonych badań z mieszkańcami wynika także, że w części budynków mieszkańcy nadal korzystają ze wspólnej toalety i dysponują mieszkaniem z jednym pokojem.

Negatywne zjawiska w sferze technicznej – podsumowanie

Analizowany obszar rewitalizacji cechuje wysoka koncentracja negatywnych zjawisk technicznych, które przede wszystkim wpływają na jakość życia mieszkańców, ale także kształtują negatywne postrzeganie obszaru przez osoby z zewnątrz. Negatywne zjawiska techniczne silnie oddziałują na aspekty społeczne obszaru rewitalizacji, dlatego podjęte przedsięwzięcia rewitalizacyjne należy rozpatrywać także w kategoriach dowartościowania mieszkańców oraz zmniejszenia wykluczenia obszaru rewitalizacji w postrzeganiu przez pozostałych mieszkańców miasta.

Tabela 14. **Zestawienie najważniejszych problemów w sferze technicznej i ich przyczyn**

Problem	Przyczyna
Wysoki udział mieszkań socjalnych	• koncentracja budynków sprzed 1960 roku, których lokatorzy nie są zainteresowani wykupem mieszkań • stereotypowe postrzeganie obszaru
Wysoki udział budynków ogrzewanych węglem i wymagających termomodernizacji	• małe zainteresowanie wymianą pieców na inne źródła ciepła (pomimo funkcjonowania miejskiego systemu dopłat do wymiany źródeł ciepła) • brak presji społecznej wśród mieszkańców na ekologiczne ogrzewanie • obawa mieszkańców przed wyższymi kosztami ogrzewania • brak świadomości mieszkańców na temat skutków, jakie niesie za sobą stosowanie paliw powodujących niską emisję

Wysoki udział budynków wymagających remontu	• mała liczba budynków prywatnych i wspólnot mieszkaniowych • wieloletnie zaniedbanie budynków • brak dbałości o wspólne mienie ze strony mieszkańców • brak zainteresowania wymianą pokryć dachowych z azbestu przez mieszkańców
---	--

5. ANALIZA NEGATYWNYCH ZJAWISK ŚRODOWISKOWYCH

Analiza negatywnych zjawisk środowiskowych (za ustawą o rewitalizacji) obejmuje ocenę przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia ludzi, zdrowia lub ogólnego stanu środowiska.

Gmina nie dysponuje danymi w odniesieniu do wszystkich budynków w mieście, które **zostały poddane termomodernizacji (dotyczy to budynków prywatnych)**. Termomodernizacji zostało poddane w całym mieście 17 budynków użyteczności publicznej, w tym 2 w obszarze rewitalizacji: są to publiczne instytucje pomocowe - noclegownia przy ul. Łokietka oraz Środowiskowy Dom Samopomocy Lwiątko. Należy zaznaczyć, że wielorodzinne, mieszkaniowe budynki komunalne, w tym socjalne w obszarze rewitalizacji nie były poddane termomodernizacji. W obszarze rewitalizacji nie usuwano także do tej pory azbestu.

Podobna sytuacja dotyczy budynków związanych z **wykorzystywaniem odnawialnych źródeł energii**. Gmina nie dysponuje danymi w odniesieniu do wszystkich budynków w mieście. Przeprowadzono natomiast inwestycje dzięki którym Przedszkole nr 1 w Lęborku – ul. Czołgistów i Przedszkole nr 5 w Lęborku – ul. Wyspiańskiego korzysta z OZE – budynki te nie leżą w granicach obszaru rewitalizacji.

Wśród budynków komunalnych, w tym socjalnych jedynie budynki socjalne przy ul. Gdańskiej 93 i 96 są ogrzewane z sieci Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej, natomiast w pozostałych ogrzewanie odbywa się za pomocą pieców kaflowych, centralnego ogrzewania na paliwa stałe lub gazowe, grzejników elektrycznych. Można więc powiedzieć, że obszar rewitalizacji przyczynia się do generowania niskiej emisji w mieście. Warto zaznaczyć, że w latach 2012 – 2016 w obszarze rewitalizacji wymieniono jedynie 68 źródeł ciepła.

W Lęborku, przy ul. Malczewskiego (która znajduje się w granicach obszaru rewitalizacji) znajduje się stacja, która dokonuje m.in. pomiaru **pyłu zawieszonego PM10** oraz benzo(a)pirenu. Jak podaje Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku, na swojej stronie internetowej, analizy stężeń pyłu zawieszonego PM10

za rok 2015 dla strefy pomorskiej z wyłączeniem aglomeracji trójmiejskiej wskazują, że w strefie pomorskiej nie wystąpiły przekroczenia średniego rocznego poziomu dopuszczalnego stężenia pyłu zawieszonego. Stężenia PM10 były generalnie niższe, niż w roku 2014. Wyniki analiz stacji pomiarowej w Lęborku wskazują na zmniejszenie częstość przekroczeń średniego dobowego poziomu dopuszczalnego pyłów w roku 2015 (rok 2014 – 45, 2015 – 19). Przekroczone od lat są natomiast w Lęborku (pomiar w obszarze rewitalizacji) dopuszczalne stężenia **benzo(a)pirenu**. Świadczy to m.in. o spalaniu opału niepełnowartościowego, w tym plastiku.

Na podstawie obserwacji dokonano zestawienia **liczby drzew wysokich** w obszarze rewitalizacji. Zebrane dane przedstawia poniższa tabela. Możemy stwierdzić, że dostępność do drzew wysokich w badanym obszarze jest dobra. Warto również zauważyć, że w pobliżu obszaru rewitalizacji znajduje się Park Chrobrego, z którego często korzystają mieszkańcy.

Tabela 15. **Ilość drzew wysokich w obszarze rewitalizacji**

Ulica	liczba drzew	wysokość drzew
Stryjewskiego	3	wysokie (pow. 2,5 m)
Stryjewskiego	2	wysokie (pow. 2,5 m)
Stryjewskiego	3	wysokie (pow. 2,5 m)
Stryjewskiego	34	małe drzewa (do 2,5m)
Stryjewskiego	5	wysokie (pow. 2,5 m)
Rodła	5	małe
Mostnika (od PPSP do skrzyżowania z ul. Boh. Westerplatte)	31	wysokie (pow. 2,5 m)
Kazimierza Wielkiego (fragment przy piekarni)	7	wysokie (pow. 2,5 m)
Boh. Westerplatte	14	wysokie (pow. 2,5 m)
Plac Piastowski	12	wysokie (pow. 2,5 m)
Łokietka	10	wysokie (pow. 2,5 m)
Kellera	7	wysokie (pow. 2,5 m)
Malczewskiego	5	wysokie (pow. 2,5 m)
Gierymskiego	5	wysokie (pow. 2,5 m)
Gierymskiego	10	między budynkami wysokie i małe
Gierymskiego	40	szpaler małych
Plac Kopernika	25	wysokie (pow. 2,5 m)

Opracowanie: PZR Consulting Sp. z o.o. – na podstawie danych obserwacyjnych

Należy jednak zaznaczyć, że tereny zieleni w badanym obszarze są niezagospodarowane, zaśmiecone i w obecnym stanie nie pozwalają na wykorzystanie swojego potencjału. Na kwestie związane z niewystarczającym dostępem do terenów zieleni i brakiem ich zagospodarowania wskazano szerzej w analizie przestrzenno – funkcjonalnej obszaru.

Negatywne zjawiska w sferze środowiskowej – podsumowanie

Choć w obszarze rewitalizacji nie występują duże problemy środowiskowe wskazane bezpośrednio w ustawie o rewitalizacji, tj. znaczące przekroczenie standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia ludzi, zdrowia lub ogólnego stanu środowiska to podejmując działania mające na celu zmniejszenie wykluczenia technicznego i przestrzenno – funkcjonalnego obszaru rewitalizacji należy wziąć pod uwagę czynniki, które podnosiłyby wartość środowiskową obszaru.

Z tego względu należy zadbać o termomodernizację budynków oraz wprowadzić rozwiązania zmniejszające niską emisję. Konieczne są także działania wzmacniające potencjał terenów zieleni w obszarze rewitalizacji, zarówno w zakresie udostępnienia ich mieszkańcom, jak i działań społecznych zwiększających świadomość ekologiczną mieszkańców.

6. ANALIZA LOKALNYCH POTENCJAŁÓW OBSZARU REWITALIZACJI

Mieszkańcy zapytani w sondażu, co powinno zmienić się w pierwszej kolejności w ich okolicy wskazali na konieczność zadbania o wygląd i czystość otoczenia (35% odpowiedzi) oraz stworzenie miejsca umożliwiającego spędzanie czasu przez dzieci (21%). Kolejne odpowiedzi odnoszą się do wyposażenia przestrzeni publicznej w ławki (17%) i wyremontowania kamienic (14%). Mieszkańcy zwracają też uwagę na potrzebę zwiększenia bezpieczeństwa (8%), poprawę oświetlenia (3%) i naprawy chodników (2%).

Wykres 6. **Jakie działania podjąć w pierwszej kolejności, aby poprawić obszar rewitalizacji**

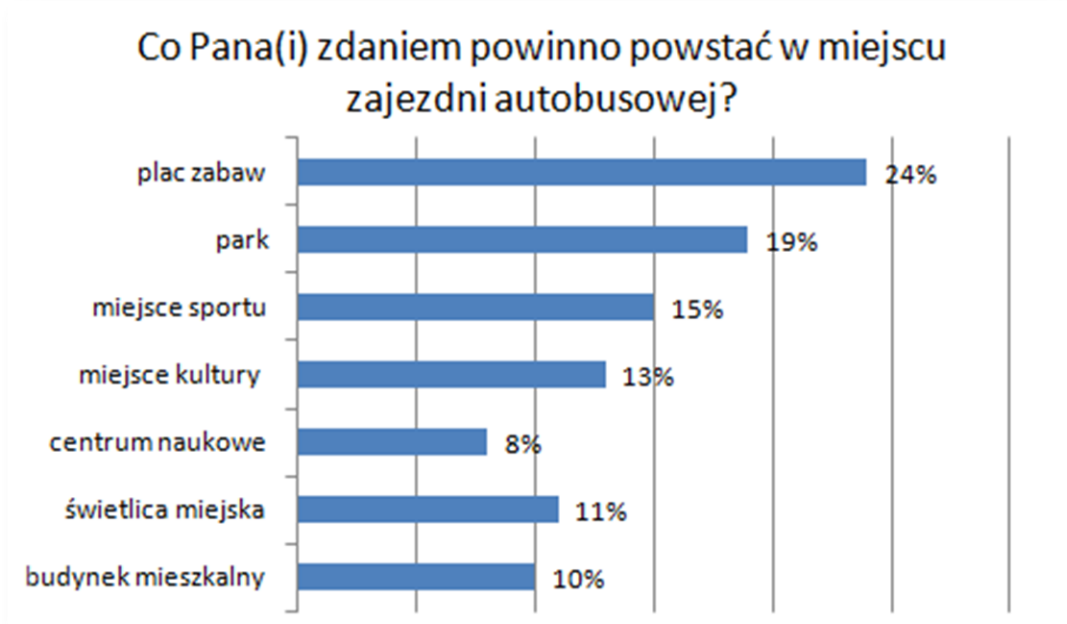

Opracowanie: PZR Consulting Sp. z o.o. – na podstawie wyników sondażu, $n = 168$

Jednym z miejsc, które Urząd Miejski chce przeznaczyć na działania rewitalizacyjne jest zajezdnia Zakładu Komunikacji Miejskiej przy ul. Łokietka 5. Zajezdnia ZKM nadal pełni swą funkcję. Zgodnie z harmonogramem, od roku 2019 ma być już gotowa na przyjęcie mieszkańców do planowanego Klubu Osiedlowego Baza. Teren zajezdni leży w samym środku obszaru zdegradowanego, ma świetną lokalizację i dużą niezabudowaną działkę. Jest idealnym miejscem na zintegrowane działania rewitalizacyjne.

Mieszkańcy zapytani o nową funkcję przenoszonej zajezdni autobusowej po raz kolejny w swoich odpowiedziach podkreślają silną potrzebę stworzenia miejsc spotkań w przestrzeni publicznej.

Wykres 7. Co powinno powstać na miejscu zajezdni autobusowej

Opracowanie: PZR Consulting Sp. z o.o. – na podstawie odpowiedzi udzielonych w sondażu ulicznym, n= 168

Osoby, z którymi przeprowadzaliśmy wywiady, również podkreślają potrzebę stworzenia miejsc spotkań dla mieszkańców.

Zagospodarowanie przestrzeni w formie podwórek, jakichś placów zabaw, miejsca spotkań. (R4)

Może coś takiego żeby mogli demolować, legalnie (...) ring jakiś taki, żeby mogli się wyżąć. (R11)

Badani podkreślają, że w planowaniu działań w obszarze zdegradowanym należy pamiętać o dwóch kwestiach: aby nowe miejsca powstawały przy współudziale mieszkańców oraz żeby były dostępne także dla mieszkańców z innych części miasta. Powinny wręcz zachęcać innych mieszkańców do odwiedzin, korzystania z powstałych rozwiązań, co w dłuższej perspektywie może przyczynić się do zróżnicowania mieszkańców oraz zmiany wizerunku samego obszaru.

Miejsce spotkań dla mieszkańców, infrastruktura sportowa, może park, forma aktywności i wsparcia. Ważne, żeby to było otwarte na innych mieszkańców. (R8)

Fajnie było by ich zaangażować, żeby oni coś zrobili dla siebie, czy nawet jakieś miejsce grillowe, czy plac zabaw dla dzieci, ale żeby to oni zrobili i tego pilnowali. (R10)

Sygnalizowane przez mieszkańców pożądane kierunki zmian w obszarze rewitalizacji wskazują jednocześnie na **jeden z najbardziej widocznych potencjałów obszaru - dostępną przestrzeń publiczną**.

Przestrzeń publiczna, obecnie niewykorzystana i niezagospodarowana, zarówno między budynkami, jak i wzdłuż ulic, niesie ze sobą duży potencjał aktywności społecznej mieszkańców. Zagospodarowanie dostępnej przestrzeni może w dużej mierze przyczynić się do integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji, zwiększenia spójności społecznej i poprawienia wizerunku obszaru.

Wyposażenie przestrzeni publicznej w ciekawe i przede wszystkim funkcjonalne rozwiązania (np. ścieżki rowerowe) może także przyciągnąć w tą część miasta pozostałych mieszkańców zwiększając tym samym kapitał kulturowy obszaru.

Za lokalny potencjał należy uznać także **potencjał aktywności obywatelskiej i kulturalnej**, który należy rozpatrywać przede wszystkim przez ulokowanie w obszarze rewitalizacji określonych instytucji publicznych i organizacji pozarządowych oraz ich dotychczasowe doświadczenie w pracy z mieszkańcami obszaru rewitalizacji. Pomimo dotychczasowego niskiego zaangażowania mieszkańców obszaru rewitalizacji w działania społeczne, obywatelskie i kulturalne wykorzystanie tego potencjału dobrze rokuje dla przyszłych działań rewitalizacyjnych i budowania kapitału społecznego obszaru. Aktywność organizacji pozarządowych, instytucji pomocowych i kulturalnych, a także grup i środowisk obywatelskich czy artystycznych i animacyjnych, stanowi istotną część procesu rewitalizacji. W niektórych dziedzinach działalności, jak na przykład przeciwdziałanie dziedziczeniu ubóstwa (sposobu życia opartego o korzystanie z pomocy społecznej) czy aktywność na rzecz trwałego włączenia społecznego – aktywność organizacji pozarządowych, lokalnych liderów społecznych, artystów, animatorów i edukatorów należy uznać za zasób krytyczny, bez którego rewitalizacja nie ma szans powodzenia.

Obszar rewitalizacji - położony blisko centrum miasta, ze zwartą i rozwijającą się zabudową mieszkaniową ma także duży **potencjał przyciągnięcia nowych mieszkańców**. Dobre położenie obszaru, dostępność do przestrzeni publicznej, otoczenie zieleni, historyczne kamienice to niewątpliwie walory, które mogą przemawiać za rozwojem tej części miasta. Aby tak się jednak stało konieczne są sprzężone ze sobą działania rewitalizacyjne: społeczne, przestrzenne oraz infrastrukturalne i techniczne, które podniosą wartość obszaru rewitalizacji.

7. SYNTEZA DIAGNOZY - ANALIZA SWOT OBSZARU LĘBORK NOWY ŚWIAT

Najczęstszym narzędziem stosowanym w celu syntezy diagnozy wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego jest **analiza SWOT**. Polega ona na podsumowaniu diagnozy poprzez określenie mocnych stron, słabych stron, szans i zagrożeń mogących wpłynąć na sytuację rozwojową danego obszaru.

Przyjęto, że :

- mocne strony określają wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę (aktualna sytuacja obszaru rewitalizacji);
- słabe strony określają wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę (aktualna sytuacja obszaru rewitalizacji);
- szanse określają wszystko to, co stwarza szansę korzystnej zmiany (perspektywa zmiany obszaru rewitalizacji);
- zagrożenia określają wszystko to, co stwarza niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej (perspektywa zmiany obszaru rewitalizacji).

Stosując powyższe założenia i interpretując wyniki pogłębionej diagnozy stanu obszaru rewitalizacji bazującej na analizie danych zastanych oraz analizie jakościowej i ilościowej danych uzyskanych w drodze badań społecznych wskazano zestawienie mocnych i słabych stron obszaru rewitalizacji oraz szans i zagrożeń rozwoju obszaru, które przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. **Macierz SWOT obszaru rewitalizacji Lęborka**

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
• zwarty i położony blisko centrum miasta obszar • skoncentrowana zabudowa • dostępność przestrzeni publicznej wewnątrz obszaru • obecność instytucji publicznych wewnątrz bądź w pobliżu obszaru (szkoły, instytucje pomocowe, instytucje kultury) • doświadczenie instytucji publicznych i organizacji pozarządowych w pracy z osobami wykluczonymi społecznie • bliskość Parku Chrobrego i terenów zieleni	• stosunkowo wysoka liczba osób długotrwale bezrobotnych • niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców • wysoki udział mieszkańców długotrwale korzystających z pomocy społecznej • niskie zaangażowanie społeczne i obywatelskie mieszkańców • niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych • starzenie się społeczeństwa • zaniedbana przestrzeń publiczna • zły stan techniczny budynków • złe warunki lokalowe • niska efektywność energetyczna budynków • zanieczyszczenie powietrza

SZANSE	ZAGROŻENIA
• wykorzystanie zewnętrznych źródeł finansowania • zaangażowanie instytucji publicznych i organizacji pozarządowych w działania na rzecz mieszkańców obszaru • wykorzystanie rekreacyjnego charakteru przestrzeni publicznej obszaru • zamieszkanie w obszarze nowych mieszkańców • zmiana wizerunku obszaru	• problemy własnościowe i ograniczone możliwości wsparcia publicznego nieruchomości prywatnych • postępująca degradacja budynków mieszkalnych • utrwalony wśród mieszkańców miasta negatywny wizerunek obszaru • starzenie się społeczeństwa • niedostateczna oferta usług społecznych i opiekuńczych • niewielki poziom własnych środków finansowych na działania rewitalizacyjne wobec zidentyfikowanych potrzeb inwestycyjnych • zagrożenia zdrowia mieszkańców związane z zanieczyszczeniem powietrza (wskutek niskiej emisji i dużego ruchu pojazdów)

Opracowanie: PZR Consulting Sp. z o.o.

CZĘŚĆ PLANISTYCZNA

Część planistyczna programu rewitalizacji jest odpowiedzią na wyniki przeprowadzonej pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji, która określa główne deficyty obszaru, przyczyny powstawania problemów oraz potencjały obszaru. Program nie jest odpowiedzią bierną: w wielu aspektach nie ogranicza się do tego, co niejako automatycznie wynika z diagnozy problemów, lecz wychodzi naprzeciw wyzwaniom, podejmując przedsięwzięcia prewencyjne i wyprzedzając powstawanie lub nasilanie się problemów możliwych do przewidzenia w niedalekiej przyszłości. **Niniejszy program ma więc za swe źródło, oprócz oparcia na diagnozie, zakotwiczoną w przyszłości wizję obszaru.**

1. Wizja i cele rewitalizacji

Ustawa w art. 15 ust 1 p. 3 i 4 stanowi, że Gminny Program Rewitalizacji zawiera w szczególności **opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji**, a także cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu zdiagnozowanych poprzednio negatywnych zjawisk społecznych i powiązanych z nimi problemów gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych.

Wizja i uporządkowany system celów i kierunków działań powinny stanowić spójną całość w tym sensie, że każdy z celów rewitalizacji musi w sposób czytelny i niebudzący wątpliwości przyczyniać się do realizacji określonego fragmentu wizji oraz wizji jako całości.

Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Za horyzont wizji przyjęto rok 2025.

WIZJA OBSZARU REWITALIZACJI:

W roku 2025 Nowy Świat jest coraz bardziej atrakcyjnym miejscem do mieszkania. Obszar staje się coraz bardziej estetyczny i zadbane. Dzięki inwestycjom posiada zabudowę mieszkaniową o dobrym standardzie. W ostatnich latach powstało tu wiele miejsc do spędzania wolnego czasu i rekreacji, jak również aktywności społecznej, kulturalnej oraz sportowej. Usługi publiczne charakteryzuje wysoki poziom. Mieszkańców wyróżnia aktywność obywatelska, żyją na coraz lepszym poziomie materialnym. To dobre miejsce szczególnie dla rodzin, z edukacją na wysokim poziomie i bogatą ofertą kulturalną dla dzieci i młodzieży. Lęborzanie traktują Nowy Świat jako dobre miejsce do mieszkania: blisko centrum, ładnie,

bezpiecznie, przyjazna i zielona przestrzeń publiczna, dopasowana do różnych grup użytkowników. To cechy wyróżniające zrewitalizowany obszar.

Misja Gminnego Programu Rewitalizacji

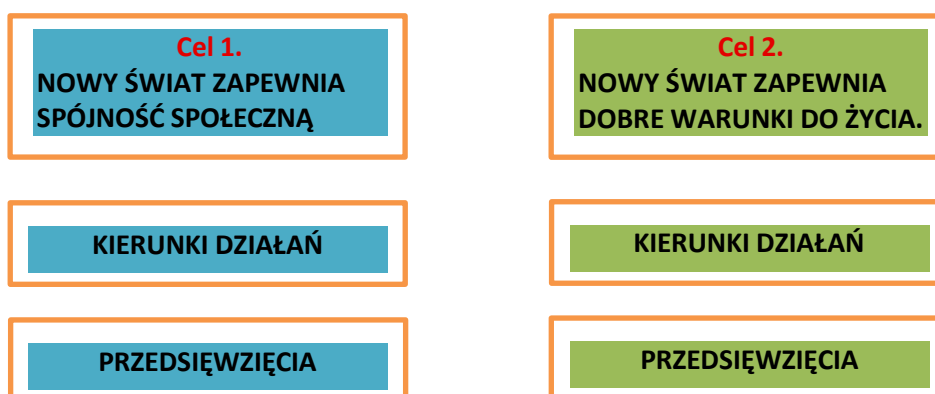
MISJA REWITALIZCJI

Przełamać w obszarze rewitalizacji atmosferę marazmu społecznego i poczucie braku szans; sprawić, aby jego mieszkańcy poczuli się gospodarzami swego otoczenia i aktywnie wzięli się za jego poprawianie. Zapewnić spójność społeczną obszaru prowadzącą do powstanie wspólnoty wspierających się nawzajem, solidarnie ludzi, którzy będą zainteresowani minimalizacją wykluczenia swoich sąsiadów. Zwiększyć atrakcyjność przestrzeni pomiędzy budynkami, poprawić stan zabudowy i ulic. Poprawić wizerunek obszaru i sprawić aby stał się jednym z najbardziej atrakcyjnych miejsc do zamieszkania w Lęborku.

Struktura celów rewitalizacji i kierunki działań

W myśl ustawy o rewitalizacji (art. 15 ust 1 p. 4) **cele rewitalizacji** powinny być wybrane tak, aby implikowały następnie kierunki działań, służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk ujawnionych w pierwszej części diagnozy (negatywnych zjawisk społecznych i nakładających się na nie innych negatywnych zjawisk). Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom powinno z kolei polegać na wykorzystaniu zidentyfikowanych potencjałów obszaru.

W Programie rewitalizacji dla Lęborka określa się **dwa** podporządkowane misji cele strategiczne oraz przypisane im kierunki działań. Cele rewitalizacji będą realizowane z pomocą dwudziestu jeden podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Cel 1. NOWY ŚWIAT ZAPEWNIĄ SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNĄ

W myśl definicji stosowanej przez Radę Europy, **spójność społeczna to zdolność społeczeństwa do zapewnienia dobrobytu wszystkim swoim członkom, zminimalizowania różnic i uniknięcia społecznej polaryzacji**. W praktyce istotą spójności społecznej jest budowanie takich relacji społecznych, aby naturalna różnorodność, wzbogacająca społeczeństwo, nie przeradzała się w podziały, generujące nieufność i wrogość między grupami społecznymi, a nawet w segregację społeczną. **Podstawą spójności społecznej jest sieć relacji zaufania budowana w nieustannym dialogu społecznym.**

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1.1 Zwiększenie dostępu do usług społecznych skierowanych do osób o różnym stopniu niesamodzielności i ich bezpośrednich opiekunów oraz wspierających rodziny, zwłaszcza wielodzietne, poprzez rozwijanie na obszarze rewitalizacji usług społecznych, takich jak placówki wsparcia dziennego (opiekuńcze, specjalistyczne), świetlice środowiskowe i inne formy pracy z dziećmi i młodzieżą, instrumenty wsparcia rodziny, w tym rodziny sprawującej stałą opiekę nad osobą od tej opieki zależną, usługi na rzecz seniorów oraz usługi świadczone w miejscu zamieszkania.

1.2 Zapewnienie lepszych wyników w nauce dzieci i młodzieży z obszaru, poprzez wprowadzenie działań wspierających w nauce i motywujących dzieci i młodzież oraz stworzenie oferty usług społecznych na terenie obszaru.

1.3 Zmniejszenie liczby ofiar przemocy i zwiększenie bezpieczeństwa, poprzez działania poprawiające poczucie bezpieczeństwa w przestrzeni, w tym widoczny monitoring, zwiększona liczba patroli oraz system wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

1.4 Zaangażowanie mieszkańców w proces rewitalizacji, poprzez prowadzenie szerokiej kampanii informacyjnej o planowanym przebiegu i realizowanych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych oraz konsultowaniu poszczególnych projektów.

1.5 Zwiększenie zaangażowania społecznego i obywatelskiego mieszkańców obszaru, poprzez realizację przedsięwzięć budujących i wzmacniających lokalną wspólnotę, takich jak np. podwórka integracyjne.

1.6 Zmniejszenie problemu uzależnień wśród młodzieży z obszaru, poprzez zapewnienie atrakcyjnej oferty i infrastruktury do spędzania czasu wolnego oraz działania animatorów i streetworkerów. Wsparcie lokalnych liderów społecznych.

1.7 Wysokiej jakości oferta kulturalna oraz oferta spędzania czasu wolnego, poprzez wspieranie programów, których celem jest edukacja artystyczna szczególnie młodzieży oraz prezentowanie własnych dokonań artystycznych, a także wspieranie wszelkich form aktywizacji środowisk i osób w celu odkrywania i wzmacniania ich potencjałów z wykorzystaniem instrumentów animacji kultury i pobudzania do żywego uczestnictwa w kulturze.

Cel 2. NOWY ŚWIAT ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI DO ŻYCIA.

Przez dobre warunki do życia rozumiemy **nie tylko same miejsca zamieszkania**, budynki i lokale mieszkalne, ale **też ich bezpośrednie otoczenie** powiązane z nimi funkcjonalnie i współtworzące **jakość życia na danym terenie**: przestrzenie wspólne, publiczne, ważne jako miejsca spotkań i dające poczucie wspólnoty oraz **usługi obsługujące obszar oraz jakość życia społecznego** na tych obszarach.

2.1 Przeprowadzenie remontów budynków, które tego wymagają i zapewnienie dobrego stanu i estetyki zabudowań, poprzez remonty budynków komunalnych wraz z otoczeniem oraz bezpośrednio lub pośrednio wsparcie właścicieli nieruchomości w tym wspólnot mieszkaniowych i wieczystych dzierżawców w ich staraniach o podniesienie technicznego standardu mieszkań i części wspólnych budynków, także działania wspólnototwórcze: aranżowanie części przestrzeni, np. poddaszy, podwórek, kondygnacji podziemnych itd. na funkcje współużytkowane, służące zawiązaniu i umocnieniu wspólnoty sąsiedzkiej.

2.2 Poprawa organizacji ruchu i zapewnienie dobrych warunków do bezpiecznego poruszania się pieszo i rowerem, poprzez przebudowę infrastruktury drogowej, tworzenie rozwiązań wraz z użytkownikami, wdrożenie „Standardów dobrej przestrzeni publicznej”.

2.3 Budowa przyjaznych i dopasowanych do różnych grup użytkowników miejsc w przestrzeni publicznej, poprzez aranżowanie i przebudowę niewielkich przestrzeni publicznych, również przez wspólnoty i właścicieli nieruchomości, modernizację przestrzeni publicznych wokół instytucji publicznych i jednostek organizacyjnych samorządu miasta, świadczących usługi publiczne (przedszkola, szkoły.).

Układ misji i celów strategicznych Programu należy traktować jako stały w całym okresie jego obowiązywania. W miarę możliwości powinien on także być utrzymany w kolejnym programie opracowywanym na okres po 2025 roku.

2. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi Lęborka

Spójność ze strategią rozwoju miasta

Niniejszy Gminny Program Rewitalizacji zachowuje spójność z założeniami obowiązującej strategii rozwoju miasta Lęborka. Przedsięwzięcia opisane w GPR znajdują odzwierciedlenie jednocześnie w kilku miejscach strategii rozwoju Lęborka.

Obszar społeczno-gospodarczy w Strategii Rozwoju Lęborka podzielono na umowne trzy obszary: **nowoczesną gospodarkę, aktywne społeczeństwo, atrakcyjną przestrzeń.**

Dla każdego z tych obszarów wyznaczono trzy niezbędne cele, bez których dany obszar życia społeczno-gospodarczego nie ma możliwości dalszego rozwoju. Na podstawie tak zhierarchizowanych celów określono priorytety w poszczególnych obszarach życia społeczno-gospodarczego.

CELE I KIERUNKI DZIAŁANIA

I Nowoczesna Gospodarka	II Aktywne Społeczeństwo	III Atrakcyjna Przestrzeń
1.1. Wzrost przedsiębiorczości	2.1. Wzrost zatrudnienia i aktywności społecznej mieszkańców Lęborka	3.1. Sprawny system transportowy
1.2. Wykwalifikowane kadry	2.2. Wzrost efektywności systemu edukacyjnego i zdrowotnego	3.2. Bezpieczeństwo i efektywność energetyczna
1.3. Wzrost atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej miasta	2.3. Społeczna rewitalizacja	3.3. Efektywne zarządzanie środowiskiem

Ryc.10. **Strategia Rozwoju Miasta Lęborka: cele i kierunki działania Lęborka.**

Analiza Strategii Rozwoju Lęborka wskazuje na zbieżność z Gminnym Programem Rewitalizacji szczególnie w zakresie celu strategicznego II - Aktywne społeczeństwo i celu III - Atrakcyjna przestrzeń.

Cel II - Aktywne społeczeństwo

Priorytetem miasta jest stworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy i niwelowania skutków bezrobocia oraz podejmowanie działań dla wzmacniania istniejących placówek oświatowych i rozszerzania oferty edukacyjnej a także poprawy bezpieczeństwa publicznego.

Cel III - Atrakcyjna przestrzeń

Cel ten zakłada m.in. stworzenie warunków do powstania zachęcającej oferty, która skłoniłaby do osiedlenia się nowych mieszkańców. Działania te będą wsparte stworzeniem warunków umożliwiających renowację zabytków i poprawę architektury istniejących obiektów, co wpłynie na poprawę wizerunku miasta. Priorytetem w obszarze infrastruktury są także działania w kierunku rozwoju sieci drogowej i kolejowej oraz przedsięwzięcia na rzecz rozwoju infrastruktury.

Powiązania GPR ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Obecnie w Lęborku obowiązuje Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016 - 2020.

Strategia adresowana jest do wszystkich obecnych jak i potencjalnych mieszkańców Miasta Lęborka, których warunki i poziom życia odbiegają od przeciętnego. Jednym z głównych celów jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Niniejszy GPR jest ściśle powiązany ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych zachowuje pełną spójność z założeniami realizacji celów tej strategii. Jej zdefiniowanym celem głównym jest:

POPRAWA JAKOŚCI I WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW MIASTA LĘBORKA ZAGROŻONYCH Z RÓŻNYCH PRZYCZYN WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM.

Gminny Program Rewitalizacji realizuje wprost ten cel, jest też zbieżny ze wszystkimi celami strategicznymi:

Cel strategiczny 1. **Umacnianie rodzin z terenu Lęborka w ich prawidłowym funkcjonowaniu.**

Cel strategiczny 2. **Łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Miasta Lęborka.**

Cel strategiczny 3. **Zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodzin z terenu Miasta Lęborka dotkniętych ubóstwem.**

Cel strategiczny 4. **Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.**

Cel strategiczny 5. **Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i łagodzenie jego skutków.**

Cel strategiczny 6. **Zahamowanie zjawiska uzależnień wszelkiego rodzaju oraz łagodzenie ich skutków.**

Cel strategiczny 7. **Zapewnienie wsparcia dla osób starszych i ich aktywizacja.**

Cel strategiczny 8. **Wspieranie integracji społecznej mieszkańców Lęborka.**

Powiązania GPR z Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

GPR jest zgodny także z Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar na lata 2016 – 2020. Celem głównym jest zwiększenie skuteczności pomocy osobom uwikłanym w przemoc oraz zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miasta Lęborka.

Powiązania GPR ze Strategią Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Lęborka

Niniejszy GPR jest zgodny w swoich zapisach ze Strategią Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Lęborka (MOF), uchwaloną przez Radę Miejską w Lęborku w dnia 30 marca 2015 r.

Strategia Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Lęborka wyznacza Cel operacyjny 1. Zwiększenie spójności MOF, w ramach którego wskazuje m.in. działanie 1.2. Społeczna integracja – Rozwój obszarów zmarginalizowanych.

Z tym właśnie elementem Strategii MOF jest ściśle powiązany niniejszy GPR. W opisie działania 1.2. czytamy:

Jednym z narzędzi realizacji kierunku działań 1.2 Społeczna integracja będzie rewitalizacja. Kompleksowe działania twarde i miękkie (w wymiarze infrastrukturalnym i społecznym) nakierowane będą na nadawanie nowych funkcji oraz zmianę dotychczasowych funkcji na obszarach MOF.

Inwestycje „twarde” przygotowują zaplecze potrzebne do realizacji lub wzmocnienia działań miękkich. Ze względu na wielowymiarowe oddziaływanie tego narzędzia, projekty rewitalizacyjne w MOF będą wpływać także na realizację drugiego celu Strategii, tj. do poprawy konkurencyjności gospodarczej.

Powiązania GPR ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Miasto Lębork posiada uchwalone Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Obszar objęty Gminnym Programem Rewitalizacji to, zgodnie ze studium tereny o dominującej funkcji mieszkaniowej wielorodzinnej i jednorodzinnej oraz usługowej. Planowane zgodnie z GPR zamierzenia inwestycyjne nie stoją w sprzeczności z ustaleniami obowiązującego studium. Studium nie wymaga zmian i aktualizacji.

Zgodność GPR z planem gospodarki niskoemisyjnej

GPR jest zgodny z planem gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Miasta Lęborka.

W Planie teren obejmujący obszar zdegradowany został wskazany jako jeden z fragmentów miasta o najwyższej emisji dwutlenku węgla. Emisję tego gazu generuje głównie budownictwo mieszkaniowe. GPR wprost pokrywa się z zadaniem „Poprawa efektywności energetycznej obiektów mieszkalnych” i swoimi przedsięwzięciami wspiera cele określone w planie.

Zgodność GPR z Programem Ochrony Środowiska dla miasta Lęborka na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020

GPR jest zgodny z Programem Ochrony Środowiska dla miasta Lęborka na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020, uchwalonym w dniu 13.09.2013 r. uchwałą nr XXVIII-488/2013 Rady Miejskiej w Lęborku. Program przewiduje zadania skutkujące eliminacją niskiej emisji do powietrza, w tym sukcesywną wymianę starych systemów grzewczych na proekologiczne oraz OZE, co jest zgodne z zapisanym w GPR celem operacyjnym 3.1. Eliminacja źródeł energii cieplnej generujących niską emisję.

3. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Ustawa o rewitalizacji, w art. 15 ust. 1 p. 4, jako obowiązkowy element programu rewitalizacji, wskazuje **określenie kierunków działań, służących eliminacji lub ograniczeniu zdiagnozowanych wcześniej negatywnych zjawisk, oraz zestaw przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym.** Przyjęte działania mają odpowiadać przyjętym celom i wynikającym z nich kierunkom rewitalizacji. Ustawa wskazuje także, że przyjęte w Gminnym Programie Rewitalizacji przedsięwzięcia należy podzielić na:

- 1) planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne, wraz z opisem;
- 2) pozostałe dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne, bez szczegółowego opisu m.in. szacowanej wartości, podmiotu realizującego i prognozowanych rezultatów.

Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zgodnie z zapisem ustawy, powinna mieć formę opisów zawierających w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia co najmniej: nazwę, wskazanie realizatora, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji.

Opis podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

CEL 1. NOWY ŚWIAT ZAPEWNIĄ SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNĄ	
Przedsięwzięcie nr 1: Adaptacja bazy ZKM na Klub Osiedlowy BAZA wraz z zagospodarowaniem otoczenia	
podmiot realizujący	Gmina Miasto Łęborg
lokalizacja	Łokietka 5
podmioty współpracujące	MOPS, NGO,
opis	Przedsięwzięcie polega na adaptacji obecnej bazy Zakład Komunikacji Miejskiej sp. z o.o., przy ul. Łokietka 5, mieszczącej się w obszarze rewitalizacji na klub osiedlowy BAZA. Wg posiadanej koncepcji obiekt zostanie przebudowany i rozbudowany n cele usług społecznych. Łącznie planuje się uzyskanie ok. 523 m² powierzchni użytkowej na 2 kondygnacjach: parter ok. 360 m²,pietro ok. 163 m². Planowana powierzchnia w pełni zaspokoi zgłoszone potrzeby Klubu osiedlowego Baza, w tym dla: • Punkt Wsparcia Rodziny wraz ze środowiskowymi formami wsparcia • Punkt Wsparcia Seniorów, • Ośrodek pracy z młodymi „Nasze Miejsce”, Część pomieszczeń (sala wielofunkcyjna, sala pomocnicza, jadalnia, kuchnia z zapleczem, taras) będzie wspólna dla różnych form wsparcia. W Bazie będzie miało swoją lokalizację także Biuro Rewitalizacji, które koordynować będzie cały proces interwencji w obszarze rewitalizacji. Zostanie całkowicie przebudowana obecna część warsztatowa, wykonane nowe wejście na piętro, zamontowana winda. Całość rozczłonkowanej bryły budynku zostanie objęta przestrzenną strukturą z elementów drewnianych. Przyłącza do mediów zostaną zmodernizowane. Planowana jest również zmiana funkcji terenu. Na nowo zostanie zagospodarowane ok. 2.880 m² na ogólnodostępną przestrzeń publiczną, rozebrane ogrodzenie, poprowadzony nowy układ komunikacyjny między ul. Kellera i Łokietka (jako część odrębnego przedsięwzięcia).

źródła finansowania	UE (EFRR), środki gminy miasta Lębork			
szacunkowa wartość projektu	3.400.000 zł , w tym środki finansowe ze źródeł publicznych: 3.400.000 - własne: 510.000 - z UE (EFRR): 2.890.000			
termin realizacji	2018 rok			
wskaźniki rezultatu	nazwa wskaźnika	jednostka miary	wartość w 2017 roku	wartość docelowa
	dodatkowa placówka świadczenia usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji	sztuka	0	1

CEL 1. NOWY ŚWIAT ZAPEWNIĄ SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNĄ

Przedsięwzięcia nr 2:

Usługi społeczne w Klubie Osiedlowym BAZA

podmiot realizujący	Gmina Miasto Lębork
lokalizacja	Łokietka 5
partnerzy i podmioty współpracujące	NGO (wyłonione w drodze konkursu), Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejska Rada Seniorów, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, Urząd Miejski
opis	W BAZIE będą świadczone usługi na rzecz osób w sytuacjach kryzysowych oraz zagrożonych wykluczeniem, oraz ich bezpośrednich opiekunów, w następujących dziedzinach: - Punkt Wsparcia Rodziny wraz ze środowiskowymi formami wsparcia - Ośrodek pracy z młodymi „Nasze Miejsce”, - Punkt Wsparcia Seniorów, Świadczone usługi społeczne w Klubie będą miały za zadanie poprawę poziomu edukacji, ograniczenie przestępczości nieletnich i przeciw rodzinie, ułatwienie podjęcia pracy, wsparcie osób starszych, ograniczanie ubóstwa, atrakcyjne spędzenie wolnego czasu, poprawa wizerunku dzielnicy, wsparcie bezpośrednich opiekunów dzieci, młodzieży i seniorów.
źródła finansowania	UE (EFS), środki gminy miasta Lębork

szacunkowa wartość projektu	Szacowaną wartość usług: 2.070.000 zł w latach 2019-2021 a) środki finansowe ze źródeł publicznych: - własne: 103.500 - z UE (EFS): 1.966.500 b) środki finansów ze źródeł prywatnych: 0 + w okresie zapewnienia trwałości zadania (minimum 3 kolejne lata) finansowanie ze środków własnych Miasta, w wysokości zależnej od liczby osób z obszaru rewitalizacji zainteresowanych skorzystaniem z proponowanych usług.			
termin realizacji	2019 – 2021 - 2024 +			
wskaźniki rezultatu	nazwa wskaźnika	jednostka miary	wartość w 2017 roku	wartość docelowa
	liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi	osoba	0	70
	miejsca świadczenia usług społecznych	liczba	0	17

CEL 1. NOWY ŚWIAT ZAPEWNIĄ SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNĄ

Przedsięwzięcie nr 3.

Budowa podwórka integracyjno -kulturalnego „Zakątek Kultury” z modernizacją dojazdu i zagospodarowaniem otoczenia.

podmiot realizujący	Gmina Miasto Lębork
lokalizacja	sąsiedztwo Gdańskiej 11, 12, 13 oraz Przyzamcze 12
podmiot współpracujący	LCK Fregata
opis	Przedsięwzięcie polega na zagospodarowaniu i udostępnieniu na zajęcia warsztatowe i rekreację części działki miejskiej o pow. ok. 1.370 m² wraz z modernizacją miejsc parkingowych (pow. ok. 540 m²) znajdującej się na zapleczu Lęborskiego Centrum Kultury Fregata. Poprawa dojazdu/dojścia do podwórka „Zakątek Kultury”: odtworzenie nawierzchni i poprawa chodników przy ul. Gdańskiej, budowa wjazdu drogą jednokierunkową z ul. Przyzamcze (ok. 50 mb).

	Po interwencji teren będzie nosił nawę „Zakątek Kultura” i będzie stanowił miejsce integracji oraz działań kulturalnych dla mieszkańców obszaru. Nastąpi poprawa licznie odwiedzanej przestrzeni publicznej.			
źródła finansowania	UE (EFRR), środki gminy miasta Lębork			
szacowana wartość	ok. 750.000 zł , środki finansowe ze źródeł publicznych: 750.000, w tym: - własne: 112.500 - z UE (EFRR): 637.500			
termin realizacji	2018			
wskaźniki rezultatu	nazwa wskaźnika	jednostka miary	wartość w 2017 roku	wartość docelowa
	nowy teren rekreacyjno-edukacyjny	liczba	0	1

CEL 1. NOWY ŚWIAT ZAPEWNIĄ SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNĄ

Przedsięwzięcie nr 4: Zajęcia na podwórku integracyjno - kulturalnym Zakątek Kultury	
podmiot realizujący	LCK Fregata w imieniu Gminy Miasto Lębork
lokalizacja	na zapleczu budynków Gdańska 11-13 oraz Przyzamcze 12
podmioty współpracujące	NGO, MOPS
opis	Przedsięwzięcie polega na świadczeniu usług społecznych dla dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym w ramach Punktu Wsparcia Rodzin z siedzibą w Klubie Osiedlowym Baza. Zostaną zorganizowane zajęcia zagospodarowania czasu wolnego dla osób z obszaru zdegradowanego, pod kierunkiem instruktorów, dotyczące m.in.: szczudlarstwo, graffiti, breakdance Praca w grupach ok. 10 osobowych, w cyklu jednorocznym.
źródła finansowania	z UE (EFS), środki gminy miasta Lębork

szacunkowa wartość projektu	szacowaną wartość: ok. 160.000 zł w latach 2019 -2021 a) środki finansowe ze źródeł publicznych: 160.000 - własne: 8.000 - z UE (EFS): 152.000 b) środki finansów ze źródeł prywatnych: 0 + w okresie zapewnienia trwałości zadania (minimum 3 kolejne lata) finansowanie ze środków własnych Miasta, w wysokości zależnej od liczby osób z obszaru rewitalizacji zainteresowanych skorzystaniem z proponowanych usług.			
termin realizacji:	2019-2021 – 2024 +			
wskaźniki rezultatu bezpośredniego	nazwa wskaźnika	jednostka miary	wartość w 2017 roku	wartość docelowa
	liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych w ciągu roku usługami społecznymi	osoba	0	10

CEL 1. NOWY ŚWIAT ZAPEWNIĄ SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNĄ

Przedsięwzięcie nr 5. Podwórko integracyjno-wspomnieniowe przy ul. Stryjewskiego 52	
podmiot realizujący	Gmina Miasto Lębork
lokalizacja	Stryjewskiego 52
podmioty współpracujące	MZGK, NGO
opis	Przedsięwzięcie polega na zagospodarowaniu terenu przy budynku Stryjewskiego 52. Zagospodarowanie terenu będzie nawiązywać do historii i tradycji tego miejsca. W budynku przy Stryjewskiego 52, mieszkał patron ulicy Mieczysław Stryjewski, poeta, zm. w roku 1984. Sposób zagospodarowania zostanie przygotowany na podstawie koncepcji architektoniczno-urbanistycznej wybranej w drodze konkursu. Powstanie infrastruktura umożliwiająca atrakcyjne spędzenie czasu wolnego i nawiązywaniu relacji między mieszkańcami; poprawa jakości przestrzeni publicznej.
źródła finansowania	UE (EFRR), środki gminy miasta Lębork

szacowana wartość	250.000 zł , środki finansowe ze źródeł publicznych: 250.000 zł, w tym: - własne: 37.500 - z UE (EFRR): 212.500			
termin realizacji	2018 – 2020			
wskaźniki rezultatu	nazwa wskaźnika	jednostka miary	wartość w 2017 roku	wartość docelowa
	nowa przestrzeń rekreacyjna	liczba	0	1

CEL 1. NOWY ŚWIAT ZAPEWNIĄ SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNĄ

Przedsięwzięcie nr 6. Zagospodarowanie terenu na cele zajęć sprawnościowo-edukacyjnych przy stacji Nowy Świat z zagospodarowaniem otoczenia				
podmiot realizujący	Gmina Miasto Lębork			
lokalizacja	teren pomiędzy ul. Orlińskiego a stacją PKP Nowy Świat			
podmioty współpracujące	Państwowa Straż Pożarna, Powiat Lęborski, OSP			
opis	Przedsięwzięcie polega na zagospodarowaniu terenu na cele sprawnościowe i edukacyjne. Powstanie infrastruktura do zajęć sportowych, m.in. mini bieżnia z torem przeszkód, stanowiska do ćwiczeń fizycznych, boisko wielofunkcyjne, ścianka wspinaczkowa. Zagospodarowany teren będzie dostępny dla mieszkańców, zwłaszcza grup młodzieżowych (np. z streetworkerem, grupy szkolne) w oparciu o regulamin, wejście od ul. Orlińskiego. Powstaną także miejsca parkingowe (10-12) przy ul. Orlińskiego. Całe otoczenie zostanie zagospodarowane, oświetlone i ogrodzone. Zamontowany zostanie monitoring wizyjny połączony z dyspozytornią Państwowej Straży Pożarnej			
źródła finansowania	UE (EFRR), środki gminy miasta Lębork			
szacowana wartość	ok. 580.000 zł , środki finansowe ze źródeł publicznych: 580.000 zł, w tym: - własne: 87.000 - z UE (EFRR): 493.000			
termin realizacji	2018 – 2020			
wskaźniki rezultatu	nazwa wskaźnika	jednostka	wartość	wartość

		miary	w 2017 roku	docelowa
	nowy teren rekreacyjno-sprawnościowy	liczba	0	1

CEL 1. NOWY ŚWIAT ZAPEWNIĄ SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNĄ

Przedsięwzięcie nr 7:

Adaptacja byłej kotłowni przy ul. Łokietka na Placówkę Wsparcia Dziennego

podmiot realizujący	Powiat Łęborski
lokalizacja	między ul. Łokietka a Placem Piastowskim 6
podmioty współpracujące	NGO, Gmina Miasto Łębork
opis	Przedsięwzięcie polega na adaptacji byłej kotłowni (ok. 100 m²) położonej przy ul. Łokietka na pomieszczenia dla Placówki Wsparcia Dziennego. Do Placówki będzie prowadził niezależny dojazd od ul. Łokietka. Właścicielem budynku i nieruchomości na której będzie Placówka jest Samorząd Powiatu Łęborskiego, który będzie podmiotem realizującym przedsięwzięcie. Planowany zakres: • zaadaptowanie głównego pomieszczenia kotłowni o pow. ok. 70 m² na świetlicę, z aneksem socjalnym • zaadaptowanie obecnych pomieszczeń sanitarnych na potrzeby streetworkerów: gabinet z pomieszczeniem magazynowym, osobne wyjście na zewnątrz • zaadaptowanie pomieszczeń pomocniczych na szatnię i toalety • likwidacja starej/obecnej wymiennikowni i ulokowanie nowego węzła kompaktowego w zaadaptowanym pomieszczeniu • remont dachu • rozbiórka komina po byłej kotłowni • zagospodarowanie sąsiadującego z Placówką otoczenia, w tym podwórek należących do Miasta Łęborka, użytkowanych przez wspólnoty mieszkaniowe przy Placu Piastowskim 5 oraz Bohaterów Westerplatte 19 (zieleni, mała architektura).
źródła finansowania	UE (EFRR), środki gminy miasta Łębork

szacowane wartość	600.000 zł; środki finansowe ze źródeł publicznych: 600.000 zł, w tym: - własne: 90.000 - z UE (EFRR): 510.000			
termin realizacji:	2018			
wskaźniki rezultatu	nazwa wskaźnika	jednostka miary	wartość w 2017 roku	wartość docelowa
	nowa placówka usług społecznych	liczba	0	1

CEL 1. NOWY ŚWIAT ZAPEWNIĄ SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNĄ

Przedsięwzięcie nr 8.

Usługi społeczne w Placówce Wsparcia Dziennego

podmiot realizujący	NGO wyłoniony w drodze konkursu, MOPS w imieniu Gminy Miasto Łębork
lokalizacja	między ul. Łokietka a Placem Piastowskim 6
podmioty współpracujące	NGO, Klub Osiedlowy BAZA
opis	W ramach Placówki Wsparcia Dziennego usługi społeczne będą prowadzone poprzez: 1) zajęcia świetlicowe 2) wsparcie przez streetworkerów Zajęcia świetlicowe będzie prowadzić NGO wyłonione w ramach otwartego konkursu, wsparcie przez streetworkerów poprowadzi MOPS. Zajęcia świetlicowe: • dzieci i młodzież z obszaru, w tym z niepełnosprawnościami • przez 5 dni roboczych w tygodniu w godzinach popołudniowych • dla grupy ok. 20 podopiecznych w wieku od 6-16 lat. • placówka zapewni dzieciom i młodzieży: opiekę i wychowanie, pomoc w nauce i organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe, rozwój zainteresowań. Wsparcie przez streetworkerów: • zatrudnienie 2 streetworkerów, którzy prowadzić będą zajęcia dla grupy około 30 osób (dzieci i młodzież w wieku 7-18 lat) • działania „pedagogów ulicy” to przede wszystkim: dbanie o relacje z poznanymi dziećmi oraz nawiązywanie nowych

	kontaktów w środowiskach, udzielanie wsparcia psychologicznego przez indywidualne rozmowy, organizowanie zajęć pozalekcyjnych, nawiązywanie współpracy z rodzicami podopiecznych, współpraca z organizacjami pozarządowymi,			
źródła finansowania	UE (EFS), środki gminy miasta Lębork			
szacowana wartość	ok. 940.000 zł w latach 2019-2021 ; środki finansowe ze źródeł publicznych: - własne: 47.000 - z UE (EFS): 893.000 + w okresie zapewnienia trwałości zadania (minimum 3 kolejne lata) finansowanie ze środków własnych Miasta, w wysokości zależnej od liczby osób z obszaru rewitalizacji zainteresowanych skorzystaniem z proponowanych usług.			
termin realizacji	2019 – 2021 – 2024 +			
wskaźniki rezultatu	nazwa wskaźnika	jednostka miary	wartość w 2017 roku	wartość docelowa
	ilość osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi	liczba	0	50
	ilość powstałych miejsc świadczenia usług społecznych	liczba	0	22

CEL 1. NOWY ŚWIAT ZAPEWNIĄ SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNĄ

Przedsięwzięcie 9: Zagospodarowanie i utrzymanie uzupełniających podwórek integracyjnych (cross financing)	
podmiot realizujący	Gmina Miasto Lębork
lokalizacja	Minimum 5 lokalizacji w obszarze rewitalizacji , spośród: Stryjewskiego 5 – Malczewskiego 11, Stryjewskiego 63 -64, Malczewskiego 22 – 24, Stryjewskiego 49 – Boh. Westerplatte 5 off., Kossaka 72, Kossaka 87, Kossaka 98 – 100
podmioty współpracujące	MZGK, mieszkańcy obszaru i Wspólnoty Mieszkaniowe w bezpośrednim sąsiedztwie zmienianych podwórek

opis	Przedsięwzięcie polega na zagospodarowaniu nie mniej niż 5 podwórek spośród skonsultowanych potencjalnych lokalizacji na terenie obszaru rewitalizacji. Sposób zagospodarowania będzie uzgadniany z mieszkańcami, z uwzględnieniem standardy dobrej przestrzeni publicznej. Część prac będzie realizowana z udziałem mieszkańców budynków otaczających podwórka, we współpracy z animatorem zatrudnionym przez Gminę Miasto Lębork. Włączenie mieszkańców do współpracy i opieki (odpowiedzialności). Tworzone obszary będą dopasowane do potrzeb różnych grup mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, kobiet i seniorów.			
źródła finansowania	z UE (EFRR) oraz środki własne Gminy Miasto Lębork			
szacunkowa wartość projektu	ok. 336.000 zł ; środki finansowe ze źródeł publicznych: ok. 336.0.000 - własne: 36.000 - z UE (EFRR): 204.000			
czas trwania	2018-2021			
wskaźniki rezultatu	nazwa wskaźnika	jednostka miary	wartość w 2017 roku	wartość docelowa
	nowe podwórka integracyjne, z zaangażowanymi w opiekę mieszkańcami budynków komunalnych i/lub wspólnot mieszkaniowych	liczba	0	5

CEL 1. NOWY ŚWIAT ZAPEWNIĄ SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNĄ
**Przedsięwzięcie nr 10:
Festiwal uliczny**

podmiot realizujący	Gmina Miasto Lębork
lokalizacja	obszar rewitalizacji
podmioty współpracujące	NGO, lokalni artyści, sponsorzy

opis	Przedsięwzięcie polega na przygotowaniu konkursu dla organizacji pozarządowych (docelowo kilkuletni np. trzyletni) na organizację festiwalu plenerowego, który ma się odbywać na obszarze zdegradowanym. Festiwal z jednej strony ma włączyć mieszkańców w działania kulturalne na wielu poziomach, a z drugiej ma stać się rozpoznawalnym produktem „Nowego Świata”. Zgłaszane do konkursu projekty powinny odpowiadać na ustalone założenia w zakresie dostępności, miejsca, liczby zaangażowanych mieszkańców oraz uczestników; preferowanie twórców/wykonawców z obszaru. Festiwal ma stać się nowym cyklicznym świętem osiedla, a także poprzez swoją skalę i program atrakcją o znaczeniu ponadlokalnym. Celem festiwalu jest budowanie nowego wizerunku obszaru, aktywizację mieszkańców, zwiększenie poczucia ich dumy.			
źródła finansowania	środki gminy miasta Lębork, środki prywatne - sponsorzy			
szacunkowa wartość projektu	ok. 200.000 zł , środki finansowe ze źródeł publicznych (własne gminy): 200.000			
czas trwania	2018 – 2025 +			
wskaźniki rezultatu	nazwa wskaźnika	jednostka miary	wartość w 2017 roku	wartość docelowa
	liczba osób uczestniczących corocznie w festiwalu ulicznym	osoba	0	1.500

CEL 2. NOWY ŚWIAT ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI DO ŻYCIA

Przedsięwzięcie nr 15: Budowa drogi rowerowej z przebudową układu komunikacyjnego od ul. Buczka do alei Wolności .	
podmiot realizujący	Gmina Miasto Lębork
lokalizacja	od ul. Buczka, przez skrzyżowanie z ul. Malczewskiego i Stryjewskiego, ul. Kellera, sąsiedztwo Klubu Baza do alei Wolności
podmioty współpracujące	MZGK

opis	Przedsięwzięcie polega na wybudowaniu drogi rowerowej - ok. 620 mb od ul. Buczka, przez skrzyżowanie ul. Stryjewskiego i ul. Malczewskiego do ul. Kellera, wzdłuż Kellera, następnie obok Klubu Osiedlowego BAZA do ul. Łokietka i do alei Wolności. Droga rowerowa będzie posiadała dobrej jakości nawierzchni bitumiczną, szer. min. 2,5 m. Pojawią się także ławki, zieleń i kosze na śmieci. Przebudowa problematycznego skrzyżowania, przejścia przez obecną bazę ZKM przy ul. Łokietka oraz kolidujących powiązań komunikacyjnych (ciągi pieszo-jezdne). Przedsięwzięcie umożliwi także włączenie obszaru w miejskie, powiatowe, krajowe i międzynarodowe drogi rowerowe.			
źródła finansowania:	UE (EFRR), środki gminy miasta Łębork			
szacowana wartość	ok. 1.700.000 zł ; środki finansowe ze źródeł publicznych: ok. 1.700.000 zł, w tym: • własne: 255.000 • z UE (EFRR): 1.445.000			
termin realizacji	2018 – 2020			
wskaźniki rezultatu bezpośredniego	nazwa wskaźnika	jednostka miary	wartość w 2017 roku	wartość docelowa
	nowe włączenie obszaru w sieć dróg rowerowych: miejską, powiatową, krajową i międzynarodową	sztuka	0	1

CEL 2. NOWY ŚWIAT ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI DO ŻYCIA

Przedsięwzięcie nr 12 Teren rekreacyjny na Placu Kopernika	
podmiot realizujący	Gmina Miasto Łębork
lokalizacja	Plac Kopernika
podmioty współpracujące	MZGK, parafia NMP Królowej Polski

opis	Przedsięwzięcie polega na nowym zagospodarowaniu dotychczas zdegradowanego terenu komunalnego o powierzchni ok 1.300 m², przy Placu Kopernika w obszarze zdegradowanym. Sposób zagospodarowania zostanie wybrany w drodze konkursu urbanistyczno-architektonicznego oraz poddaniu opinii mieszkańców. Teren wymaga szczególnej ostrożności w projektowaniu ze względu na zabytkowy charakter otoczenia (kościół i zabytkowe kamienice).			
źródła finansowania	UE (EFRR), środki gminy miasta Łębork			
szacowana wartość	ok. 560.000 zł ; środki finansowe ze źródeł publicznych: 560.000 zł, w tym: - własne: 84.000 - z UE (EFRR): 476.000			
termin realizacji	2018 – 2020			
wskaźniki rezultatu bezpośredniego	nazwa wskaźnika	jednostka miary	wartość w 2017 roku	wartość docelowa
	nowo zagospodarowany teren rekreacyjny	sztuka	0	1

CEL 2. NOWY ŚWIAT ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI DO ŻYCIA

Przedsięwzięcie nr 13. **Teren rekreacyjny przy ul. Malczewskiego.**

podmiot realizujący	Gmina Miasto Łębork
lokalizacja	na zapleczu budynków przy ul. Malczewskiego 30 – 34
podmioty współpracujące	MZGK, LTO
opis	Przedsięwzięcie polega na zagospodarowaniu zdegradowanego terenu przy ul. Malczewskiego. W ramach interwencji powstaną dedykowane mieszkańcom obszaru przyjazne przestrzenie. Działania: - budowa na zapleczu Malczewskiego 34 boiska wielofunkcyjnego o wymiarach 15 m x 28 m do zajęć/gier zespołowych (koszykówka, siatkówka) z poliuretanu, ogrodzonego siatką sznurkową na słupkach, z wykonaniem dostępu (wyprofilowanie terenu) do pozostałej części terenu rekreacyjnego - stworzenie terenu rekreacyjny na podwórkach/zapleczach

	komunalnych budynków wielorodzinnych przy Malczewskiego 30-33. Teren zostanie wyposażony w małą infrastrukturę służącą do spotkań, integracji i zabawy. Pojawi się także zieleń, w tym zieleń wysoka. • zagospodarowanie otoczenia, z miejscami postojowymi; nawiązanie do przebudowy ul. Malczewskiego (osobne przedsięwzięcie).			
źródła finansowania	UE (EFRR), środki gminy miasta Łębork			
szacowana wartość	ok. 830.000 zł; środki finansowe ze źródeł publicznych: 830.000 zł, w tym: • własne: 124.500 • z UE (EFRR): 705.500			
termin realizacji	2018 – 2020			
wskaźniki rezultatu bezpośredniego	nazwa wskaźnika	jednostka miary	wartość w 2017 roku	wartość docelowa
	nowo powstały teren rekreacyjny w obszarze	sztuka	0	1

CEL 2. NOWY ŚWIAT ZAPEWNI DOBRE WARUNKI DO ŻYCIA

Przedsięwzięcie nr 14.

Teren rekreacyjny na Placu Piastowskim

podmiot realizujący	Gmina Miasto Łębork
lokalizacja	Plac Piastowski
podmioty współpracujące	MZGK
opis	Przedsięwzięcie polega na rozbudowie funkcji rekreacyjnych na Placu Piastowskim, przeznaczonych dla młodzieży, rodzin i osób starszych. Teren poddany interwencji to ok. 1.025 m². W ramach przedsięwzięcia powstanie: • tor do jazdy na rolkach, wrotkach wokół placu i istniejącego boiska typu „orlik”; ok. 410 m długości. • elementy małej architektury, oświetlenie oraz nowa zieleń, • powstanie wydzielone, bezpieczne miejsca zabaw dla dzieci. • odnowione zostaną chodnie i przejścia dla pieszych, poprawiając w ten sposób bezpieczeństwo użytkowników ruchu.

źródła finansowania	UE (EFRR), środki gminy miasta Lębork			
szacowana wartość	ok. 660.000 zł ; środki finansowe ze źródeł publicznych: 660.000 zł, w tym: - własne: 99.000 - z UE (EFRR): 561.000			
termin realizacji	2018 – 2019			
wskaźniki rezultatu bezpośredniego	nazwa wskaźnika	jednostka miary	wartość w 2017 roku	wartość docelowa
	zmodernizowany, atrakcyjny teren rekreacyjny dla różnych grup mieszkańców	sztuka	0	1

CEL 2. NOWY ŚWIAT ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI DO ŻYCIA

Przedsięwzięcie nr 15.

Teren rekreacyjny przy ul. Kazimierza Wielkiego

podmiot realizujący	Gmina Miasto Lębork
lokalizacja	za ul. Kellera, między torami PKP a rzeką Łeba
podmioty współpracujące	MZGK
opis	Przedsięwzięcie polega na zagospodarowaniu zdegradowanego terenu o powierzchni ok. 5.200 m². W ramach interwencji powstaną: - plac zabaw z „małym gajem”, o bezpiecznej nawierzchni - elementy małej architektury, w tym ławki dopasowane do różnych grup użytkowników w tym seniorów (także w cieniu) oraz śmietniki; - nasadzenia zieleni wysokiej oraz niskiej; - chodniki.
źródła finansowania	UE (EFRR), środki gminy miasta Lębork
szacowana wartość	ok. 480.000 zł ; środki finansowe ze źródeł publicznych: 480.000 zł, w tym: - własne: 72.000 - z UE (EFS, EFRR): 408.000
termin realizacji	2018 – 2020

wskaźniki rezultatu bezpośredniego	nazwa wskaźnika	jednostka miary	wartość w 2017 roku	wartość docelowa
	nowo powstały teren rekreacyjny dla różnych grup mieszkańców w obszarze	sztuka	0	1

CEL 2. NOWY ŚWIAT ZAPEWNI DOBRE WARUNKI DO ŻYCIA

Przedsięwzięcie nr 16.

Budowa monitoringu w obszarze zdegradowanym

podmiot realizujący	Gmina Miasto Łębork
lokalizacja	6 lokalizacji w obszarze rewitalizacji: przy ul. Stryjewskiego , przy ul. Malczewskiego, przy Placu Piastowskim, przy ul. Kazimierza Wielkiego, przy ul. Orlńskiego, przy ul. Gdańskiej – Styki
podmioty współpracujące	Straż Miejska, Policja
opis	Przedsięwzięcie polega na budowie systemu monitoringu wizyjnego w obszarze zdegradowanym; składa się w następujących działań: • 6 kamer zlokalizowanych w kwartałach obszaru, gdzie występuje duże przemieszczanie osób, zwłaszcza w porze wieczornej i nocnej, miejsca handlu i spotkań (Stryjewskiego, Malczewskiego, Plac Piastowski, Kazimierza Wielkiego, Orlńskiego, Gdańska-Styki) • rozbudowa sieci światłowodowej do centrum monitoringu przy Straży Miejskiej.
źródła finansowania	UE (EFRR), środki gminy miasta Łębork
szacunkowa wartość projektu	ok. 240.000 zł; środki finansowe ze źródeł publicznych: 240.000 zł, w tym: • własne: 36.000 • z UE (EFRR): 204.000
termin realizacji	2018-2019

	nazwa wskaźnika	jednostka miary	wartość w 2017 roku	wartość docelowa
wskaźniki rezultatu	objęcie monitoringiem wizyjnym terenów publicznych obszaru z potencjalnym dużym zagrożeniem bezpieczeństwa	liczba	0	6

CEL 2. NOWY ŚWIAT ZAPEWNI DOBRE WARUNKI DO ŻYCIA

Przedsięwzięcie nr 17 :

Remont elementów wspólnych w budynkach mieszkalnych należących do wspólnot mieszkaniowych, zagospodarowanie bezpośredniego otoczenia.

podmiot realizujący	Wspólnoty Mieszkaniowe
lokalizacja	budynki wspólnot mieszkaniowych wyróżnionych w drodze konkursu, w tym przy: Mostnika 15, Mostnika 13/13a, Stryjewskiego 64, Mostnika 12, Stryjewskiego 58, Mostnika 16.
podmioty współpracujące	Urząd Miejski, MZGK
opis	Przedsięwzięcie polega na remoncie minimum 6 budynków wspólnot mieszkaniowych znajdujących się w obszarze rewitalizacji, wyróżnionych w ramach naboru konkursowego. Wspólnoty mieszkaniowe będą mogły otrzymać dofinansowanie na prace remontowe elementów wspólnych: • fundamenty wraz z odwodnieniem budynku • elewacja budynku m.in. ocieplenie ścian, tynki zewnętrzne, malowanie, okna i drzwi zewnętrzne dotyczące ogólnodostępnych części wspólnych, • dach i jego elementy m.in. wzmocnienie konstrukcji dachu, wymiana lub naprawa pokrycia dachu, remont kominów, • klatki schodowe m.in. tynki i oblicowania, instalacja elektryczna. Z pieniędzy publicznych będzie można sfinansować: • do 120 000 zł kosztów kwalifikowalnych na jeden obiekt, • zagospodarowanie bezpośrednie otoczenia

	wielorodzinnych budynków mieszkalnych nie podlega limitowi, • w sytuacji, gdy w jednym projekcie planowane są remonty części wspólnych i zagospodarowane otoczenia to limit na remonty części wspólnych jest zwiększony do kwoty 180 000 zł kosztów kwalifikowalnych na jeden obiekt.			
źródła finansowania	UE (EFRR), środki własne wspólnot mieszkaniowych			
szacunkowa wartość projektu	ok. 720.000 zł; w tym: • środki finansowe ze źródeł publicznych (EFRR): 612.000 zł • środki finansów ze źródeł prywatnych (WM): 108.000 zł			
termin realizacji	2018 – 2020			
	nazwa wskaźnika	jednostka miary	wartość w 2017 roku	wartość docelowa
wskaźniki rezultatu bezpośredniego	poprawa jakości i estetyki przestrzeni publicznej związanej z budownictwem wielorodzinnym	sztuka	0	6

CEL 2. NOWY ŚWIAT ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI DO ŻYCIA

Przedsięwzięcie nr 18:

Remont elementów wspólnych 28 budynków komunalnych/ socjalnych, zagospodarowanie ich bezpośredniego otoczenia.

podmiot realizujący	Gmina Miasto Lębork
lokalizacja	28 budynków komunalnych/socjalnych w obszarze(ulicami): 1) Stryjewskiego 2, Stryjewskiego 5, Stryjewskiego 45, Stryjewskiego 49, Stryjewskiego 52, 2) Bohaterów Westerplatte 5 oficyna 3) Malczewskiego 10, Malczewskiego 11, Malczewskiego 12, Malczewskiego 22, Malczewskiego 23, Malczewskiego 23 oficyna, Malczewskiego 24, Malczewskiego 24 oficyna, Malczewskiego 31, Malczewskiego 32, Malczewskiego 33, 4) Kossaka 4, Kossaka 46, Kossaka 72, Kossaka 87, Kossaka 100, Kossaka 100 oficyna, 5) Gdańska 11, Gdańska 93, Gdańska 96, Gdańska 109 oficyna, 6) Łokietka 1
podmioty współpracujące	MZGK

opis	Przedsięwzięcie polega na remoncie części wspólnych w wielorodzinnych mieszkaniowych budynkach komunalnych, w tym socjalnych, znajdujących się na terenie obszaru. Dofinansowanie unijne możliwe na prace remontowe elementów wspólnych: • fundamenty wraz z odwodnieniem budynku • elewacja budynku m.in. ocieplenie ścian, tynki zewnętrzne, malowanie, okna i drzwi zewnętrzne dotyczące ogólnodostępnych części wspólnych, • dach i jego elementy m.in. wzmocnienie konstrukcji dachu, wymiana lub naprawa pokrycia dachu, remont kominów, • klatki schodowe m.in. tynki i oblicowania, instalacja elektryczna. Z pieniędzy unijnych będzie można sfinansować: • do 120 000 zł kosztów kwalifikowalnych na jeden obiekt, • zagospodarowanie bezpośrednie otoczenia wielorodzinnych budynków mieszkalnych nie podlega limitowi, • w sytuacji, gdy w jednym projekcie planowane są remonty części wspólnych i zagospodarowane otoczenia to limit na remonty części wspólnych jest zwiększony do kwoty 180 000 zł kosztów kwalifikowalnych na jeden obiekt. Gmina Miasto Lębork ze środków własnych pokryje koszty prac remontowych części wspólnych przekraczające unijne limity.
źródła finansowania	UE (EFRR), środki gminy miasta Lębork
szacunkowa wartość projektu	ok. 3.560.000 zł; środki finansowe ze źródeł publicznych: 3.560.000 zł, w tym: • własne: 534.000 • z UE (EFRR): 3.026.000
termin realizacji	2018 – 2021

	nazwa wskaźnika	jednostka miary	wartość w 2017 roku	wartość docelowa
wskaźniki rezultatu bezpośredniego	poprawa jakości i estetyki przestrzeni publicznej związanej z budownictwem wielorodzinnym	sztuka	0	28

CEL 2. NOWY ŚWIAT ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI DO ŻYCIA

Przedsięwzięcie nr 19: Remont ul. Malczewskiego i Krótkiej z łącznikiem do ul. Stryjewskiego	
podmiot realizujący	Gmina Miasto Łębork
lokalizacja	ul. Malczewskiego, łącznik do ul. Stryjewskiego, obok budynku nr 5, ul. Krótka
podmioty współpracujące	MZGK
opis	Przedsięwzięcie polega na remoncie drogi przy odnawianych budynkach wielorodzinnych, podwórkach integracyjnych i terenach rekreacyjnych; obejmuje: ulicę Malczewskiego, z nowym łącznikiem do ul. Stryjewskiego, obok budynku Stryjewskiego 5, oraz ul. Krótką. Planowany zakres prac: • modernizacja pasa jezdni; nową nawierzchnia asfaltowa na odcinku ok. 370 mb • wykonanie chodników z kostki szarej • zmiana organizacji ruchu
źródła finansowania	UE (EFRR), środki własne gminy miasta Łębork
szacunkowa wartość projektu	ok. 1.520.000 zł; środki finansowe ze źródeł publicznych: 1.520.000 zł, w tym: • własne: 228.000 • z UE (EFRR): 1.292.000
czas trwania	2019-2020

	nazwa wskaźnika	jednostka miary	wartość w 2017 roku	wartość docelowa
wskaźniki rezultatu bezpośredniego	zmodernizowana ulica, sprzyjająca bezpiecznemu poruszaniu się różnych użytkowników	sztuka	0	1

CEL 2. NOWY ŚWIAT ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI DO ŻYCIA

Przedsięwzięcie nr 20: Budowa łącznika ul. Łokietka i ul. Kellera

podmiot realizujący	Gmina Miasto Łębork			
lokalizacja	pomiędzy Kellera a Łokietka, obok budynku Łokietka nr 5			
podmioty współpracujące	MZGK			
opis	Przedsięwzięcie polega na remoncie drogi przy odnawianych budynkach wielorodzinnych, podwórkach integracyjnych i terenach rekreacyjnych; obejmuje: połączenie ul. Kellera z ul. Łokietka (obok noclegowni MOPS). Długość łącznika wynosi ok 40mb. Planowany fragment umożliwi dodatkowe skomunikowanie do projektowanej w ramach przedsięwzięcia nr 15 drogi rowerowej oraz do podwórka integracyjno-wspomnieniowego (przedsięwzięcie nr 5).			
źródła finansowania	UE (EFRR), środki gminy miasta Łębork			
szacunkowa wartość projektu	ok. 40.000 zł ; środki finansowe ze źródeł publicznych: 40.000 , w tym: - własne: 6.000 - z UE (EFS, EFRR): 34.000			
termin realizacji	2019			
	nazwa wskaźnika	jednostka miary	wartość w 2017 roku	wartość docelowa
wskaźniki rezultatu bezpośredniego	zmodernizowana ulica umożliwiająca dojazd do terenów rekreacyjnych i ścieżki rowerowej	sztuka	0	1

CEL 2. NOWY ŚWIAT ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI DO ŻYCIA				
Przedsięwzięcie nr 21: Przebudowa ulicy Kazimierza Wielkiego				
podmiot realizujący	Gmina Miasto Łębork			
lokalizacja	ul. Kazimierza Wielkiego			
podmioty współpracujące	MZGK			
opis	Przedsięwzięcie polega na remoncie drogi przy odnawianych budynkach wielorodzinnych, podwórkach integracyjnych i terenach rekreacyjnych; nastąpi poprawa zdegradowanej przestrzeni publicznej, który dziś charakteryzuje się bardzo niską jakością. Zaplanowano następujący zakres zadań: • wykonanie ciągów pieszo-jezdných, po ok. 150 m² • budowa kanalizacji sieciowej wód opadowych i roztopowych • zainstalowanie elementów małej architektury, z otwarciem na rzekę Łebę • dojazd/dojście do terenu rekreacyjnego przy ul. Kazimierza Wielkiego Nastąpi poprawa przestrzeni publicznej i dojazdu w sąsiedztwie terenu rekreacyjnego (przedsięwzięcie nr 15), budynków wielorodzinnych (przedsięwzięcie nr 17).			
źródła finansowania	UE (EFRR), środki gminy miasta Łębork			
szacunkowa wartość projektu	ok. 920.000 zł ; środki finansowe ze źródeł publicznych: 920.000 zł, w tym: • własne: 138.000 • z UE (EFS, EFRR): 782.000			
termin realizacji	2019-2020			
wskaźniki rezultatu bezpośredniego	nazwa wskaźnika	jednostka miary	wartość w 2017 roku	wartość docelowa
	zmodernizowana ulica ułatwiająca dojazd do terenu rekreacyjnego, poprawiająca bezpieczeństwo i jakość przestrzeni	sztuka	0	1

Szacunkowe Ramy Finansowe przedsięwzięć podstawowych GPR.

l.p.	PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE	SZACUNKOWA WARTOŚĆ		
		OGÓŁEM	Gmina Miasto Lębork	oczekiwane wsparcie unijne

CEL 1. NOWY ŚWIAT ZAPEWNI SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNĄ				
1	Adaptacja bazy ZKM na Klub Osiedlowy BAZA wraz z zagospodarowaniem otoczenia	3.400.000	510.000	2.890.000
2	Usługi społeczne w Klubie Osiedlowym BAZA	2.070.000	103.500+ ⁵	1.966.500
3	Podwórko integracyjne -kulturalne „Zakątek Kultury” z modernizacją dojazdu i zagospodarowaniem otoczenia.	750 000	112.500	637.500
4	Zajęcia na podwórku integracyjno-kulturalnym Zakątek Kultury	160 000	8.000+	152.000
5	Podwórko integracyjno-wspomnieniowe przy ul. Stryjewskiego 52	250 000	37.500	212.500
6	Zagospodarowanie terenu na cele zajęć sprawnościowo-edukacyjnych przy stacji Nowy Świat z zagospodarowaniem otoczenia	580 000	87.000	493.000
7	Adaptacja byłej kotłowni przy ul. Łokietka na Placówkę Wsparcia Dziennego	600 000	90.000	510.000
8	Usługi społeczne w Placówce Wsparcia Dziennego	940 000	47.000+	893.000
9	Zagospodarowanie i utrzymanie uzupełniających podwórek integracyjnych (cross financing)	336.000	50.400	285.600
10	Festiwal uliczny	200 000	200 000	0 ⁶
razem		9.286.000	1.245.900	8.040.100

CEL 2. NOWY ŚWIAT ZAPEWNI DOBRE WARUNKI DO ŻYCIA				
11	Budowa ścieżki rowerowej z przebudową układu komunikacyjnego od ul. Buczka do alei Wolności .	1700 000	255.000	1.445.000
12	Teren rekreacyjny na Placu Kopernika	560 000	84.000	476.000

⁵ „+” – dodatkowe środki w ramach zapewnienia trwałości projektu, minimum przez 3 lata po zakończeniu projektu unijnego, w zależności od liczby zainteresowanych mieszkańców chcących skorzystać z usług społecznych

⁶ Przedsięwzięcie zakłada udział finansowy sponsorów prywatnych

13	Teren rekreacyjny przy ul. Malczewskiego	830 000	124.500	705.500
14	Teren rekreacyjny na Placu Piastowskim	660 000	99.000	561.000
15	Teren rekreacyjny przy ul. Kazimierza Wielkiego	480 000	72.000	408.000
16	Budowa monitoringu na obszarze zdegradowanym	240 000	36.000	204.000
17	Remont elementów wspólnych w budynkach wspólnot mieszkaniowych	720 000	0 ⁷	612.000
18	Remont elementów wspólnych 28 budynków komunalnych/socjalnych	3 560 000	534.000	3.026.000
19	ul. Malczewskiego z łącznikiem	1 520 000	228.000	1.292.000
20	łącznik Łokietka i Kellera	40 000	6.000	34.000
21	ul. Kazimierza Wielkiego	920 000	138.000	782.000
razem		11.230.000	1.576.500	9.545.500

OGÓŁEM	20.516.000	2.822.400	17.585.600
---------------	-------------------	------------------	-------------------

Tab. Szacunkowe ramy finansowe

3. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Niniejszy Program przewiduje również realizację innych, dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dla tych przedsięwzięć nie ustala się indykatywnych kwot finansowania; mogą one być sfinansowane w przypadku pojawienia się dodatkowych źródeł finansowania, w tym – oszczędności w środkach przeznaczonych na finansowanie przedsięwzięć z listy przedsięwzięć podstawowych. Przedsięwzięcia te pogrupowano w następujące typy:

Typ 1: **Przedsięwzięcia wspierające tworzenie godziwego zatrudnienia, przez co rozumie się szczególnie:**

- Programy wspierające kompetencje poszukiwane w sektorze informatycznej, w szczególności programistyczne, z preferencją programów skierowanych do kobiet.
- Programy wspierające bezrobotnych, w szczególności bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lęborku. Programy promowania godziwego zatrudnienia, z wykorzystaniem instrumentów CSR (społecznej odpowiedzialności biznesu), promocja pracodawców przez przyznawanie certyfikatu „Dobre zatrudnienie w Lęborku”.

⁷ Wkład własny zapewnioną Wspólnoty Mieszkaniowe zainteresowane remontami części wspólnych, wyłonione w konkursie w wysokości 108.000 zł

- c) Zlecanie podmiotom ekonomii społecznej z obszaru rewitalizacji usług utrzymania czystości, konserwacji zieleni, prowadzenia jadłodajni itp.

Typ 2: Przedsięwzięcia zmniejszające narażenie na ubóstwo oraz hamujące proces dziedziczenia wzorców życia w oparciu o zasiłki z pomocy społecznej przez co rozumie się szczególnie:

- a) Programy wspierające, aktywizacyjne i budujące kompetencje osób doświadczających ubóstwa, szczególnie programy oparte o model Labiryntu Problemów.
- b) Mikro-inicjatywy samopomocowe, współdziałanie sąsiedzkie, projekty wymiany usług i współużytkowania dóbr. Budowanie trwałej sieci wzajemnego wsparcia.
- c) Formy pracy z młodzieżą nakierowane na przerwanie cyklu dziedziczenia życia w oparciu o zasiłki z pomocy społecznej.
- d) Formy animacji kultury, działania na rzecz żywego uczestnictwa w kulturze.
- e) Inicjatywy tworzenia i rozwijania podmiotów ekonomii społecznej.

Typ 3: Przedsięwzięcia zwiększające szanse edukacyjne, przez co rozumie się szczególnie:

- a) Innowacyjne projekty przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów, zwiększające szanse edukacyjne uczniów ze środowisk defaworyzowanych.
- b) Inicjatywy edukacji pozaformalnej i nieformalnej, zwiększającej potencjał osobisty.
- c) Przedsięwzięcia z zakresu edukacji ustawicznej.
- d) Przedsięwzięcia edukacyjne na rzecz odbudowy poczucia tożsamości lokalnej.

Typ 4: Przedsięwzięcia polegające na tworzeniu powierzchni (lokal, budynków) dla działalności gospodarczej, przez co rozumie się szczególnie:

- a) Wygospodarowywanie lokali użytkowych w dolnych kondygnacjach kamienic, zarówno w częściach przyulicznych, jak i w oficynach.

4. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji – partnerstwo z interesariuszami.

Powstawanie GPR dla Miasta Lęborka realizowano według założenia, że rewitalizacja jest procesem, który prowadzi nie tylko gmina, ale także szeroka reprezentacja interesariuszy. Gdy mieszkańcy działają w ramach programu, np. prowadząc konkretne projekty, wówczas powstają kluczowe dla procesu więzi sąsiedzkie, a cały proces rewitalizacji staje się trwalszy i skuteczniejszy. W związku z tym już na początkowym etapie tworzenie programu rewitalizacji mieszkańcy i pozostali interesariuszy zostali włączeni w proces powstawania dokumentu.

Prowadzono działania zmierzające do poznania opinii interesariuszy, poprzez sondaże uliczne oraz wywiady jakościowe z przedstawicielami różnych grup użytkowników. W obszarze rewitalizacji zorganizowano "Spotkanie pod Namiotem" z animacjami dla dzieci, w trakcie którego mieszkańcy opowiadali o problemach obszaru i sugerowali ich rozwiązania, wypełniali ankiety i wpisywali swoje pomysły na przygotowanych planszach (szczególnie najmłodsi mieszkańcy)

Z wybranymi partnerami i interesariuszami zaangażowanymi w przygotowanie i przyszłą realizację programu rewitalizacji dla miasta Lęborka zostały przeprowadzone warsztaty, na których wspólnie pracowano nad głównymi założeniami programu, w tym określeniu wizji obszaru i kierunków działań, a także nad potencjałami tego miejsca i głównymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi.

W celu zawiązania PARTNERSTW Gmina Miasto Lębork ogłosiła:

- a) 5.01.2017 otwarty nabór partnerów spoza sektora finansów publicznych **dla Wspólnot Mieszkaniowych** będących właścicielami nieruchomości zlokalizowanych w obszarze rewitalizacji w ramach projektu „Rewitalizacja Lębork-Północ.
- b) 18.01.2017 otwarty nabór partnerów spoza sektora finansów publicznych na zawarcie partnerstwa w celu przygotowania i wspólnej realizacji projektu **OŻYWIONY LĘBORK "NOWY ŚWIAT" - usługi społeczne dla mieszkańców obszaru rewitalizacji**
- c) 06.02.2017 - ogłoszenie o otwartym naborze partnera spoza sektora finansów publicznych dla organizacji pozarządowych na **zagospodarowanie i udostępnienie terenu rekreacyjnego przy ul. Malczewskiego.**

Włączenie interesariuszy na etapie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji

Program rewitalizacji jest dokumentem otwartym. Jego zawartość tworzona była we współpracy z lokalnymi partnerami: przedsiębiorcami i wspólnotami mieszkaniowymi, organizacjami pozarządowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi, grupami mieszkańców, wszystkimi zainteresowanymi, związanymi z Lęborkiem miejscem zamieszkania bądź działalnością gospodarczą.

Partnerzy lokalni mieli wpływ na kształtowanie zawartości programu poprzez:

- zgłaszanie wniosków wyrażających opinie na temat zawartych kierunków rozwoju i odnowy miasta przyjętych w dokumencie,
- udział w pracach nad aktualizacją dokumentu, zgłaszanie wniosków dotyczących włączenia do programu nowych obszarów lub poszerzenie już istniejących, zgłaszanie i realizację projektów rewitalizacyjnych,
- udział w pracach na rzecz realizacji programu i zawartych w nim przedsięwzięć.

Zaangażowanie interesariuszy będzie nadal realizowane poprzez:

- Komitet Rewitalizacji, powołany zgodnie z Ustawą o Rewitalizacji z przedstawicieli interesariuszy, który będzie monitorował i wspierał proces rewitalizacji.
- Biuro rewitalizacji, będzie stanowiło miejsce “pierwszego” kontaktu mieszkańców z procesem zmian, będzie stałym punktem informacyjnym o rewitalizacji w Lęborku. Biuro znajdować się będzie na obszarze zdegradowanym i będzie koordynować wdrażanie programu.

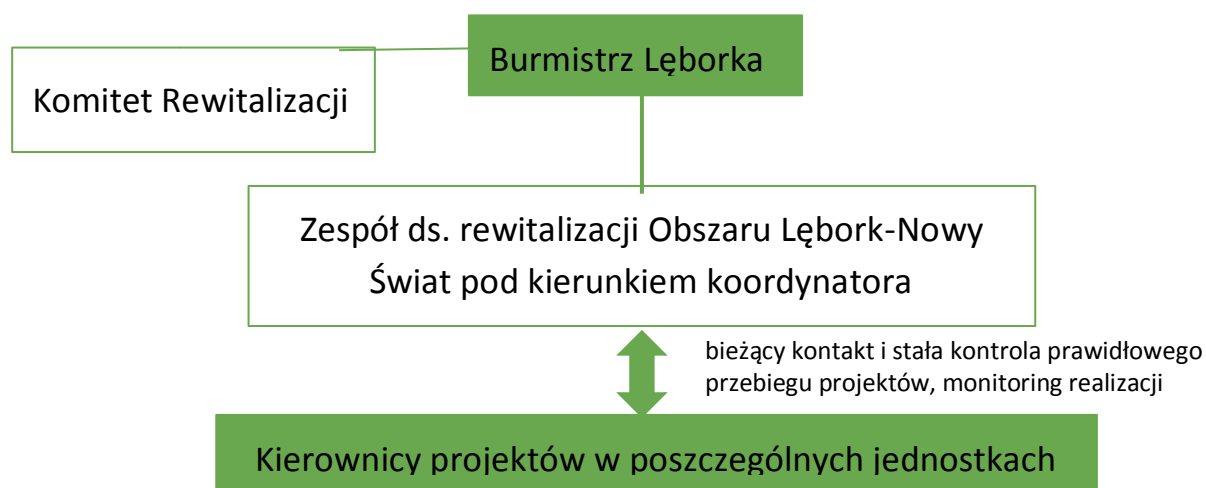
- włączenie mieszkańców w poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacyjne, w tym wspólne planowania podwórek integracyjnych oraz nowych przestrzeni rekreacyjnych i ciągów komunikacyjnych.

5. Zarządzanie procesem rewitalizacji

Osadzenie procesu rewitalizacji jako zadania własnego gminy przez ustawę o rewitalizacji oraz znaczenie nadane jej w ramach polityki miasta, wymaga określenia podmiotu zarządzającego procesem rewitalizacji w Łęborku

Zarządzającym rewitalizacją, odpowiedzialnym za osiągnięcie celów rewitalizacji, jest Burmistrz Miasta Łęborka. Wdrażanie GPR w Łęborku zostanie oparte na modelu „zespołu zadaniowemu”. W tym modelu działania zarządcze są realizowane przez pracowników Urzędu Miejskiego. Koordynacja całego procesu rewitalizacji oraz zarządzanie przedsięwzięciami i wdrażanie instrumentów są rozdzielone pomiędzy koordynatora i Zespół ds. rewitalizacji. Odpowiedzialnym za projekt infrastrukturalny będzie Wydział Realizacji Inwestycji, natomiast za projekt społeczny - Wydział Oświaty i Spraw Społecznych

Wdrażany model rewitalizacji zakłada aktywne wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych w planowanych przez samorząd działaniach rewitalizacyjnych, szczególnie w zakresie działań miękkich, nakierowanych na świadczenie usług społecznych. Burmistrz Miasta Łęborka będzie część działań przekazywał w drodze konkursu organizacjom pozarządowym, w porozumieniu z Zespołem zadaniowym i Komitetem Rewitalizacji.

Ryc.11. Schemat zarządzania programem rewitalizacji w Łęborku

Koordynator Rewitalizacji – osoba w strukturze Urzędu Miejskiego, centralna w procesie zarządzania, odpowiedzialna za koordynację oraz integrowanie działań innych komórek/jednostek/spółek w zakresie rewitalizacji w Lęborku. Koordynator pracuje w Biurze Rewitalizacji.

Do zadań koordynatora będzie należało w szczególności:

- monitorowanie Programu oraz ocena stopnia jego zrealizowania;
- przygotowywanie sprawozdań rocznych z oceną realizacji Programu;
- nadzór nad realizacją przedsięwzięć zawartych w dokumencie;
- działalność informacyjno-promocyjna,
- przyjmowanie uwag i wniosków od mieszkańców, a także zgłaszanie własnych pomysłów;
- sporządzenie końcowego raportu z wykonania Programu.

Zespół ds. rewitalizacji Obszaru Lębork-Nowy Świat – został powołany zarządzeniem burmistrza miasta Lęborka z dnia 1 czerwca 2016 roku jako zespół zadaniowy. W zespole znaleźli się m.in. kierownicy i dyrektorzy kluczowych komórek merytorycznych Urzędu Miejskiego w Lęborku. Pracami zespołu będzie kierował burmistrz lub wskazany przez niego pracownik Urzędu Miejskiego. Zespół jest wspomagany administracyjnie i technicznie przez koordynatora. Może mieć ruchomy skład, odpowiednio do aktualnie realizowanych przedsięwzięć. Członkowie zespołu wykonują swoje zadania w ramach zadań służbowych z możliwością dodatkowego wynagrodzenia. Aby zespół działał sprawnie, kierujący poszczególnymi komórkami/jednostkami/spółkami mają obowiązek oddelegować pracowników do pracy w nim w sposób umożliwiający ich pełne zaangażowanie.

Kierownicy projektów rewitalizacyjnych – osoby, które wdrażają i odpowiadają za realizację poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Komitet Rewitalizacji - stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy rewitalizacji z organami samorządu miasta Lęborka w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji Obszaru Lębork – Nowy Świat oraz pełni funkcję opiniotwórczo-doradczą Burmistrza Lęborka odnośnie rewitalizacji tego Obszaru. Komitet zostanie powołany w terminie maksymalnie trzech miesięcy po uchwaleniu Gminnego Programu Rewitalizacji, zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji. Projekt uchwały o powołaniu Komitetu poprzedzą konsultacje z mieszkańcami. Komitet Rewitalizacji będzie funkcjonował do czasu zakończenia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Lęborka, tj. do roku 2025.

Stanowisko Komitetu wyrażane jest w formie opinii, przyjmowanej zwykłą większością w głosowaniu jawnym, w obecności co najmniej połowy członków Komitetu. Członkowie Komitetu nie będą pobierać wynagrodzenia za swoją pracę.

Skład Komitetu Rewitalizacji - Komitet liczyć będzie nie więcej niż 18 członków, w tym:

- 1) radni z okręgów wyborczych, których teren w większości znajduje się na obszarze Lęborka- Nowy Świat to jest z okręgów nr 11, 12, 15 i 16,
- 2) przedstawiciel Komisji Strategii i Rozwoju Rady Miejskiej w Lęborku,
- 3) przedstawiciel Gminnej Rady Seniorów,
- 4) przedstawiciel Młodzieżowej Rady Miasta,
- 5) nie więcej niż 2 przedstawicieli Urzędu Miejskiego w Lęborku,
- 6) nie więcej niż 2 przedstawicieli przedsiębiorców z terenu miasta Lęborka,
- 7) nie więcej niż 2 przedstawicieli organizacji pozarządowych z terenu miasta Lęborka,
- 8) przedstawiciel środowiska architektów i urbanistów z terenu miasta Lęborka,
- 9) nie więcej niż 2 przedstawicieli Wspólnot Mieszkaniowych i Towarzystwa Budownictwa Społecznego znajdujących się na obszarze Lęborka-Nowy Świat,
- 10) nie więcej niż 2 przedstawicieli mieszkańców obszaru Lęborka-Nowy Świat.

Każdy z członków Komitetu musi być mieszkańcem Miasta Lęborka. Członkowie o których mowa w pkt. 1 stają się członkami Komitetu po złożeniu oświadczenia o woli pracy w Komitecie. Przedstawiciele podmiotów wymienionych w pkt. 2-4 zostają powołani na członków Komitetu po przedstawieniu stosownej uchwały tych podmiotów o oddelegowaniu ich do pracy w Komitecie. Przedstawiciele wymienionych w pkt. 5 wyznacza Burmistrz. Przedstawiciele wymienieni w pkt. 6-10 zostaną wybrani w trybie otwartego naboru. Szczegóły naboru i zasady funkcjonowania Komitetu określa projekt uchwały o powołaniu Komitetu Rewitalizacji, który stanowi załącznik nr 4 do Gminnego Programu Rewitalizacji.

Dodatkowe instrumenty zarządcze

W celu usprawnienia zarządzania i wprowadzenia odpowiednich standardów w ramach przedsięwzięć zapisanych w niniejszym GPR Lęborka, dla wybranych obszarów zarządczych dopuszcza się opracowanie dodatkowe wytycznych, które pozwolą ustandaryzować i zapewnić odpowiednią jakość interwencji.

Szczególnie istotną kwestią (ze względu na skalę interwencji oraz znaczenie jakości przestrzeni dla procesu rewitalizacji) jest opracowanie oraz wdrożenie „**Standardów dobrej przestrzeni publicznej**”. Dokument powinien zostać poddany konsultacjom z mieszkańcami oraz zaakceptowany przez Komitet Rewitalizacji. Dokument będzie zawierał zbiór zasad regulujących minimalne wymagania dotyczące tworzenia i zarządzania przestrzenią, rekomendowane metody konsultacji z mieszkańcami oraz zasady dialogu drogowego (konsultowania projektów drogowych) oraz wdrożenie konkursów architektonicznych zamiast przetargów.

Zasady kształtowania przestrzeni będą także zawierać **wytyczne, dotyczące pielęgnacji zieleni** oraz **miejski katalog małej architektury** rekomendowanych do aranżowania miejsc aktywności w obszarze. Standard określą także docelowe **sposoby uspakajania ruchu na drogach lokalnych**. Podstawą Standardów powinny być wytyczne, które powstały po diagnozie obszaru rewitalizacji, które określa także kluczowe deficyty jeśli chodzi o przestrzeń publiczną obszaru. Wytyczne stanowią załącznik nr 5 do programu rewitalizacji.

6. Monitorowanie realizacji Programu

Monitorowanie programu rewitalizacji to ważny etap procesu zarządzania zmianami. Pozwoli określić, w jakim stopniu realizujemy założone cele rewitalizacji i ocenić postęp we wdrażaniu poszczególnych przedsięwzięć. Monitorujemy terminowość i osiągnięte zakładane rezultaty.

Za monitoring całego programu odpowiada koordynator rewitalizacji, za poszczególne przedsięwzięcia ich realizatorzy.

System monitorowania musi być obiektywnym narzędziem do oceny projektów rewitalizacyjnych. Punktem wyjścia do ich wyboru były wnioski z pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji. Na ich podstawie dobrano wskaźniki, które pozwolą ocenić, czy projekty zaspokajają konkretne potrzeby, na które miały odpowiadać

Coroczne raporty z bieżącej analizy wskaźników będą poddane ocenie przez Komitet Rewitalizacji. Komitet będzie mógł na każdym etapie wdrażania GPR zaproponować inne, dodatkowe wskaźniki realizacji programu rewitalizacji, jeśli uzna to za stosowne.

Monitorowanie zmian będzie na dwóch poziomach:

- na poziomie poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych
- na poziomie całego programu

Monitorowanie opierać się będzie na analizie trzech grupach wskaźników:

Wskaźniki realizacji celów programu
Terminy – harmonogram realizacji poszczególnych przedsięwzięć
Wskaźniki rezultatu bezpośredniego przedsięwzięć

Monitorowanie realizacji celów rewitalizacji.

Osiągnięcie zakładanych rezultatów przypisanych do celów rewitalizacji jest priorytetowe w końcowej ocenie całego programu. Wysiłek zarówno organizacyjny i finansowy powinien mieć swoje odzwierciedlenie w poziomie zakładanych wskaźników efektów zmian. Tylko w przypadku osiągnięcia wartości docelowej wszystkich wskaźników, można będzie mówić o sukcesie GPR.

Ocena osiągania celów Gminnego Programu Rewitalizacji będzie dokonywana etapami rocznymi (ocena roczna), etapami trzyletnimi (ocena etapowa) oraz na koniec 2025 roku (ocena końcowa).

Dla Celu 1 ocena realizacji zależna jest od stopnia realizacji poszczególnych składowych wskaźnika celu. Planowany poziom docelowy wskaźników zakłada aby w roku 2025 (zakończenia programu) każdy z nich osiągnął zakładany poziom. Przyjęte założenie jest ambitne ale jednocześnie możliwe do osiągnięcia.

Tabela 17: **Wskaźniki realizacji celów rewitalizacji:**

Cel 1. NOWY ŚWIAT ZAPEWNIĄ SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNĄ		Średnia dla obszaru rewitalizacji (2015)	Poziom docelowy w roku 2023	Zmiana w %
1	Liczba osób korzystających z pomocy MOPS w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	141,46	72,65	- 48 %
2	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 osób	6,95	10,42	+ 49 %
3	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców	52,62	44,90	- 14 %
4	Liczba osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	32,79	22,46	- 31 %
5	Liczba przestępstw na 1 000 mieszkańców	23,45	18,76	- 20 %
6	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 000 mieszkańców	5,71	4,28	- 25 %
Cel 2. NOWY ŚWIAT ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI DO ŻYCIA		Średnia dla obszaru rewitalizacji (2015)	Poziom docelowy w roku 2023	Zmiana w %
1	Liczba mieszkańców obszaru	5245	5.000	- 5 %
2	Liczba zagospodarowanych terenów rekreacyjnych i do zajęć sportowych (w sztukach)	2	15	+750 %
3	Długość ścieżek rowerowych w obszarze w metrach	515	1.135	+220%

Monitorowanie przedsięwzięć.

Monitorowanie przedsięwzięć polega na bieżącym śledzeniu zgodności realizacji przedsięwzięcia z założonym harmonogramem (terminowości realizacji) oraz na weryfikowaniu założonych wskaźników (produktu i rezultatu bezpośredniego). Monitorowanie na tym poziomie jest zadaniem osób odpowiedzialnych za poszczególne przedsięwzięcia. Odbywa się w trybie ustalonym indywidualnie dla danego przedsięwzięcia, jednak nie rzadziej, niż raz na rok.

Tab. 11. Harmonogram wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

HARMONOGRAM GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA LĘBORKA									
Lp	Nazwa Przedsięwzięcia / rok	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1	Adaptacja bazy ZKM na Klub Osiedlowy BAZA wraz z zagospodarowaniem otoczenia								
2	Usługi społeczne w Klubie Osiedlowym BAZA								
3	Podwórko integracyjne -kulturalne „Zakątek Kultury” z modernizacją dojazdu i zagospodarowaniem otoczenia.								
4	Zajęcia na podwórku integracyjno- kulturalnym Zakątek Kultury								
5	Podwórko integracyjno-wspomnieniowe przy ul. Stryjewskiego 52								
6	Zagospodarowanie terenu na cele zajęć sprawnościowo - edukacyjnych przy stacji Nowy Świat z zagospodarowaniem otoczenia								
7	Adaptacja byłej kotłowni przy ul. Łokietka na Placówkę Wsparcia Dziennego								
8	Usługi społeczne w Placówce Wsparcia Dziennego								

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Lęborka

9	Zagospodarowanie i utrzymanie uzupełniających podwórek integracyjnych (cross financing)								
10	Festiwal uliczny								
11	Budowa ścieżki rowerowej z przebudową układu komunikacyjnego od ul. Buczka do alei Wolności .								
12	Teren rekreacyjny na Placu Kopernika								
13	Teren rekreacyjny przy ul. Malczewskiego								
14	Teren rekreacyjny na Placu Piastowskim								
15	Teren rekreacyjny przy ul. Kazimierza Wielkiego								
16	Budowa monitoringu na obszarze zdegradowanym								
17	Remont elementów wspólnych w budynkach wspólnot mieszkaniowych								
18	Remont elementów wspólnych 28 budynków komunalnych/socjalnych								
19	Przebudowa ul. Malczewskiego wraz łącznikiem								
20	Budowa łącznika ul. Łokietka z ul. Kellera								
21	Przebudowa ul. Kazimierza Wielkiego								

7. Mechanizmy integrowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Integrowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych objętych niniejszym programem zostanie zrealizowane poprzez wpisanie w system realizacyjny Programu stałej dbałości o:

- kompleksowość programu,
- koncentrację przestrzenną programu,
- komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych (problemową, międzyokresową, źródeł finansowania, proceduralno-instytucjonalną),
- realizację zasady partnerstwa i partycypacji.

Kompleksowość programu

Niniejszy GPR przygotowano z dbałością o jego kompleksowy charakter. Program zawiera przedsięwzięcia rewitalizacyjne współfinansowane z krajowych źródeł publicznych, budżetu gminy oraz ze źródeł prywatnych. Uwzględniono aspekt społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny oraz środowiskowy w odniesieniu zarówno do samego obszaru rewitalizacji, jak i z jego otoczenia. Do Programu włączono tylko takie działania, które – bezpośrednio lub wskutek komplementarnego współoddziaływania z innymi przedsięwzięciami – mają szansę rozwiązać zdiagnozowane problemy obszaru. Zadbano o powiązania pomiędzy przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi. Planowana jest też staranna synchronizacja w czasie realizacji komplementarnych przedsięwzięć tak, aby efekty ich oddziaływania na sytuację kryzysową wzmacniały się wzajemnie.

Koncentracja interwencji

Dla zapewnienia maksymalnej skuteczności przedsięwzięć rewitalizacyjnych skoncentrowano je na zdiagnozowanym obszarze szczególnego natężenia zjawisk kryzysowych. Wszystkie przedsięwzięcia niniejszego programu zostało zlokalizowanych w obszarze rewitalizacji. Dodatkowo zadbane, aby poszczególne przedsięwzięcia nie były rozpraszane przypadkowo po całym obszarze, lecz aby tworzyły przemyślane koncentracje przestrzenne i koncepcyjne, miejscowe zagęszczenia oddziaływań rewitalizacyjnych o uzupełniającym / dopełniającym się charakterze. Obszarem maksymalnej koncentracji oddziaływań jest centralna część obszaru rewitalizacji która zarazem została zdiagnozowana jako jedna z najbardziej wyrazistych koncentracji problemów społecznych. Skrzyżowanie ulic Stryjewskiego i Malczewskiego jest wręcz otoczone przez poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacyjne, z powstaniem Klubu Osiedlowego Baza na czele.

Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna (rozumiana jako konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji GPR wzajemnych powiązań pomiędzy przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi) była brana pod uwagę przy planowaniu przedsięwzięć niniejszego Programu. W szczególności działania związane z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej wraz z jednoczesnym zapewnieniem aktywności na odnowionym obszarze. Ponieważ komplementarność przestrzenna przedsięwzięć rewitalizacyjnych ma służyć temu, by program rewitalizacji efektywnie oddziaływał na cały dotknięty kryzysem obszar (a nie punktowo, w pojedynczych miejscach), przedsięwzięcia społeczne będą z dbałością o wzajemne dopełnianie się.

Komplementarność problemowa

Zgodnie z Wytycznymi, komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że Program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym, środowiskowym). Wymóg ten został w niniejszym GPR spełniony z najwyższą starannością. W Programie stanowczo unikano przypadków odrębnej „rewitalizacji technicznej” czy „rewitalizacji społecznej” dbając o to, aby działania z zakresu interwencji społecznej, wsparcia lokalnej gospodarki, działań remontowych i zmian funkcjonalno- przestrzennych współwystępowały na tych samych obszarach w tym samym czasie i stanowiły jeden wielowątkowy, wzajemnie powiązany proces. Z jednej strony powstaną nowe przestrzenie do osiedlowych aktywności jednocześnie zadbane o zapewnienie aktywności i animacji w nowych tworzonych przestrzeniach.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. W tym celu system zarządzania wdrażaniem procesu rewitalizacji w Lęborku został zaprojektowany w sposób zapewniający z jednej strony wydolność decyzyjną a z drugiej strony – spójność pomiędzy działaniami. Dla zapewnienia wydolności decyzyjnej procesem kieruje Burmistrz Miasta działając w sprawach strategicznych osobiście, a w sprawach bieżących – poprzez powołanego koordynatora rewitalizacji. Dla zapewnienia spójności i synergii przedsięwzięć rewitalizacyjnych na poziomie ich wdrażania, w systemie instytucjonalnym wdrażania rewitalizacji przewidziano Zespół Zadaniowy złożony

z kierowników lub wyznaczonych pracowników kluczowych dla rewitalizacji jednostek organizacyjnych samorządu Lęborka zaangażowanych w proces rewitalizacji oraz przedstawicieli instytucjonalnych partnerów w poszczególnych przedsięwzięciach.

Realizacja zasady partnerstwa i partycypacji

Niniejszy GPR został wypracowywany przez samorząd gminny – wspólnotę wszystkich mieszkańców – w procesie partycypacyjnym, opisanym obszernie w rozdziale 3.4., na podstawie diagnozy problemów lokalnych, która posłużyła wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji i była także przygotowana partycypacyjnie, ze znaczącym udziałem środowisk społecznych i gospodarczych. Zakres partycypacji na tym etapie wyraźnie przekraczał przewidziane w ustawie minimum. Niniejszy GPR jest oparty o zasadę, że partycypacja społeczna jest wpisana w proces rewitalizacji jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Uważany jest za warunek sine qua non sukcesu niniejszego Programu. Partycypacja w dotychczasowym procesie była – i nadal będzie – ukierunkowana na możliwie dojrzałe i zaawansowane formy uczestnictwa, a więc – przykładowo partycypacyjne projektowanie rozwiązań przestrzennych przez mieszkańców pod kierunkiem architektów, czy spacerów badawcze po obszarze rewitalizacji połączone z dyskusjami i zgłaszaniem wniosków. Partycypacja obywatelska na etapie wdrażania GPR będzie także zagwarantowana poprzez działania Komitetu Rewitalizacji, które będzie się składał z reprezentantów interesariuszy rewitalizacji Lęborka.

Załącznik

WYTYCZNE DLA STANDARDÓW DOBREJ PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

W ramach działań zarządczych po uchwaleniu Gminnego Programu Rewitalizacji, gmina opracuje „Standardy dobrej przestrzeni publicznej”, w oparciu o poniższe wytyczne, które zostały opracowane na podstawie zdiagnozowanych deficytów związanych z przestrzenią publiczną oraz oczekiwań użytkowników obszaru rewitalizacji.

Poprawa jakości przestrzeni między budynkami w dużej mierze warunkuje realizację założonych celów rewitalizacji. Miejsca bezpieczne, dostępne, odpowiadające na potrzeby różnorodnych użytkowników, w tym seniorów i dzieci, wspierające lokalny biznes - na to wszystko zasługują mieszkańcy tej części Lęborka. Dobra przestrzeń jest demokratyczna, nikogo nie wyklucza. Powstaje w procesie konsultacji z jej użytkownikami. Partycypacyjne wypracowywanie rozwiązań powinno stać się standardem w procesie projektowania zmian w obszarze rewitalizacji. Dotyczy to także ulic, które należy traktować jak kluczowy fragment przestrzeni publicznej. Wiele ulic w obszarze zdegradowanym trzeba zaprojektować na nowo, uwzględniając cele rewitalizacji. Obszar rewitalizacji powinien otrzymać przestrzeń publiczną wysokiej jakości, aby także mieszkańcy innych osiedli, części miasta chcieli z niej korzystać. Dobra przestrzeń wspiera lokalny biznes. Im więcej użytkowników przestrzeni, tym więcej potencjalnych klientów.

Funkcja ulicy - Ustalenia generalne:

Ulica to także przestrzeń publiczna. Ulice obszaru rewitalizacji powinny uzyskać status przestrzeni publicznej wysokiej jakości. Miejska ulica to nie tylko arteria komunikacyjna. Pełni także funkcję „przestrzeni kulturowej” – miejsca przebywania mieszkańców, robienia zakupów, spacerowania i spędzania czasu. W związku z powyższym, drożność i przepustowość ulic nie powinny być traktowane jako główne parametry ich jakości.

Ulice w obszarze powinny zostać skategoryzowane i podzielone:

- **tranzytowe** – stanowiące element połączeń w skali całego miasta
- **lokalne** - służące przede wszystkim poruszaniu się i poprawie dostępności usług, nie zaś funkcji tranzytowej.

Ulice lokalne

Poruszanie się po tych ulicach to nie tylko ruch samochodów indywidualnych - preferować należy ruch pieszzy i rowerowy, przed publicznym transportem zbiorowym i samochodami osobowymi.

1. Zalecanym rozwiązaniem jest wprowadzenie strefa uspokojonego ruchu „Tempo 30” z inżynieryjnymi elementami uspokojenia ruchu (wyniesione przejścia dla pieszych, wyniesione tarcze skrzyżowań równorzędnych, przewężenia jezdni, esowatość jezdni, ulice jednokierunkowe).
2. Parkujący samochód nie może wypierać pieszych z ulicy. Chodzi tu nie tylko o wypieranie fizyczne: parkowanie kosztem chodnika, ale także o zawłaszczanie przez parkujące samochody krajobrazu miejskiego, czynienie przestrzeni brzydszą i mniej atrakcyjną, psucie unikalnej atmosfery miejsca. Przyjmuje się zasadę, że parkowanie jest możliwe przede wszystkim wzdłuż ulicy (a nie skośnie), na wyznaczonych w ograniczonej liczbie miejscach. Miejsca parkowania są wyznaczane pojedynczo lub w niewielkich skupiskach i rozdzielone innymi funkcjami obsługującymi ruch pieszzy. Zaleca się zostawianie dłuższych odcinków przynajmniej jednej strony ulicy całkowicie wolnej od funkcji parkowania. Przewiduje się bezwzględny zakaz parkowania na chodnikach (nawet częściowego i czasowego).
3. Zaleca się nie lokalizowanie na chodnikach elementów infrastruktury nadziemnej zawężających swobodne przejście do szerokości mniejszej lub równej 1,50 m z dowolnej strony. Dotyczy to w szczególności takich elementów infrastruktury technicznej jak: słupy oświetleniowe i trakcyjne, parkometry, znaki drogowe i sygnalizatory, elementy miejskiego oznakowania informacyjnego, wolnostojące skrzynki i szafy instalacyjne.
4. Podstawową wytyczną jest zagwarantowanie pieszym i rowerzystom maksymalnego bezpieczeństwa. Ideałem jest standard zero wypadków i kolizji w obszarze rewitalizacji. Na etapie przebudowy ulic należy uwzględnić zmianę geometrii dróg (a nie tylko wymianę materiałów), w tym poszerzanie chodników i zawężanie jezdni (w celu obniżenia prędkości). Jest to konieczne, aby zlikwidować konflikty funkcjonalne i poprawić jakość przestrzeni publicznej. Na ulicach ze strefą uspokojonego ruchu można wprowadzać zwężenie pasa jezdni do 2,5 m (z zachowaniem wymogów przeciwpożarowych).
5. Dopuszczalne jest wydzielenie pasów rowerowych wyłącznie wtedy, jeśli nie dzieje się to kosztem szerokości minimalnej chodnika po żadnej ze stron. W pozostałych przypadkach należy wyznaczać sugerowany tor jazdy rowerów po wspólnym pasie ruchu, również przez zastosowanie odpowiednich materiałów jezdni. W przypadku ulic jednokierunkowych

należy każdorazowo rozważać wprowadzenie kontrapasa rowerowego (pas drogi tylko dla rowerów z kierunkiem jazdy pod prąd kierunku głównego). Niezbędną infrastrukturą przyuliczną powinny być stojaki na rowery. Ich liczba powinna być większa od liczby przyulicznych miejsc parkingowych dla samochodów.

Rozwiązanie szczególne – **ulica typu „woonerf – podwórzec miejski”**

Zalecany rozwiązaniem na ulicach lokalnych z ograniczonym ruchem jest utworzenie ulic uspokojonego ruchu typu „woonerf”. To jednokierunkowe ulice przejezdne z ograniczeniem prędkości do 20 km/h i dodatkowymi elementami spowalniającymi (np. tor jazdy w kształcie litery “S” czy wyniesienie niektórych elementów jezdni) z elementami małej architektury. Na tego rodzaju ulicach stosuje się różne rodzaje nawierzchni: klasyczny albo barwiony asfalt, kostkę, klasyczny bruk lub nawierzchnie betonowe. Woonerfy pełnią różnorodne funkcje społeczne. Są miejscami spotkań, zieloną przestrzenią, gdzie można obcować z kulturą i sztuką, odpocząć czy ogródkami przy lokalach gastronomicznych. Główną funkcją woonerfów jest tworzenie przyjaznej przestrzeni do przebywania dla mieszkańców i osób odwiedzających. Przejezdność i parkowanie (tylko w ściśle wyznaczonych miejscach) jest funkcją dodatkową. Na woonerfach zamiast typowego oświetlenia ulicznego często stosuje się oświetlenie typu parkowego połączone z dyskretną iluminacją elewacji budynków.

Zieleń i zieleń przyuliczna

Należy bezwzględnie chronić istniejące drzewa. To jedna z wielkich wartości obszaru rewitalizacji. Drzewa podnoszą wartość obszaru, dają cień, latem obniżają temperaturę i oczyszczają powietrze. Przy każdej modernizacji i przebudowie ulic rozważyć należy wprowadzenie szpalerowej zieleni, najlepiej wysokiej (drzewa przyuliczne). W miejscach, gdzie posadzenie roślinności w gruncie jest niemożliwe z uwagi na kolizję z instalacjami podziemnymi lub zbyt wąski pas drogowy, można stosować nasadzenia w donicach z preferencją dla donic o większej kubaturze, zagłębionych w gruncie. Przy doborze gatunków drzew kryterium wygody pielęgnacji nie może być decydujące. Przesądzać muszą względy krajobrazowe i funkcja zacieniania ulicy, która coraz istotniejsza z uwagi na zmiany klimatyczne i zanieczyszczenie powietrza niską emisją.

Parki Kieszonkowe

Możliwość odpoczynku w zieleni w obszarze zdegradowanym, powinno stać się standardem. Ze względu na ograniczoną przestrzeń w obszarze powinny powstawać niewielkich rozmiarów, publicznie dostępne tereny zielone, parki kieszonkowe. Takie kameralne przestrzenie mogą mieć powierzchnię zaledwie kilkudziesięciu m²,

lokowane często w miejscach dotychczas zdegradowanych - ważne aby oferowały dobrej jakości miejsca do siedzenia (w cieniu). Park kieszonkowy często jest przeznaczony dla niewielkiej ilości osób, w związku z tym może być planowany także w bezpośredniej bliskości nieruchomości zamieszkałych.

Zarządzanie przestrzenią

Proces rewitalizacji wpłynie na duży obszar miasta, nadając mu nowe funkcje. Dla samorządu to nowe wyzwanie. Powstaną nowe miejsca, obiekty przeznaczone dla różnych grup odbiorców, o różnym przeznaczeniu. Tak odnowioną przestrzeń trzeba odpowiednio zarządzać, stale dopasowywać do zmieniających się potrzeb użytkowników. Przestrzeń publiczna musi mieć swojego gospodarza odpowiedzialnego za aktywność w przestrzeni, za tereny zielone, czystość miejsc do siedzenia. Rekomendujemy, aby w Biurze Rewitalizacji (Urzędzie Miejskim) znalazła się osoba odpowiedzialna wyłącznie za zarządzanie przestrzenią w mieście, w tym w obszarze rewitalizacji.

Konkursy Architektoniczne

Zalecamy, aby sposób projektowanych zmian w przestrzeni był jak najbardziej transparentny. Dla miejsc kluczowych, z punktu widzenia celów rewitalizacyjnych oraz tych z rozbudowanym planem funkcjonalnym, zalecamy każdorazowo zastosować procedurę konkursu architektonicznego. Zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa dotyczącego respektowania zasad polityki przestrzennej kraju przy wdrażaniu środków Unii Europejskiej działania powinny uwzględniać konieczność przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego, zwłaszcza miast. Tym samym, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego (RPO) Województwa Pomorskiego, przewiduje się preferencje dla projektów rewitalizacyjnych, które będą zakładać wykorzystanie formuły konkursów architektonicznych, architektoniczno-urbanistycznych oraz urbanistycznych, a tym samym projektów zmierzających do poprawy jakości przestrzeni. Konkurs architektoniczny, architektoniczno-urbanistyczny czy urbanistyczny to specjalna procedura, która umożliwia instytucji zamawiającej wybranie projektu koncepcyjnego wytypowanego jako najlepsze rozwiązanie przez sąd konkursowy po przeprowadzeniu odpowiedniego postępowania konkursowego. Zgodnie z ustawą o zamówieniach publicznych konkurs oraz procedury konkursowe są metodą wyłonienia najlepszego projektu koncepcyjnego. Konkurs może stanowić szczególnie przydatne narzędzie w szczególności w realizowanych w miastach projektach o charakterze rewitalizacyjnym.

Bezpieczna droga do szkoły.

Możliwość samodzielnego dotarcia dzieci do szkoły to jeden z tych czynników, który sprawia, że miasto staje się przyjazne dla rodzin. Jednocześnie wspólna wycieczka z dzieckiem przez miasto na rowerach, rolkach czy pieszo ma być przyjemnością, nie powinna jej zatem towarzyszyć nadmierna obawa o bezpieczeństwo.

Zasada: Każda szkoła powinna wyznaczyć główne trasy, którymi dzieci docierają do placówki. Trasy muszą zapewniać maksymalne bezpieczeństwo użytkowania, aby rodzice pozwalali dzieciom od najmłodszych lat przemieszczać się do szkoły samodzielnie.

Projektowanie dla seniorów

Projektując przestrzeń publiczną, należy zwrócić uwagę na specyficzne potrzeby osób starszych. Jak sami o sobie mówią, chodzą wolniej i potrzebują częstych odpoczynków. Seniorzy mają także słabszy wzrok i słuch. Należy to uwzględnić przy projektowaniu wszystkich elementów przestrzeni publicznej — zarówno tych przeznaczonych do wypoczynku i rekreacji, jak i tych przeznaczonych do codziennego poruszania się po mieście.

Rekomendujemy wprowadzenie szczegółowych standardów przestrzeni publicznej przyjaznej dla seniora.

1. Miejsca do siedzenia:

- powinny być stawiane w małych odległościach od siebie przy ciągach pieszych,
- powinny być stawiane na szczytach wzniesień, gdy droga prowadzi „pod górkę”,
- powinny być wyższe i koniecznie z oparciem, wykonane z drewna.

2. Ciągi piesze:

- należy zagwarantować płaskie chodniki, na żadnym odcinku różnica wysokości nie powinna przekraczać 2 cm (idealna jest całkowicie płaska nawierzchnia — standard zero centymetrów),
- ciągi piesze/chodniki powinny mieć minimum 2,5 metra szerokości, należy eliminować zbyt strome podjazdy i podejścia oraz różnice wzniesień,
- bruk nie jest dobrym materiałem do poruszania się dla osób starszych oraz niepełnosprawnych poruszających się na wózkach,
- przy projektowaniu ciągów pieszych należy uwzględnić potrzeby osób niedowidzących, - integralnym elementem ciągów pieszych powinny być miejsca spotkań,

- należy zagwarantować dostęp do toalet w przestrzeni publicznej,
- przejścia dla pieszych (jeśli nie można ich przebudować) powinno być malowane farbą antypoślizgową,
- powinno wypracować się i wprowadzić standard przystanku autobusowego (m.in. przystanek musi być zadaszony i z zabudowanymi bokami, z wygodną ławką, podświetlonym i czytelnym rozkładem jazdy złożonym dużym krojem pisma, tablicą informacyjną o przystanku ustawioną w kierunku jazdy).

Ilustracje pokazujące przykłady wprowadzanie standardów dobrej przestrzeni publicznej

Ryc. 12. Przykład przestrzeni publicznej

Ryc. 13. Miejskie priorytety komunikacyjne w systemie holenderskim

Ryc. 14. Przykład prawidłowo oznakowanego obszaru o ograniczonej prędkości

Ryc. 15. Przykład miejsc parkingowych jako narzędzi uspokajania ruchu

100-letni buk to nawet 800 000 liści o powierzchni asymilacyjnej ok. 1600 m². Pochłania ok. 2,35 kg dwutlenku węgla (CO₂) na godzinę, co daje rocznie liczbę ponad 20 ton CO₂. Jeden samochód emituje średnio 170 g CO₂ na kilometr.

» chłodzi otoczenie jak 5 klimatyzatorów działających bez przerwy;

» absorbuje 2 900 litrów wody; deszczowej;

» filtruje 28 kg substancji zanieczyszczających powietrze.

Ryc. 16. Ilustracja wpływu drzew wysokich na otoczenie miejskie

Ryc 17 – Przykład ulicy typu „woonerf – podwórzec miejski” (ul. 6 Sierpnia w Łodzi)